

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata
CXXXV. évfolyam 7-8. szám
(július-augusztus)

Főszerkesztő
PÁPAI GÁBOR

A szerkesztőbizottság elnöke:
DR. SZIKRA DEZSŐ

A Szerkesztőbizottság tagjai: dr. Bartha Dénes, Bartha Pál, dr. Bondor Antal, Dévai Péter, Gencsi Zoltán, dr. Járasi Lőrinc, dr. Király Pál, Oláh Tibor, Pintér Ottó, Répászky Miklós, dr. Somogyi Zoltán, Szakács László, Tóth Miklós.

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
Telefon/fax: 201-7737
Mobil: 06-30-97-15-255
Internet: <http://larix.efc.hu/oe>

Kiadó:
Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó:
KÁLDY JÓZSEF

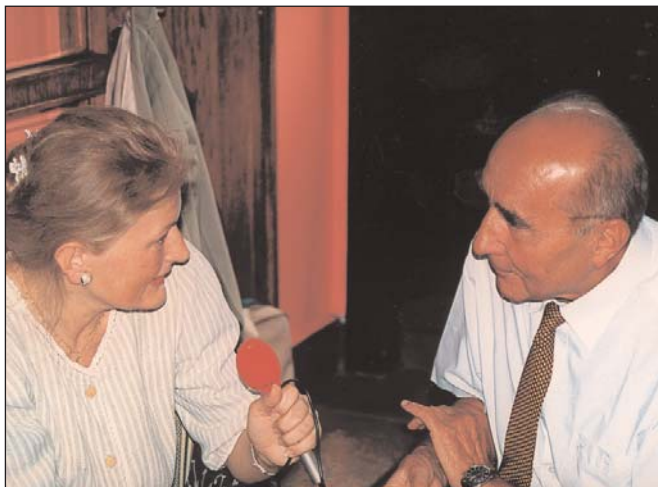
Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest
Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2000. május 31.

ISSN: 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta. A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosak a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. A szerkesztőség fenntartja magának a szerkesztés jogát. Honoráriumot – megegyezéssel – csak felkért íráso-kért, a fotóért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

Címképünk: Pápai Gábor felvétele

Pais Juditnak nyilatkozik Grétsy tanár úr
(cikkünk a 209. oldalon) Fotó: Detrich Miklós

Tartalom

Vándorgyűlés 2000 193

Csóka Péter: A barkócaberkenye ízeltlábú faunája 220

Bakon Gábor: Budapest parkerdeje 221

Bányász-kohász-
erdész találkozó 223

Az országgyűlés MG-bizottságának
kihelyezett ülése 224

Bartha Pál: Görbe tükör 229

Reményfy László: A vizsgálat lezárult,
ne felejtse el 232

Z. Horváth József: Gombák a Zselicben 234

Vajda Pál: Közéltés kiszállítás régen és ma 235

Mátyás Csaba: A (szak)tudás veresége 238

Andrásevits Zoltán: A vadkár elleni védekezés 239

Erdőgazda-napok,
Monor 246

V. Nemzetközi Erdőpedagógiai konferencia 248

Gólya János: Fakitermelő verseny a Bakonyban 250

Szász Tibor: Szeniorok Tanácsa
a Szikkisérleti Állomáson 251

A lapot
Magyarország legnagyobb médiafigyelője, az

» **OBSERVER** «

OBSERVER BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.
1084 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738

rendszeresen szemlézi

Vándorgyűlés 2000

Székesfehérvár

A királyi város adott helyt a millenniumi találkozóra. Mivel tovább folytatódott a hetek óta tartó jó idő, a júniusi péntek verőfényre ébredt. Az járt jól, aki a terepi bemutatókra rövidnadrágot választott ruhatárából. A VADEX Rt. szervezőgárdája alaposan felkészült a négy terepi bemutatóra. De mivel a koronázó városban voltunk, egy ötödik városnéző délutánt is beiktattunk. Kezdjük mi is a város bemutatásával. Mivel ezeréves távlatokra emlékezünk, pillantsunk bele a százötven évvel ezelőtti Székesfehérvár állapotába úgy, ahogy Fényes Elek Geográfiai szótárában olvashatjuk.

Székes-Fehérvár, (Alba Regia, Stuhlweissenburg) szabad királyi város, Székes-Fehérvár vmegyében; fekszik egy kies róna vidéken, Budától s Esztergomtól 8½, Veszprémtől 5 mfdnyire. Hajdan nevezetesebb város volt, mint most, sőt hogy az első királyi városok közt lehetett, onnan ítélhetni, mert több régi királyi városok szabadságlevelében, a fehérvári polgároknak adott kiváltságokra van idézet. Továbbá eleinte Magyarországnak fővárosa lévén, a királyok is itt laktak, ide temetkeztek, itt koronáztattak meg, s az országgyűlései és az octavalis ítélőszékek is itten tartattak. Története röviden e következő.

Mintegy IV. Béla idejéig állandó lakhelye volt a magyar királyoknak, Péter

ide záratott, s itt halt meg 1047-ben.

1. Béla alatt a pogány vallás viszszaállítását kívánó felzudult magyarok itt tétettek tönkre.

1387-ben mart. 20-kán Zsigmondot, nem lévén Esztergomi érsek, a Veszprémi püspök koronázta meg.

1440-ben Erzsébet Posthumus László fiát megkoronáztatta máj. 15-kén.

1490. sept. 15-kén vagy némelyek szerint sept. 18-kán itt koronáztatott meg Ulászló a zágrábi püspök által.

1490. nov. 19-kén Maximilian római király a várost véres ostrommal vette be.

1521. dec. 11-kén országgyűlés tartván, Mária, mint Magyarország királynéja megkoronáztatik.

1526. nov. 11-kén Zápolya János magyarországi királynak koronáztatik.

1527. nov. 3-kán hasonló történt 1. Ferdinánddal, kit a nyitrai püspök koronázott meg.

1541. 1. Ferdinand a várost régi szabad királyi jogába visszahelyeztette.

1543. a törökök a várost egészen felprédálták, s a levéltárakban való okleveleket is megsemmisítették.

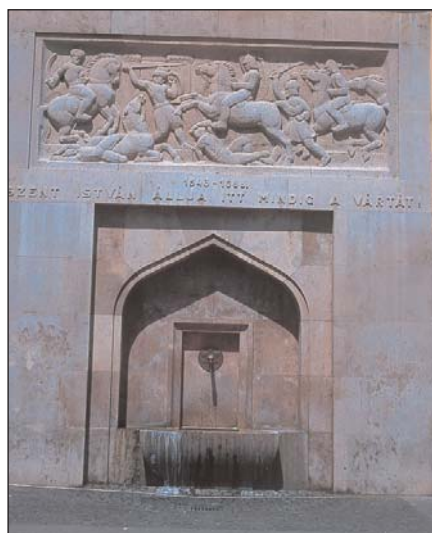
1773. Mária Theresia a városban római kath. püspökséget állított fel.

Az itteni temetkezési helye e következő királyok tétettek: 1. István, Kálmán, II. Béla, III. István, IV. István, III. Béla, I. Károly, I. Lajos, Albert, Corvin Mátyás, II. Ulászló, II. Lajos, és Zápolya János.

Elosztatik Fehérvár belső és külső városra, s mindössze 1357 házat számlál, melyek többnyire földszintiek, de elég csinosak. Legderekabb házakat láthatni a vásárhelyen. Utcái kövezve vannak. Nevezetes épületek: a székes-szent-egyház, mely egyszersmind parochiális; a külső városban lévő kath. anyaszentegyház; a hajdan jesuiták, most cisterciáták, a régen carmeliták, most papnövendékek háza, a ferencziek, és nem egyesült óhitűek anyaszentegyháza; a püspöki palota és kert; a cisterciáták és gimnázium épülete; az igen szép izlésű 2 emeletes vármegye háza; a városi tanácsház; a cs. kir. élelmtár, kaszárnya, s kanonok urak háza; egy nagy serfőző ház, és a fekete sas vendégfogadója. Jelességei közzé tartozik az 1834-ben furatott ártézi kut.

Lakosai, kik 19,773 r. kath., 404 ref., 378 n. e. óhitű, 206 evang., és 9 zsidóra, azaz összesen 20,770 lélekre mennek, nyelvökre nézve nagyobb részt magyarok, vannak azonban németek is, de ezek mind értenek magyarul, sőt gyermekeik ezen nyelven már jobban beszélnek. Az evangélikusokat kivéve, mindenik keresztyén felekezetnek van helyben papja. Fogla-

latosságuk mindennemü kézi mester-ség (különösen említést érdemelnek a 90 számot meghaladó posztósok és pokróczosok), kereskedés, föld-mivelés, és bortermesztés. Szántóföld-jei igen termékenyek, rétje sok; szőlő kertjei nagy kiterjedésűek s rakvák csinos mulató házakkal, de boruk a meleg pinczék miatt nem állandó, s a Gája vize számos liszt és kalló malmo-kat forgat. Országos vásárjai főkép szarvasmarhára, aztán lovakra és ser-tésekre nézve nagy fontosságaik.

Tanító intézetei: a kath. nagyobb gymnasium, püspöki papnövendékház, 1. kath. fő (capitalis), és egy leányosko-la; 5 kat., 1. ref., 1 óhitű néposkola, a 19 számú gyalog czred nevelő háza.

Hazai nyelvi márványemlékek Székesfehérvárról:

A tihanyi apátság alapítólevele 1055-ből. I. Endre állította ki; szerkesztője, fogalmazója valószínűleg Miklós püspök volt, leírója azonban más, ismeretlen személy. Magyar szórványai – koraiságuknál és viszonylag nagy szá-muknál fogva – rendkívül jelentősek: tulajdonneveiben, helymegjelöléseiben 58 magyar közszó és ezekben 33 képző ismerhető föl; s mivel a latin szövegbe néhány magyar szerkezet, sőt mondat-törödek is be van ágyazva, az emlék már a nyelvtani rendszer kutatásához is ad bizonyos fogódzókat. Szórványai közül néhány: monarau bukurea (Mogyoró-bokorra), ohut cutarea (Óut kútjára), mortif uuafara kuta rea (Martonvására kútjára), nogu azah fehe rea (Nagyaszó fejére), feheruuaru rea meneh hodu utu rea (Fehérvárra menő hadútra), petre zenaia hel rea (Petre szénája helyre) stb.

A székesfehérvári keresztesek javainak megerősítő levele 1193-ból. Írója valószínűleg III. Bélának Vaska nevű nótáriusa. Elsősorban földrajzi

A terepi bemutatók

1. Az erdő védelmi és közjóléti funkcióinak érvényesülése a Velencei-tó térségében

A rendezők szándéka a Vándorgyűlés valamennyi bemutatójával az volt, hogy az erdőkben folyó emberi tevékenységgel igazolja, hogy az ember az erdőért van, és hogy ezt a Vadexesek nagyon komolyan veszik. Mind a négy bemutatóhelyen hangsúlyozták az előadót kísérő kollégák, hogy a legfontosabb az erdők kondí-ciójának megtartása úgy, hogy az emberi tevékenység – legyen az haszonvétel vagy „csak” közjóléti igénybevétel – ne sértse az erdő, a természet érdekeit.

neveket tartalmaz, több mint félszázat. A Velencei-tó térsége az ország egyik legjobb terepe a közjóléti funkciónak. A madárrezervátumról megtudtuk, hogy – kiterjedése 420 hektár, a teljes terü-let fokozottan védett, nem látogatható: – ornitológiai szempontból ma ki-emelkedő értéket a vörös gém, a nyári lúd, a kékbegy és a fülemülesítke jelen-tős fészkelő állománya képvisel;

„Nemzetközi jelentőségű vadvizek jegyzékébe” bejegyzett terület (ún. Ramsari terület);

– a rezervátumban és annak határá-ban mintegy 150–200 ha kiterjedésű, közel összefüggő úszóláp terület talál-ható;

– európai unikalitást ad a tónak, hogy keleti medencéje szikes, míg nyu-gati része – az úszólápoknak köszönhe-

Pákozd, magyar falu, Fejér v.-gyében, a velencei tó partján, Fejérvárhoz 1½ órányira, 2000 reform., 490 kath., 10 zsidó lak., ref. és kath. paroch. templomokkal, vendégfogadóval. Szántófölde sok és első osztálybeli; szőlőhegye, nádlórétje, kőbányája van. F. u. a fejérvári kápta-lan. Nevezetessé teszi ezen helységet azon ütközet, melly egy részről b. Jellachich horvátországi bán hada, más részről a Móga cs. kir. tábornok ve-zérsége alatt álló magyar sereg közt történt 1848. sept. 27-kén, mellynek következtében a bán Győr és Bécs felé húzódott.

A Dinnyési-Fertő: A nádasokat sze-gélyező gyepterületeket az Alföld né-mely részére jellemző sziki vegetáció borítja. Egy kis területen jól tanulmá-nyozható a szikes padka, a vakszik jel-legzetes vegetációjának szerkezete is.

A gémfélék kedvenc táplálkozó- és költőhelye a Dinnyési-Fertő, legismer-tebb költőfajai: a nagy kócsag, a kanalasgém, a vörös gém és a szürke gém, valamint a rejtettebb életű gémfé-le a bölömbika.

A Velencei-tó térségének multifunkcionális erdőgazdálkodása:

A Velencei-tóhoz látogató több száz-ezer üdülő a szórakozási-kikapcsolódási lehetőségeket keresi, a természetvédelem a saját jogos érdekeit akarja érvényesíteni, a Vízügyi Igazgatóság a tó vízminőségének védelmét szorgalmazza, a VADEX Rt. pedig szeretne erdőgazdálkodni, a törvény által rá rótt kötelezettségeket magas színvonalon teljesíteni.

Azzal, hogy az egyes zónák kiemelten egy célt szolgálnak egyben a szomszédos zóna funkcióját erősítik, hiszen egy adott területnek nem halmozott, hanem egyszerre csak egy fő igényt kell kielégítenie.

Ahhoz, hogy ez létrejöhessen, természetesen szükséges az adott terület kezelőinek, gazdálkodóinak a teljes egyetértése, együttgondolkodása és tenni akarása.

A pákozdi csata

tően – savanyú kémhatású.

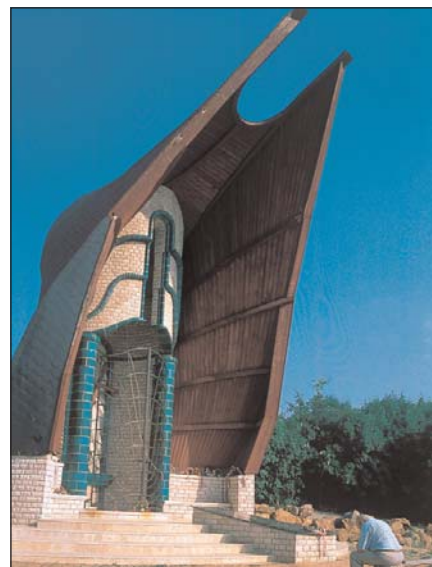
Jellacic altábornagy körülbelül 35 ezer főnyi hadserege élén, 1848. szeptember 11-én lépte át a Drávát. A forradalom ügye immár a hadseregek összecsapásától függött.

Lázás sietséggel tette meg a magyar kormány az utolsó intézkedéseket a megfelelő számú honvédség kiállításáért: Batthyány Lajos általános népfölkelésre szólította fel a veszélyeztetett megyék lakóit, az önkéntes nemzetőri zászlóaljkat a Dunántúlra rendelte. Orvosolták a parasztság egyik sérelmét is: szeptember 15-én eltörölték a szőlődezmát. Emiatt jelentős paraszti tömegek álltak fegyverbe a hon védelmére. Ugyanezen a napon alakult meg az Országos Honvédelmi Bizottmány. Kossuth utóbb igen sikeresnek bizonyult alföldi toborzókörútra indult.

Jellacic közben szinte akadálytalanul vonult, rabolva és fosztogatva Nagykanizsán át Székesfehérvárra. Előle a magyar honvédsereg hátrált, ám ugyanakkor az utolsó hetek sikeres toborzásával ki is egészült: létszáma 6 ezerrel 14 ezerre nőtt. Jellacic nyilvánvaló célja a főváros elfoglalása volt, így Székesfehérvárról Buda felé indult.

A magyar sereg sem várhatott tovább, Budát meg kellett védenie. A szeptember 28-i, híres és viharos sukorói haditanácson, a református templomban végül is a főváros és ezzel a forradalom végveszélyének az érve győzött, valamint az a józan belátás, hogy a Velencei-tó északi partja és a hegység közé szorított ellenséget csak itt lehet legyőzni; tovább tehát nem lehet halogatni a harcot.

Móga János altábornagy a magyar

honvédsereg élén, szeptember 29-én védőállásban várta Jellacic hadmozdulatait. A magyar jobbszárny Pátkánál, a derékhad Sukoró és Pákozdi térségében a budai út védelmére, a balszárny pedig a Velencei-tó másik partján állomásozott. A hadállás igen előnyös volt: az utat azon a ponton zárta le, ahol az hegyvonulatok közé ér. A dombok közötti, az útra merőleges völgyeket is a védők foglalhatták el.

A támadást a horvát balszárny kezdte meg szeptember 29-én reggel 9 óra tájban a pátkai mezőn a magyar jobbszárny ellen. A támadást sikerült visszaverni, majd egy horvát átkaroló hadműveletet is megghiúsítottak. A magyar jobbszárny ellentámadásba kezdett, amire ez a horvát haderő megfutott, egy részét Pátkáról az ideérkező zámolyi nemzetőr zászlóalj még tovább kergette.

A szárny harcának sikertelenségét látva, déltájban kezdte meg Jellacic a derékhad támadását a budai út két oldalán, körülbelül 10 ezer katonával. Az út északi oldalán lévő dombokról tüzérségével lövette a déli dombosorban álló magyar tüzerűtegeket. A honvédtüzérség győzött, és a horvátoké Pákozdra vonult vissza. Ezután az általános támadás során Jellacic négy sikertelen gyalogsági rohamot vezetett az észak-déli irányú völgyekben helyet foglaló védők ösztüze alatt, az áttörés kierőszakolására. 15 órakor feladta a számára reménytelen harcot, s a 3 napi fegyverszünet ideje alatt, Fehérváron és Győron át, csalárd módon megfutamodott. Utóvédjét Fehérváron október 3-án, segédcsapatait pedig Ozoránál október 6-án a népfölkelők segítségével fegyverezték le. – Tudhatjuk meg Demeter Zsófia tájékoztatójából.

Fotó: Detrich Miklós

A VADEX Rt. kezdeményezésére az idei évben már rendszeres a székesfehérvári diákok számára az Arborétumban az oktatás. A részvétel minden osztály számára egynapos, a Székesfehérvári Önkormányzat vállalta a diákok reggeli-esti szállítását, a VADEX Rt. az oktatás költségeit. A tanítást párhuzamosan erdész szakember és pedagógus végzi. Az oktatás során természetesen bemutatásra kerül a tájház kiállítása, az Arborétum jellemző növény- és állatvilága, a diákok megismerkednek az erdőgazdálkodás alapfogalmaival.

Velencei-hegység

A Sukoró erdőgazdasági táj Mezőföldről való elkülönítését a lényegesen eltérő geomorfológiai és az ezekből származó talaj- és fatenyészeti viszonyai tették szükségessé.

A Velencei-hegység hazánk egyetlen őshegysége (ősmasszívum), a földtörténeti ókorban mélybe süllyedt Dunántúli középhegység felszínén maradt darabja.

Fő tömege mélységi kőzet, gránit. A tektonikus mozgások hatására kiemelkedő izzó gránit a felette lévő üledékes kőzeteket (pl. mészkő) magas hegységgé boltozta, és a gránittal érintkező kőzetek átkristályosodtak. Az így kialakult metamorf kőzetek később az eróziós erők hatására nagyrészt elpusztultak.

Többségében erre a sorsra jutottak a harmadkor végén lerakódott meszes üledékek, valamint az utolsó jégkor szakban kialakult löszös rétegek.

A geológiaiilag stabilnak tekinthető ősmasszívumon (a Variszkuszi őshegység maradványa) helyezkedik el Nadap község határban Magyarország színtezési ősjegye.

A Velencei-hegység lepusztulása során egészen Seregélyesig elnyúló 10–15 km hosszú hordalékkejtő fejlődött ki. Ebből a törmelékes lejtőből a hegység délkeleti lábainál húzódó törésvonal mentén árkos süllyedéssel alakult ki a mai Velencei-tó medencéje, hasonlóan a tó vízgyűjtőjéhez.

2. Természetszerű erdőgazdálkodás a Kelet-Bakonyban

A részvénytársaság 4 erdészete közül a mecséri az egyetlen, amely hegyvidéki jellegű és igazán kedvező erdészeti adottságú. Az 5200 ha-os terület nagy része a Magas-bakony, illetve Bakonyalja, kisebb része az Északi Pannonhát erdőgazdasági tájakra esik.

A Tímári vadaskert gímállománya az ország egyik legjobb állománya, ahol a tartamos gazdálkodás következtében évente 8–10 öreg (12–15 éves) 9 kg feletti bika kerül terítékre. (Az Rt. rekord bikája a tavalyi szezonban itt esett el, mely 14,03 kg; páratlan 24-es, 13 éves és 243,1 CIC, melynek elejtés előtt megörökített „eleven” képe a Nimród és a Vadászlap címlapján is látható volt.)

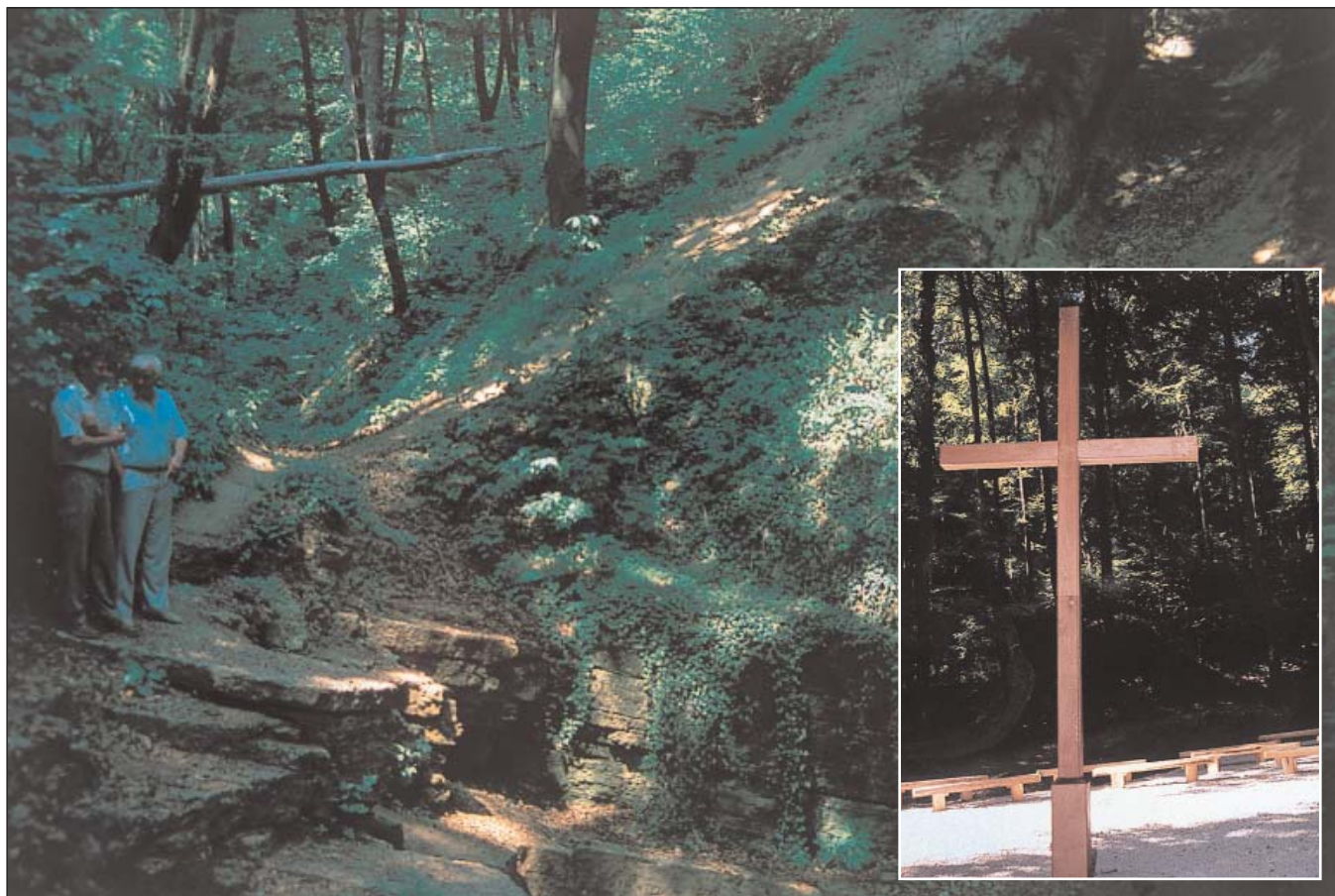
Mindkét vadaskertben I. osztályba sorolt igényes vadászház várja az idelátogató külföldi és belföldi bér vadászokat, vendégeket. A vadászvendégek 95%-a külföldi.

A Tűzköves-árok az őslények szabadtéri múzeuma:

A Tűzköves-árok a Keleti-Bakonyban van, a Mellár-fennsíkéről északra lefutó völgyek egyike. A völgy feje a Borjúkút közelében található, innen mintegy 1 km hosszan vadregényes szurdokot alkotva tart északkelet felé.

Az egykori déli és északi földrészek közti hatalmas Tethy-óceán hullámzott itt. Az óceánfenék meszes üledékei később kiemelkedtek, majd a felszín formáló külső erők alakították, vésték a tájat a mai formájúra. E helyen olyan szerencsésen, hogy egy százméteres távon belül az 50 millió évre kiterjedő jura kor valamennyi kőzetrétegét megismerhetjük a bennük előforduló állatmaradványokkal együtt. A víz alatti állatvilág éppoly gazdag és mozgalmas volt, mint ugyanezen kor szárazföldjeinek óriás sárkánygyíkokkal jellemzett világa és nagy részük a következő kréta korban éppúgy örökre kihalt, mint ahogy a sárkánygyíkok is.

Rómer Flóris, a híres geológus-régész paptanár a következőképpen számolt be: „A bánya maga – melyhez a tegnapi utamnál valamivel alább tértünk be, s mely a vaspályai társulattól kibéreltetett,

hogy innen nagy tereméjű táblákat töreessen – felülmulá vála várakozásomat; mert a sz. margiti vállalaton kívül, meg kell vallanom, még oly hatalmas és régényes fekvésű kőfejtő intézetet nem láttam; pedig hazánk legnagyobb részét bebarangolván, sok ilyen telepzetet látogattam. Ha itt némi elragadtatással beszélek ezen helyről, nem értem épen a bánya kimondhatatlan kiterjedését, vagy óriás mérveit, hanem azon meglepetést, melyet a háznyi terjedelmű a síma jeltőről lehömpölygött s mozdulatlanul heverő vörösmésztáblák okozának; a már félig meddig faragott dőcök hulladékaik közt csak föl kell szedni a kar vastagságú orthoceratitok és kocsi kerék nagyságig terjedő ammonitok ritka példányait. Szünnap volt, s azért egyedül magunkra hagyatva annyit szedtünk, amennyit hamarjában felcipelhettünk a magas lejtő szélénél álló szekérig.”

A völgy bal oldalába készült a két geológiai feltáró árok. A keletebbre lévő, hosszabbik a jura kor alsó (liász) és középső (dogger) szakaszát tárja fel, a nyugatabbra lévő, rövidebb árok pedig a felső (malm) szakaszt. Az egy-

kori bányából, majd a geológiai feltáró árkokból a jura kor rétegsora és az ezekre jellemző, ezeket elkülönítő itteni állatvilág ismerhető meg – írja Eszterhás István.

Természetszerű erdőgazdálkodás a Mecsérpusztai Erdészetről:

Az erdők zöme az 1945 előtti időszakban a Klosteneburgi apátság birtoka volt. Üzemterv szerinti, szakszerű erdőgazdálkodást folytattak, amit bizonyít a ránk hagyott erdőállományok állapota.

Ezt az örökséget kell nekünk elődeink munkáját megbecsülve kezelni.

A természetszerű erdőgazdálkodás kulcsfontosságú az erdészet munkájában. Az erdészet döntően felújítóvágaüzemmódban dolgozik, és a véghasználatoknak csupán 4–5%-a tarvágás. Az elsődlegesen fatermesztési rendeltetésű bükkös, cseres-tölgyes és cseres erdőállományok felújítása szinte kizárólag természetes felújítással történik.

A mecseri programot választók tanúi lehetnek a Hosszú-kígyósi Erdei Szentély felavatásának. Ott olvashatjuk:

Kedves Erdőjáró!

Szemben a kereszttel ülj le a padra! A csendben percről percre jobban érzed magad.

A kereszt a Teremtőt jelképezi, aki nek a tökéletes természetet, benne életünket köszönhetjük.

E bükkerdő katedrális: mindenki számára nyitott, elmélyülésre kész, az Úrral való kapcsolat megteremtésére.

Ugye rádöbben: a mindennapok rohanásában, a munkahelyen, városban és autóban rabja vagy az anyagi dolgoknak, áldozata a múlandó értékekért folytatott harcnak.

Rájössz, hogy lelked is van, hogy a természet része vagy, attól elválaszthatatlan, az Úr határozott célja és akarat szerint.

Látod, az erdő folyamatosan azt nyújtja, amiért teremtett: véd, fát ad, oxigént termel, vigasztal, felüdít, jókedvre derít, minden nap megteszi dolgát.

Te is megteszed mindazt, amiért vagy? Gondold végig!

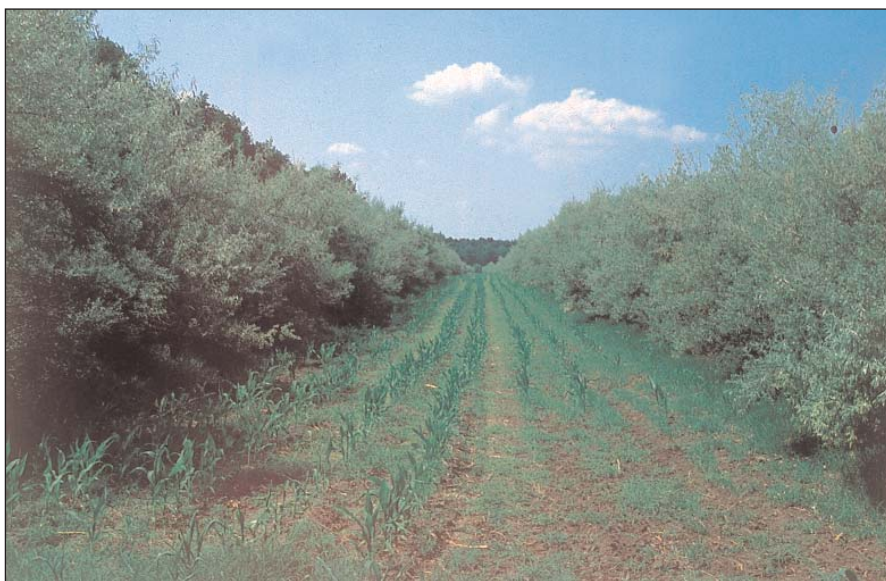
Az Úr melléd áll, ha hiszel, a szeretet batja át lényed, a jót és nemeset akarod, képességed szerint keményen dolgozol, maradandót fogsz alkotni munkádban, családotban, igazi értelmelész életednek.

Jöjj ide máskor is, a természet, az erdő mindig vár!

Mecsér, pusztá, Székes-Fejér vmegyében, 31 kath., 4 ref. lak., erdő, hegyes határral. F. u. gr. Zichy István. Út. p. Fejérvár.

3. Apróvad-gazdálkodás és természetvédelem a Sárréten

A Sárreai különleges rendeltetésű vadászterület bemutatásán keresztül annak bizonyítása, hogy az apróvad-gazdálkodás eredményes folytatásához a természetes élőhelyek fenntartása és fejlesztése, a mesterséges vadsűrűk, vadföldek tájba illő kialakítása, a területek nyugalma és a szigorú felügyelet szükségesek, amelyek megegyeznek a természetvédelem érdekeivel. Soponya-Báránd Európa hírví fájános vadászterületek, a vízivad vadászata mellett, gyarapodnak természeti értékekben.

Erdőterületeink korábban egyrészt a Zichy, Festetics, Széchenyi grófok, valamint a veszprémi püspökség tulajdonában voltak.

A vadászterület 450 őznek, 90 vad-disznónak, 400 mezei nyúlnak, 3200 fájánosnak, 25 gímszarvasnak kínál természetes élőhelyet. Mesterségesen 15 ha volierben 30 ezer fájánt, 600 ha vadaskertben 600 vad-disznót és 50 db szarvas nevelünk.

Az erdészeti kezelésében 180 ha tőfe-

lület van, ez kiegészül a 150 ha-os víztározó területével, ideális lehetőséget kínál a vízivadvadászatnak.

A vizes élőhely optimális életfeltételt teremt a nagyvadállomány számára is – nem messze innen alakították ki a csiripi 400 ha-os vad-disznós kertünket és fájánosi 50 ha-os szarvasfarmot.

Vadfeldolgozó:

Évente 200–300 ezer db szárnyas apróvadat dolgoz fel üzemünk. Nagyvad-

feldolgozáshoz az alapanyagot saját cégünk és az egész ország területét behálózó mintegy 86 felvásárlótelepünk biztosítja.

Nagyvadfelvásárlás 900–1000 to/év.

Nagyvadfeldolgozás:

– Szőrös-bőrös nagyvad átvétele, kereskedelmi minősítés.

– Az azonosítást biztosító adatok rögzítése számítógépen.

– Állatorvosi vizsgálat (emberi fogyasztásra alkalmas vagy nem).

– Előhűtés +4 °C-on.

– Nyúzás.

– Másodlagos húsvizsgálat.

– Darabolás: csontos termék, csont nélküli termék.

– Csomagolás:

fagyasztott késztermék (2 év lejáratú idő)

friss késztermék (21 nap lejáratú idő)

– Hűtés:

fagyasztott késztermék –22 °C

friss késztermék +4 °C

A termékek 80%-át exportálják, 20%-át belföldön értékesítik. A belföldi piac folyamatos bővítését tervezik. Termékeik legnagyobb részét német piacon értékesítik, de szállítanak Olaszországba, Belgiumba, Ausztriába, sőt Japánba is.

Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet:

A mozaikos jellegű Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet. Táctól mintegy 20 km hosszban nyúlik el a völgyben Sárszentagotáig. A védett terület kiterjedése: 3650 ha, ebből fokozottan védett 157 ha.

A tájvédelmi körzet legértékesebb botanikai értékei a szikes és sztyepp-társulásokhoz kapcsolhatók. Külön kiemelhetők az ürmös szikespuszta rét és a zárt homoki réttársulások. Az eddigi botanikai kutatások alapján 25 védett, illetve fokozottan védett növényfaj előfordulása bizonyított. Itt található Fejér megye legnagyobb, fokozottan védett pókbangó állománya, de legalább ilyen értéket képviselnek a poloskaszagú kosborok is, melyek összállománya a százezres nagyságrendet is meghaladja.

A tájvédelmi körzet élőhelyeinek megőrzése, fenntartása a természetvédelem kiemelt feladata, hiszen az ország egyik legjelentősebb agrárvidékén keresztül húzódó Sárvíz-völgye jelenti az ökológiai kapcsolatot a Dunántúli-középhegység és a Duna között, biztosítva ezzel a növény- és állatvilág szabad mozgását az emberi tevékenység által annyira átalakított Mezőföldön át.

Vadászat Soponyán

Hideg, viharos téli reggelen gyülekezett mintegy 30 puskás a soponyai vadászháznál, hogy résztvegyen a Mezőföldi Állami Erdőgazdaság által rendezett vadászaton, a Kálóz-Soponya között elterülő apróvadás területen.

A vendégvadászok a soproni erdészeti egyetem tanári karából, az Erdei Melléktermék Vállalat és az OEF dolgozóiból kerültek ki. Jankó János igazgató üdvözölte a vendégeket, röviden ismertette a vadászat rendjét, és az eligazítás után a társaság elindult a néhány km-nyire fekvő Kálóz község határa felé, az első nyúlhajtás megindulási vonalához.

Tehergépkocsin utazva – mint ahogy ilyenkor szokás – folyt a vita a várható eredményről, figyelembe véve az igen erős szelet, latolgatva az egyéni formát, a lőszer minőségét, a vadászszerencsét, mert mit tudni, milyen lesz az eredmény, és esetleg szükség lehet a kedvezőtlenül ható tényezőkre

re való hivatkozás a „megmagyarázás” során...

Folyt az egymást ugratás és cívódás, amikor a gépkocsi a tsz. géptelege mellett a kőkeményre fagyott, hepe-hupás úton haladt, s az előbb még széthúzó társaság egymásra borulva várta a kocsi fenekén helyzetének jobbra fordulását.

Az első hajtás kb. 4 km hosszúságú fronttal, hajtóvonallal és több száz méter hosszú jobb- és balszárnnyal indult.

A nyúl az erős szél következtében inkább még a száron álló kukoricában és mélyforgatott szántóterületen tartózkodott. A takarás nélküli területen egy-egy mezővédő erdősáv, erdőfoltocská vagy éppen szalmakazal oázisként hatott a szél ellen néhány percre a puskásoknak és hajtóknak egyaránt.

A puskák a területnek megfelelően váltakozó erősséggel szóltak, voltak, akik már a hajtás elején a kukoricában szép eredményt értek el, csaknem a napi fejadagjukat meg-

lőtték. Az erős szél valóban megnehezítette a lövést, nagyon kellett ügyelni „az előretartásra”, különösen annak, aki apró, 10-es sörétet használt, és bizony ámulva nézhetett a biztosra vett nyula után, amely fittyet hányva a lövésnek, a szél szárnyán tavaporzott.

Így aztán megbabonázott nyulak és komikus helyzetek is adódtak, melyek egyben ötletet is adtak – pl. az Erdei Melléktermék Vállalat részére –, hogyan lehetne a nyúlállomány apasztása nélkül profilírozni a nyúlászor-termelést...

A jó szervezésnek köszönhető, hogy a hosszú hajtóvonal egyenletesen haladt, Rósenberg Pál fővadász ló hátáról irányította a derékhadat, így zsák sehely nem képződött, s elszakadás sem történt. A vadászati személyzet a szárnyakat is tervszerűen vezette, a puskások és hajtók fegyvelmezett viselkedése is hozzájárult, hogy a zárás mind a két hajtás esetében kifogástalanul történt.

Már sötétedett, amikor a kürt a vadászat befejezését jelezte. A vadászat eredménye, a termelési tevékenység szempontjából tekintve az időjárás okozta nehézség ellenére is kielégítőnek mondható, 324 db nyúl, 22 db fácán és 1 db róka esett.

Kedvezőbb idő esetén bizonyára nagyobb területekre is lehetett volna számítani. A töltényfelhasználás is a megadott kereten belül maradt.

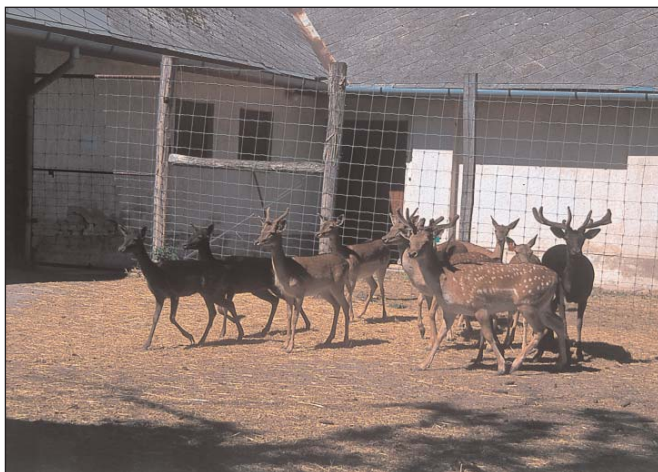
A napnak igen szép befejező része volt az este, a tábortűznél szakszerűen és vadászetika szempontjából kifogástalanul elkészített teríték megtekintése. A fővadász jelentette a vadászat eredményét, majd a vadászok megszemléltek a díszesen felsorakoztatott terítéket, megadva végtisztességét.

Soponya, magyar falu, Székes Fejér vmegyében, a Sárvíz csatornánál 162 kath., 1283 ref., 2 evang., 9 zsidó lak. Ref. anyaeckklézsia. Róna határa termékeny. Sok rét és legelő. Szőlős kertek. Virágzó nemesített birka tenyésztés. F. u. gr. Zichy János örökösei. Fejérvárhoz 2 óra.

Tácz, magyar falu, Székes Fejér vmegyében, a Sárvíz csatornájánál: 166 kath., 513 ref. lak. ref. anyaeckklézsiaival, sok legelővel, gazdag határral s nemes birka tenyésztéssel. A csatorna ásása alkalmával itt több kövekre, koporsókra, s római elmékre találtak. F. u. gr. Zichy János örökösei. Ut. p. Sár-Keresztur.

4. Intenzív nagyvadgazdálkodás az Észak-Mezőföldön

A több, mint 20 éve üzemelő nagy területű (650–1200 ha) váli, fehérvárcsurgói, tímári és a tavaly elkészült vérti félintenzív vadászkertjeinkben minden hazánkban vadászható nagyvadfaj megtalálható. A kertekben lévő gímszarvasállomány vérfrissítése, az exkluzív, nagyobb agancssúlyú (11–12 kg felett) bikák iránt megnövekedett vadászati igények kielégítése miatt fontos feladatként jelentkezik a kiváló genetikájú új gímállományok fokozatos betelepítése.

A vadaskertek további eredményes működtetéséhez jó genetikai adottságú, ellenőrzött, kiváló tulajdonságú tenyészállatot hivatott elérhetővé tenni az 1995-ben létesített martonvásári intenzív gímszarvasatenyésztő kert.

A farmi szarvasatenyésztés országos méretű, önálló ágazatként való elterjesz-

tése jövőtehetetlen károkat okozna a magyar vadászat hírnevének, várhatóan jelentősen csökkenne a vadászati turizmus és az ehhez kapcsolódó, nem elhanyagolható nagyságrendű devizabevétel is, amit – ismerve a piaci lehetőségeket – nem tudna pótolni az állattenyésztésszerű gím-

tartásból származó húsrábevitel, nem beszélve a vadgazdálkodáshoz, vadászturizmushoz kapcsolódó munkalehetőségek várható drasztikus csökkenéséről.

A kert felosztása a 4 db tenyészkertről, 4 db bikakertről, 2 db borjúkertről, 3 db tartalékkertről, illetve a kezelőépülethez közvetlenül kapcsolódó karanténkertek (K1–3) kialakításával történt, s a valamennyi felsorolt kert kapukkal kapcsolódik a kezelőépülethez vezető terelőfolyosóhoz. Mindegyik kertről felszerelték az állatok évi ellátásához, megfigyeléséhez, esetleg egyedi immobilizálásához szükséges berendezéssel (kombinált etető, itatóvályú, dagonya stb.).

Bőgéskor a tenyészkeretekbe csoportosított tehenek (15–20 tehén) mellé betesznek a kiszemelt egy-egy db kiváló paraméterekkel rendelkező tenyészbikát, majd 3 héttel később, az esetleg később ivarzó tehenek miatt, ha kondíciója indokolja, lecserélik a következő 21 napra a hasonlóan jó minőségű tartalék-bikával, amelyet ezután visszahelyeznek a bika-kertbe.

Martonvásár, gímszarvasatenyésztőtelep:

A VADEX gazdasági érdekeit és a magyar vadgazdálkodás érdekeit egyaránt szolgálva úgy vélik, hogy a martonvásári intenzív gímszarvasatenyésztőtelep – különösen az első idős korosztály beérését követően (2003 után) – nagy szerepet fog betölteni vadgazdálkodásukban, ill. a gímszarvas génmegőrzése és a vadas-

Martonvásár, német-magyar-tót m.-város, Székes-Fejér vmegyében, 1557 kath., 23 ref., 14 evang., 9 zsidó lak. Fekszik a fehérvári országútban Budához 4 órányira. Kath. paroch. szent egyház. Nagy vendégfogadó. Postahivatal. Ékesíti az uraság kastélya, melyhez nagy kiterjedésű gyönyörű angol kert tartozik, egy pataktól át-metszve. Igen szép fekvésű szántóföldjei sikeres búzát teremnek; szőlőhegye kissé távol esik; rétjei kövérek; az uraság a juhnemesítésben messze haladt, s általjában igen jól elrendelt okszerű gazdálkodást folytat. F. u. gr. Brunszvik Ferencz örökösei.

kerti vadgazdálkodás, valamint az ehhez vérráfrissítésként kapcsolódó intenzív zárttéri szarvastenyésztés szempontjából, amelyek jelentősége

az EU-csatlakozáshoz közeledve várhatóan növekedni fog, értékes tapasztalatokkal szolgálhat az egész szakma számára.

A váli vadaskert története

A Váli-völgyben kiemelkedő Pogányvár környékét már a kelták és rómaiak is lakták, amit a talált tárgyak, szerszámok, urnák bizonyítanak.

A honfoglalás után Fejér megye az Árpád-család birtoka volt. Vál község nevét Árpád vezér Vál nevű unokájától kapta. Erdővel borított terület volt a vidék, amely a vadászaton kívül még a tűzfanyerést szolgálta.

Vál, magyar m. v. Fehér vmegyében, szőlőhegyek s erdők közé szorított kies völgyben, 2038 kath., 613 ref. lakossal, kath. és ref. anyatemlomokkal. Szép urasági kastély és kert. Vizimalmok. Dombos határa sikeres buzát, tágas szőlőhegye híres fehér bort terem. Birja az Ürményi nemzetség. Ut. post. Márton-vásárhoz északra 1¼ óra.

Az Árpádháziak után különböző birtokosok kezében volt a terület. A török uralom alatt őrhely volt Válon. 1579-ben Jakasits győri várkapitányé, majd 1637-től a jezsuitáké volt.

1775-ben Mária Terézia Ürményi József státuszminiszternek adományozta. Ekkor indult komolyabb fejlődésnek a község és vidéke. Mezővárossá, majd járási székhellyé

lett Vál. Megépült a jelenleg is még álló erdészház, és a környéken az akkori követelményeknek megfelelő erdőgazdálkodást folytattak. Új erdőket telepítettek, amelyek csak részben fedték a jelenlegi erdőterületet.

1878-ban az egész község a Dreher-család birtoka lett. Az 1920-as és 30-as években nagyarányú erdőtelepítést végzett az uradalom, komoly anyagi fedezetet nyújtottak a telepítéshez és az erdőápolási, művelési munkálatokhoz.

Fónagy István erdőmérnök nevéhez fűződik az új erdők létesítése, aki több évtizedig állt a Dreher-uradalom szolgálatában. Az erdősítéseket nagy gondtal és lelkiismerettel végezték, melynek nyomai még ma is láthatók.

Kitűnő nyiladékrendszer alakítottak ki, ami úgy erdő-, mint vadgazdálkodás szempontjából jól bevált, rendeltetésének megfelelően.

Az erdő bejáratánál feszik a Vajda János költőről elnevezett emlékmúzeum és erdészház. Vajda János – akinek édesapja Vajda Endre főerdész volt – gyermekeveit a váli erdészházban töltötte.

Vajda János

A vaáli erdőben

*Odabenn a mély vadonban,
A csalános ibarosban,
Félreeső völgy ölében,
Sűrű árnyak enyhelyében;*

*Ob milyen jó volna ottan,
Abban a kis házikóban,
Élni, éldegélni szépen,
Békességben, csöndességben!...*

*Nem törődni a világgal,
A világ ezer bajával.
Meggondolni háborítlan;
Ami immár közelebb van...*

*Illatos hegy oldalában,
A tavaszi napsugárban,
Nézni illanó felbőkbbe,
Múlt időkbbe, jövőndőkbbe...*

*És azután, utóvégre,
Észrevétlenül, megértve,
Lebullaní önmagától
A kiszáradt életfárról...*

*S ismeretlen sírgödörbe'
Elalunni mindörökre...
S ott egyebet mit sem tenni,
Csak pihenni, csak pihenni...*

Baráti találkozó

Fotó: Detrich Miklós

Az utóbbi években valamennyi vándorgyűlés szervezésekor órákat elemzi a vendéglátó és az egyesület elnöksége a költségszökkentő lehetőségeket. S ilyenkor kiderül, hogy az igazán nagy tétel a sátor, ahol el kell helyezni a 7–800 résztvevőt, színpadot, kiszolgáló személyzetet. Azután rövid szóváltást követően megegyezés születik, hogy a sátonál nincs jobb megoldás. És valóban nincs.

Most is oly kényelmesen fértek el a résztvevők, hogy a szokásos egymáshoz mászkálás is kényelmesen történhetett. Jó ötlet volt az egyes cégektől jövőket az asztaloknál számokkal jelzetten egyben tartani (a kitűző adott egyértelmű eligazítást), azután ki-ki mehetett kedvére a cimborájához.

Káldy József elnök úr köszöntötte a megjelenteket.

Mivel a többnyire hosszadalmasra si-

keredett főtitkári beszámoló a közgyűlésen elmaradt, az elnök röviden összefoglalta az elmúlt év eseményeit, történéseit.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Kedves vendégeink!

Kedves Házigazdák!

Székesfehérvár alapjait Géza fejedelem vetet meg. 972-től számítják a város alapításának idejét.

Ma is jól ismert új-latin nevét – Alba Régia – a magyar középkor idején kapta, s jelentése a keleti nomád népek hagyományát őrzi, amely szerint a fehér szó a „század” „uralkodó” várost illetőleg népet jelölte.

Ezen a környéken volt a honfoglaló Árpád vezérnek és fejedelmi törzsének első szálláshelye, és itt alakult ki az állami szervezet első központja, székhelye.

E rangos múlt után ma egy rangos szakmai bemutató végén, a baráti találkozó köszöntésekor tisztelettel hajtók fejet Balsay Miklós vezérigazgató úrnak és csapatának ezért a kiemelkedően jól sikerült mai napért.

Jó érzés itt ma vendégnek lenni. Hisz mindenhol és mindenben érezhető a barátság, a remek légkör, a szakmaiság, az odafigyelés.

Egyesületünk 4 éves programjában is fontos helyen szerepel az egyesületi összetartozás erősítése. Úgy gondolom, hogy vándorgyűléseink, a több száz fős találkozások mind-mind ezt az ügyet szolgálják.

A székesfehérvári vándorgyűléssel az elnökségi munka félidejéhez érkeztünk.

Engedjétek meg, hogy ezen időszak egy-két kiemelkedő eseményéről, az elvégzett munka jelentősebb állomásairól szóljak:

– Közös összefogás eredményeként

sikerült elérni, hogy a parlament a költségvetés végszavazásakor a közcélú támogatást 1 milliárd Ft-ra, a parkerdei támogatást 205 millió Ft-ra emelte. Célunk, hogy a ciklus végére az erdészeti költségvetési támogatási szintje elérje az FVM tárca költségvetésének 5%-át.

– Öröndetes együttműködés alakult ki az egyesületünk kezdeményezésére a kapcsolatunkban lévő szervezetekkel. A meghirdetett együttgondolkodás a Parlament Mezőgazdasági Bizottsága Erdészeti Albizottsága, az ÁPV Rt. Agrárgazdasági Ügyvezetősége, az FVM Erdészeti Hivatala, a PM Agrárgazdasági Főosztálya, a Magyar Tudományos Akadémia Agrárorsztályai és Erdészeti Bizottsága, az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete, a Soproni Egyetem Hallgatói Önkormányzata, a Környezetvédelmi Minisztérium és egyesületünk között alakult ki a legaktívabban. További tizenkét szervezettel állunk kapcsolatban, melyekkel együttműködésünk rendezett és rendszeres.

– Kiadványokkal is igyekszünk segíteni a szakmai színvonal emelkedését. Madas László fordításában, egyesületünk és a Soproni Műhely kiadásában jelent meg a természetközeli erdőgazdálkodás alapműve, Hermann Krutzsch: Erdők megújítása című könyve. Az erdőgazdálkodás természetéhez igazodó, megújítandó gazdálkodásának fontos segítője lehet e könyv.

Másik kiadványunk: Útmutató magán erdőgazdálkodók részére (az erdőgazdálkodás jogszabályi háttére, 1 füzet)

– A vándorgyűlésre frissen kézbevert „A mi nyelvünk”

– Előkészületben az erdészeti emlékhelyek

Az MTA Agrártudományok Osztálya és Egyesületünk rendezésében került sor a Magyar Tudományos Akadémián a Bedő Albert akadémikus születésének 160. évfordulójára összehívott emlékülésre, és az erdőmérnöki kar dékánja által szervezett Erdésznagyjaink arcképcsarnoka sorozatban megjelent Bedő Albert élete és munkássága az OEE támogatásával.

A Millenniumi Vadászati Emlékbi-zottság kezdeményezésére az FVM Erdészeti Hivatala, a Természetvédelmi Hivatal és az OEE együttes megjelenésével ünnepelték az országban 4 helyen a Madarak és fák napját.

A társadalom igénye az erdővel kapcsolatosan, az erdő faanyagon kívüli szolgáltatásai előtérbe kerültek. Egyesületünkön belül elsősorban az Erdészeti Erdei Iskola Szakosztály koordinálásá-

val folyik a munka az erdőgazdasági részvénytársaságoknál működő iskolákban.

Itt szeretném megköszönni Roland Migende úrnak a sok fáradságot és segítséget, amivel munkánkat támogatja.

Az Erdők Hete rendezvénysorozat megnyitó ünnepségére az MTA nagytermében került sor, a rendezvényen részt vett és felszólalt a program fővédnöke, Glatz Ferenc úr, az MTA elnöke. A rendezvény zárásaként került bemutatásra az Ember és az erdő videófilm Pápai Gábor főszerkesztő szerkesztésében a Vajdahunyad várban.

Sopronban az Erdészeti Múzeumban a 133 éves egyesületet bemutató időszakos kiállítást rendeztünk.

Beindítottuk és működtetjük a régió-értekezlet intézményét. Az ott felvetődött javaslatokat, észrevételeket az illetékesekhez továbbítottuk, illetve lapunkban nyilvánosságra hoztuk.

Az erdészeti dolgozók, idősek, árvák, rászorulóknak támogatására létrehoztuk az Erdészcsillag Alapítványt.

Az Alkotmány utcai székház vissza-

szerzése érdekében működik a székház bizottság, bírósági szakaszban van másodfokon.

Sikerült a taglétszám-csökkenést megállítani. Az elmúlt 2 évben 300 fővel nőtt az OEE létszáma.

Lapunkat, az Erdészeti Lapokat folyamatosan változtatjuk, nyomdai és tartalmi minőségét próbáljuk úgy alakítani, hogy minél több tagtársnak tetszését elnyerje.

Ezekből is jól látható, hogy a Zalaerdő Rt.-nél Nagykanizsán az új elnökség nevében tett ígéretéből jó néhány megvalósult, van még azonban megoldásra váró is.

Ezek az évenkénti találkozások fontosak!!

Fontosak a kézfogások, az eszmecserék, a rendező Részvénytársaság mondanivalói, üzenetei.

A mai napról azt az üzenetet viszem magammal, hogy

“Nem elég elindulni,
de mást is hívni kell!

S csak az hívjon magával,
aki vezetni mer!”

Az OEE elnöksége és tagsága nevében gratulálok a rendezőknek és köszönöm ezt a szép napot.

Balsay Miklós vezérigazgató úr köszöntött a házigazdák nevében.

Hölgyeim és Uraim, Tisztelt Vendégek, Kedves Barátaim!

Most találkozom sok résztvevővel először, ezért a rendezők nevében nagy szeretettel köszöntök mindenkit.

Számunkra igen nagy megtiszteltetés, hogy megrendezhetjük ezt a találkozót, amely utójára 121 évvel ezelőtt, 1879-ben volt Székesfehérvárott.

Az a 7. volt, mert a sorozat 1867-ben kezdődött.

Micsoda múlt! Mint a magyar erdészet!

Mi egy kicsit eltértünk az utóbbi évek gyakorlaltól:

Fotó: Vadex Rt.

Egyrészt a 4 szakmai program, Székesfehérvár bemutatása, a baráti találkozó és a szombati ünnepi közgyűlés a millennium jegyében külön hangsúlyt kap, mint ahogy Fehérvár kiemelt szerepet játszott az államalapításkor is.

Másrészt kevesebbet szeretnék beszélni szervezeti ügyeinkről és többet az erdő multifunkcionális szerepéről, az erdész új feladatairól, az ember és az erdő mélyebb kapcsolatáról.

A rendezvény célja:

- Megemlékezés a magyar erdészet 1000 évéről

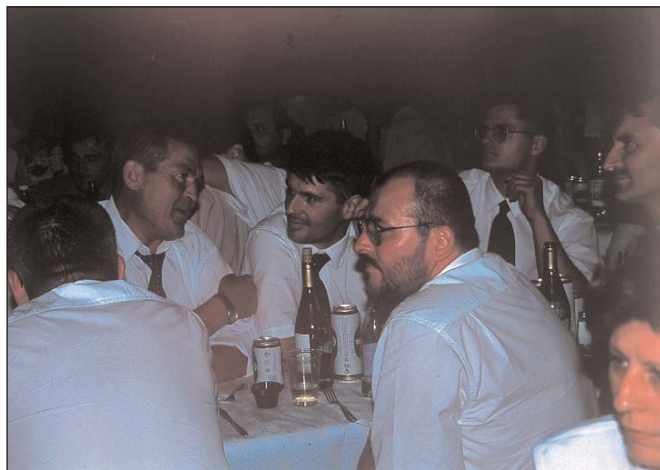
- A természetvédelem, az erdő- és vadgazdálkodás kapcsolata a térségben erdőfunkciók megismertetésén keresztül

- A VADEX Mezőföldi Rt. bemutatása, helye a környezetében, e vidék életében

- Barátság ápolása

Remélem, hogy az eddig látottak kielégítették igényeiteket, gondolatokat ébresztettek, netán vitákat indukáltak. Ez volt a célunk.

A szakmai programok során arra is

törekedtünk, hogy bepillantást nyújtunk a VADEX Mezőföldi Rt. – többitől eltérő – színes tevékenységi körébe. (Ennek részleteit az erről szóló füzetben mindenki megtalálja.)

Azt gondolom, hogy minden helyszínen munkatársaim őszintén beszéltek, bemutatták a feladatokat, az alkalmazott – sokszor speciális – megoldásokat, gyakorlatot.

A szakmai programokról röviden:

I. Az erdő védelmi és közjóléti funkcióinak érvényesülése a Velencei-tó térségében

Kiemelt üdülő övezet: természetvédelem, üdülés, pihenés, az erdő talaj-, vízvédelmi és közjóléti rendeltetése részben egymástól elkülönülve, de egymást erősítve működik.

Komplex szemlélet és gyakorlat, prioritások.

II. Természetszerű erdőgazdálkodás a Kelet-Bakonyban

Ideális termőhelyi körülmények között az elsődlegesen fatermesztési rendeltetésű erdők azonos helyen magas szinten tesznek eleget multifunkcionális szerepüknek. Benne a természeti értékek védelmének is. Feltétel: Komplex szemléletű erdőgazdálkodás.

III. Apróvadgazdálkodás és természetvédelem a Sárreéten

Természetes (száraz és vizes) élőhelyek fenntartása, fejlesztése szigorú felügyelet = eredményes vadgazdálkodás és természetvédelem.

Vadfeldolgozó üzem, minőség, megbízhatóság, stabil, fizetőképessé kapcsolatok.

IV. Intenzív nagyvadgazdálkodás az Észak-Mezőföldön

Gyenge adottságú erdők gazdaságos hasznosítása – vadaskertek. Kiváló genetikai tulajdonságú vadállomány, stabil fizetőképessé vendégkör, 20% nyereség-hányad, mezőgazdaság és jó erdők vadmentesítése.

A VADEX egyik legfontosabb stratégiai ágazata.

Büszkék vagyunk eredményeinkre, termékeink, szolgáltatásaink, erdőkezelésünk színvonalára, mert itt e vidéken, a tevékenységi körünkben a siker és eredményesség soha nem az adottságokból származott, hanem 100%-ban az emberi igényességből, a tenni- és győzniakarásból, az újra fogékonyságból és a rengeteg munkából.

Persze voltak és vannak buktatók, csalódások, ellendrukkerek, de hitünk, kedvünk, akaratunk, tisztességünk soha nem hagy el minket, mindig elég muníció van tarsolyunkban, és meg fogunk

felelni az új kihívásoknak!

Minket nem az iparvállalatokra kitalált ösztönzők, mutatók hajtának, hanem a jól sikerült erdőszítések, a kiváló vadásztrófeák és terítékek, a táj arculatformáló alkotótevékenységünk, a kiváló vadhüstermek és vadászataink nemzetközileg is elismert színvonala – tehát saját belső tűzünk és sikereink éltetnek!

Rendre bizonyítjuk, hogy az – egyedül nálunk – egyre növekvő mértékben veszteséges erdőkezelési tevékenység (fakitermelés, erdőfelújítás szaldója), valamint a hazai élelmiszeripari válság ellenére a VADEX Mezőföldi Rt. fejlődik, eleget tesz a térségben ráháruló és maga elé tűzött feladatoknak, megfelel a tulajdonosok kívánságainak.

Mi úgy gondoljuk, hogy az erdőről az erdészeknek (törvényalkotóknak, tervezőknek, felügyelőknek, erdőgazdálkodóknak) kell gondoskodni. Jó néhány szomorú példát lehet sorolni (sajnos helyet is) a „golya- és sólyomfészkes” magárahagyott, oktalanul és ok nélkül védett, teljesen tönkrement erdőkről, amelyekben már sem fészkek, sem fa, sem lágyszárú értékes növényzet nincs.

EU-csatlakozás – a környezetvédelem legfőbb hiányosság

Itt nálunk a megyei folyók, a levegő szennyezettsége néhol elképesztő mértékű, és semmi nem történik. Csend van. De ha mi kivágnunk 22 db túltartott, üzemterv szerint kitermelésre előírt fát, tele van vele a sajtó!

Az élő természeti környezet legfontosabb eleme az erdő. Területe nő, jó kezében van (legalábbis az állami), amíg az erdészeknél van.

Nem ezzel kell foglalkozni, hanem a többivel!

A szennyező források feltárásával, megszüntetésével, ha kell, büntetésekkel. Itt kellene keménykedni az illetékeseknek!

Az erdésznek pedig nem csendben, utólag kell magyarázkodnia. Gyengék vagyunk. Nem kezdeményezünk, nem tudjuk időben értelmesen elmondani, mit akarunk.

Teljesen egyértelmű és bizonyított, hogy a világon szerte elismert hazai

képzési és erdőgazdálkodási gyakorlat és a komplex szemléletű erdész szakember teszi képessé az erdőt a többcélú funkció kifejtésére, és ugyanez az erdész szakember teszi képessé az embert is annak védelmére, ésszerű használatára. Az általa irányított erdei iskolai oktatás és bemutatás, a tömegekkel való folyamatos kapcsolat és kommunikáció szükséges ahhoz, hogy az emberekben kialakítsa és valós gyakorlattá tegye a természet, az erdő szeretetét, védelmét, mely által az egyén is egyre jobban igényli azok közelségét, a benne való tartózkodás létszükségletévé válik. A legfontosabb dolog ezután történik: belép az erdő 4. fő funkciója, amely a lélekre hat, a legszélesebb dimenzióban működve az ember és az erdő közötti kapcsolaton keresztül megadja az élet igazi értelmét. Ezt akartuk beindítani a Hosszú-kígyósi Erdei Szentély létesítésével, amelyet terveink szerint több is fog követni.

Itt egy tölgyfakereszt áll a hozzá vezető erdei út mellett, s remélhető, hogy sokezer turista pihen meg, s olvassa a szöveget, melyből erőt vehetünk valamennyien.

Kívánom, hogy érezték jól magatokat, legyen emlékezetes ez a két nap!

— o —

És a résztvevők nagyon jól érezték magukat. Hideg volt a sör, finom a vacsora, és a műsor is nagyszerűen változatos. Hallhattuk a Los Andinos együttest, akik dél-amerikai zenét játszottak, láthattuk a Felicita táncegyüttest, és a komolyzenét igénylőknek is jutott egy-egy ária *Noe Judit* és *Fátrai János* előadásában.

A fotópályázat, melyből a szakmai zsűri közel félszáz alkotást tartott érdemesnek kinagyítani, tényleges színfoltja volt a sábornak. Köszönet illeti Szekeres Györgyöt, a VERGA Rt. vezérigazgató-bélyettesét a technikai kivitelezésben nyújtott segítségéért.

Közgyűlés

A Vándorgyűlés jelmondata, „Az erdők védelme önmagunk védelme!” fogadta a résztvevőket.

A jelmondat kettős tartalmat üzent. Egyfelől az emberiséget figyelmezteti az esztelen erdőirtásra, másfelől az erdészeknek jelzésértékű, hogy az utóbbi időben ért támadásokat csak az erdők szakszerű védelmével, munkálkodással és összefogással tudjuk kivédeni.

Mondhatjuk, megtelt a Vörösmarty Színház, miután a polgármesteri fogadás és köszöntő után a rezesbanda zenéjére és a mazsoretáncosok kíséretében átvonultunk a színházba.

Mint említettem, a mostani forgatókönyv merőben eltért az eddig megszokottaktól. Jóval könnyedébb, s éppen ezért elviselhetőbb volt a délelőtt, mint máskor. Bizonyítja ezt, hogy a szünet után sem ment el csak egy-két távollakó.

A Himnuszt a Teleki Blanka Gimnázium vegyeskara énekelte, majd **Káldy József elnök tartotta ünnepi beszédét.**

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Kedves vendégeink! Kedves üneplő közönség!

Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége nevében tisztelettel és meleg barátsággal köszöntöm államiségünk ezeréves évfordulóján Vándorgyűlésünkön e szép erdészünnepen megjelent valamennyi kedves jelenlévőt.

Ez a mai ünnepi küldöttközgyűlés, mint látható, nem a megszokott forgatókönyv szerint zajlik. A rendezőkkel, a Vadex Rt. vezetőivel úgy gondoltuk, hogy más ruhába öltöztetve jelenünk meg, rangot, méltóságot adva szakmánknak.

Így az elnöki köszöntő és a rövid beszéd se a megszokott.

„...haza, nemzet és nyelv, három egymástól válthatatlan dolog, s ki ez utolsóért nem buzog, a két elsőért áldozatokra kész lenni nehezen fog!” – írja Kölcsey.

Egy nép gazdasági élete szakadatlanul változik, fejlődik, s ennek függvényeképpen fejlődik társadalmi és politikai rendszere, intézményei műveltsége és egész gondolkodásmódja.

A nyelv társadalmi termék és az a rendeltetése, hogy egy adott társadalomban mindenkor alkalmas eszköz

legyen a gondolatok kicserélésére, a kívánságok és az érzelmek megfogalmazására, sőt fejlettebb fokon rögzítésére.

A magyar nyelv története minden korban összefüggött azokkal a gazdasági, társadalmi és működésbeli változásokkal, amelyeken a magyar nép átment, és tükröződnek benne azok a fontos politikai események is, amelyek sorsának irányításába a történelem folyamán beleszóltak.

Gazdasági fejlődése során egy nép új munkaeszközökkel, munkafolyamatokkal, eljárásokkal ismerkedik meg, míg

mások elavulnak, időszerűtlenné válnak.

A társadalmi átalakulás új intézményeket hoz létre, míg előzőek feledésbe mennek. Az egyre magasabbra lendülő műveltség igen sok új fogalom ismertét hozza magával.

Az új fogalmakat, tárgyakat, eljárásokat, cselekvéseket meg kell nevezni. Ezért a szókincs közvetlenül követi és tükrözi mindazokat az átalakulásokat, amelyeken egy nép története során átment.

A mindenkori szókészlet hű képét adja a nép műveltségének, anyagi és szellemi fejlettségének, mert ezen a ponton a nyelv és a társadalom története a legközvetlenebbül összefügg.

A magyar nyelv a messzi múltban gyökerezik. Sajátos módon fejlődött ki és szerkezete oly régi időkből ered, amikor a ma beszélt európai nyelvek még nem is léteztek. Olyan nyelv, amelyik önmagában, következetesen és szilárdan fejlődött, és amelyben mély logika rejlik, párosulva az erdő és a hangzás alkalmazkodóképességével és rugalmasságával. Olyan, mint egy egyetlen darabból álló terméskő, amin az idők viharai még csak karcot sem ejtettek. Nem naptár ez, amely a korok változásaihoz alkalmazkodik. De nincs is szükség erre: nem vesz kölcsön, nem ad senkinek, de nem is vesz el senkitől. Ez a nyelv a legrégibb és legdicsőségesebb emlékei a nemzeti önállóságnak és szellemi függetlenségnek.

Semmi sem jellemző annyira egy nyelvre, mint sajátos hangzása. Olyan ez, mint a virág illata, a bor zamata, a zománc, az opál tüze. Megismerni róla a nyelvet már messziről, mikor a szót még nem is értjük. Minden nyelvnek megvan a maga hangszíne, tempója, ritmusa, dallama, egyszóval zenéje.

A magyarét egyre többen fűjják hamisan.

Tudjuk, a leírt betűnek majd minden nyelvben más a hangértéke. Ma-napság egyre sűrűbben hallani a magyar beszédben egy-egy betűnek más nyelvből kölcsönvett hangértékét. De nemcsak egyes hangot veszünk át, hanem más nyelvek ritmusa, hangsúlya, dallamvonala kifejezései is beszívárogznak. A latin műveltséget fitogtató idegen szavak használata mellett beszédünkbe sokszor keverednek angol szavak, kifejezések is. Sajnos ez ma oly divatos. Egyszóval megváltozott a beszéd zenéje. Egy idegen nyelv zenei

Fotók: Detrich Miklós

elemei keveredtek a magyarba. Mint ha borba sört kevernének vagy málnaszörpöt.

Általában minél feljebb hágunk a társadalmi ranglétrán, annál magyartalanabb kiejtésre találunk, tisztelet a kivételnek. A magyar társadalomtörténet természetes következménye ez. Normális fejlődésű nemzetben a legelőkelőbb és legműveltebb körök beszéde a legszebb. Azt utánozza mindenki. Nálunk, fájdalom, nem így van. Sok ember az idegen nyelvtudás kedvéért elhanyagolja anyanyelvét, magyar kiejtése megrontja az őt utánozó, feltörekvő rétegeket is. Értelmi fejlettségétől egyrészt joggal várhatjuk, hogy gyorsan felismeri az ügy jelentőségét, másrészt nyelvérzéke és gyakorlatossága megkönnyíti elbetegült magyar kiejtése meggyógyítását, harmadrészt a trágárkodás megvetését, elítélését, az attól való elzárkózást, csak meg legyen rá az akarata.

Egy német író odáig megy, hogy az első világháború elvesztéséért a német vezető államférfiak hiányos beszélőképességét okolja, szemben az angolok és franciák fejlett beszédkulturájával. Minden túlzás mellett van ebben valami igazság, s ha a mai államokat nézzük, látnunk kell, hogy még soha a világtörténetben nem volt ekkora szerepe az élő szónak, mint ma.

A beszédkulturára tehát a létfenntartás egyik eszköze lett, s ez talán ráébredési fontosságára azokat is, akiknek a tisztán kulturális vagy művészeti oldala iránt kevés az érzékük. Csak röviden említem, hogy nyelvünk sajátos

hangrendszere kötelező hangszerelése az egész magyar költészetnek. Ha nyelvünk harangszavát repedt fazékká engedjük zúlleni, ne csodálkozzunk, ha senki sem hallgat ránk, és elmerülünk a népek tengerében. A hibás kiejtésnek több oka van. Egyik egyszerűen a fogyatékos nyelvtudás.

Ha idegen nyelvről van szó, természetesnek vesszük, hogy fogyatékos kiejtés csak féltudás! Miért nem természetes az a magyarnál is? Aki magyarul akar beszélni, tanulja meg a kiejtést.

Az idegen nyelvekről nem mondhatunk le. Sőt arra kell törekednünk, hogy legalább egyet minden művelt magyar tökéletesen tudjon. De használjuk fel idegen nyelvtudásunkat arra, hogy vele magyar nyelvtudásunk nyerjen, ne veszítsen. Az idegen nyelvvel párhuzamosan tanuljuk újra a magyart. Vegyük számba minden zenei eltérését, s mennél jobban elsajátítjuk az idegen nyelv kiejtését, annál tudatosabbá tehetjük a magyart. Akkor nem rontjuk vele magyar tudásunkat, hanem megerősítjük. Régi igazság, hogy anyanyelvét is jobban tudja, aki még egy nyelven tud.

Két vagy több eltérő hangrendszerű nyelv tudása oly feszült figyelmet, folytonos éberséget kíván, hogy nem csoda, ha sokan belefáradnak, és feláldozzák magyar kiejtésüket az idegen kedvéért. Ők azonban egy tál lencséért odaadják napi örökségüket.

Mielőtt tehát arra törekszünk, hogy az angolt angolosan, a németet németesen beszéljük: próbáljuk a magyart magyarosan, minden idegen mellékíz nélkül beszélni. A magyar kiejtést is ta-

nulni kell, még született magyarnak is. Ha nem csiszolja, újítja folytonosan, beroszdásodik. Ha valaki elhatározza, hogy megtanulja a helyes magyar kiejtést, csak idő és szorgalom kérdése. Bizonyos, hogy aki nem kapta örökségül, kemény munkával kell megszereznie. A megtartása sem kisebb munkát jelent. Aki erre elszánja magát, kell, hogy ezt a nyelvet minden másnál jobban szeresse. Hogy inkább szégyellje a magyar, mint az angol kiejtése hibáját. Minden kimondott szóban a nemzetért való testi kiállást is kell éreznie. Odáig kell jutnia, hogy nyelvtani hibát, idegenszerűséget, minden rosszul kiejtett szót átlásnak érezzen. Felelősségérzet kell ehhez, a nemzeti öntudatnak felfokozása.

Felemás beszéd, felemás lélek jele. Hozzuk rendbe előbb a beszéd, a kiejtés lelki alapját. Akkor szinte magától megjavul a kiejtésünk. Többé-kevésbé mindnyájan hibázunk a beszédben, mert több-kevesebb fogyatékoság mindnyájunk belső magyarságában akad. A magyarságot ma senkinek sem teszik készen a bölcsőjébe. Mindenkinek meg kell dolgoznia érte. Intsük-tanítsuk egymást szeretettel, félretéve egyéni hiúságot, vélt jobban tudást, semmi egyebet nem tartva szem előtt, mint anyanyelvünk megőrzését, védelmét és ápolását. A nyelv milliók alkotása, s akkor él igazán, ha mennél többen élnek vele tudatosan.

Bessenyei gondolataival zárom ünnepi mondandómat:

„...soha a földnek golyóbisán egy nemzet sem tehetette addig magáévá a bölcsességet, mélységet, valameddig a tudományokat a maga anyanyelvébe bé nem húzta. Minden nemzet a maga nyelvén lett tudós, de idegenben sohasem.”

A kultúrműsorban hallhattuk Szabó Gyula Kosuth-díjas kiváló művész tolmácsolásában Wass Albert Üzenet haza és Vörösmarty Mihály Fóti dal című versét. Operaáriákat Fodor Gabriella és Fátrai János énekelt Kallainé Gustchar Ágnes zongorakíséretével. Az Alba Regia táncegyüttes szatmári táncokat adott elő.

Koloszár József rektor úr mondott beszédet 1000 év a magyar erdőgazdálkodásban címmel.

Fotó: Detrich Miklós

Ha egy előadó ilyen megtisztelő feladatra vállalkozik 15 percben, akkor alapvetően két módszer között választhat.

Megpróbálkozhat avval, hogy időrendben felsorol mindent, amit egy évezred történéseiről elolvasott, vagy önkényesen kiragad néhány általa fontosnak vélt momentumot, és azokat elemzi.

Miután egyik megoldás sem tökéletes, én egy harmadik módszert választok, ez pedig nem más, mint a kettő ötvözte, vállalva a sikertelenség kockázatát.

Előadásom első részében a magyar erdők és azok használatával kapcsolatos változásokat sorolom fel, majd mondanodom második részében a magyar erdőgazdálkodás jelenlegi helyzetét elemzem a 1000 éves múlt függvényében.

Mind történelmi, mind pedig a mai Magyarország erdőterületének változásáról csak a XIX. század elejétől rendelkezünk megközelítően pontos adatokkal.

Tudományos feltételezések szerint az ország mai területét a honfoglalás idején 6–7 millió ha erdő borította, körülbelül annyi, mint a történelmi Magyarország egész területét a XX. század elején.

Az erdőterület folyamatos csökkenésének oka a történelmi Magyarország különböző területein különböző okok miatt következik be.

Míg a mai területen, amely az idők folyamán a Kárpát-medence éléstárává vált, a mezőgazdaság területnyerése érdekében az erdőt egyszerűen kiirtják, addig a Kárpátokban és Erdélyben az ipar és bányászat fafogyasztása okozza az erdőterület rohamos fogyását.

A XIII–XIV. században indult meg az erdők nagyarányú irtása, illetve fokozott igénybevétele. A tatárjárás után német és kun telepések lépik el az országot, letelepedésük érdekében irtják az erdőt, ún. irtványfalvak keletkeznek.

Ugyanebben az időszakban lendül fel az érc- és sóbányászat, a kohászat, így a bányák és kohók környékéről rohamosan fogynak az erdők. Ez a fogyás olyan aggasztó méreteket ölt, hogy Zsigmond király 1426-ban kiadja az erdők használatát szabályozó első rendeletet. Ennek lényege az, hogy a zólyomi olombányák környékén az erdők nem kerülhetnek más művelési ágba.

A török elleni háború idején a várak környékén nagy az erdőirtás, majd a török uralom után a falvak újjáépítése igényel rengeteg faanyagot. Az időközben hozott erdőt védő intézkedések, mint pl. a térszakozás és felújítási kötelezettség elrendelzése némileg lassítják, de megállítani nem tudják az erdőterület fogyását és az erdők minőségi romlását.

A XVIII. században ismét rohamosan fogyni kezdenek az erdők, s ez már elentétes a katonai érdekekkel is. A Főhaditanács nyomására 1754-ben az állam az erdők gondozását a közügyek szintjére emeli, majd Mária Terézia 1796-ban kiadja Magyarország első erdőrendtartását. A rendtartás elrendeli az erdők területének felmérését, a fahasználat szabályozását és az erdőfelújítás kötelezettségét. Ez a magánbirtokosok számára csak ajánlás, de a szabad királyi városok részére már parancs.

Európa, s így Magyarország erdeire a legnagyobb csapást a XIX. században

kezdődő, hatalmas méreteket öltő vasútépítés és szénbányászat jelentik.

A történelmi Magyarország erdőterülete még mindig jelentős, így a hazai szükségletek bőséges fedezése mellett lehetőség nyílik nagy mennyiségű faanyag exportjára is. A fakitermelés minden eddiginél nagyobb méreteket ölt, s különösen a magánerdők területe csökken jelentősen. Ha hinni lehet a korabeli felméréseknek, a történelmi Magyarország erdőterülete 1830 és 1915 között 8,2 millió ha-ról 7,2 millió ha-ra csökkent úgy, hogy a mai Magyarország területén az erdőterület gyakorlatilag változatlan maradt (1,1 millió ha).

Az államnak a magánerdők kezelésébe továbbra sincs beleszólása, viszont az állami, akkori nevén a korlátozott közforgalmi erdők érdekében megszületik az 1879. évi erdőtörvény. A törvény az állami erdők felügyeletét a Földművelésügyi Minisztérium hatáskörébe helyezi, kialakítja az igazgatási formát, amely napjainkig sem változott sokat, országos erdészeti főhatóság, erdőigazgatóság, erdőgondnokság.

Az államerdészet vezetője ebben az időszakban államtitkári rangban *Bedő Albert*, aki a legnagyobb érdemeket szerzi az európai színvonalú magyar erdőgazdálkodás kialakításában. Élenjárók még a magyar erdőgazdálkodás fejlesztésében a Selmezbányai Bányászati és Erdészeti Akadémia jeles tudósai: *Wilkins Henrik Dávid*, *Wagner Károly*, *Fejrmantel Rudolf* és *Fekete Lajos*.

Tulajdonképpen ettől az időszaktól beszélhetünk először a mai értelemben vett erdőgazdálkodásról, amikor az erdőhasználat összekapcsolódik az erdőműveléssel.

A magyar erdőgazdálkodás töretlen fejlődését az I. világháborút követő trianoni diktátum zúzza szét. Csonka-Magyarország területén rekedt a lakosság 40%-a és az erdőterület 14%-a. Szólni kell a megmaradt erdők minő-

ségi paramétereiről is. Az alig több, mint 1 millió ha erdőterület csaknem fele rövid vágásfordulóval kezelt sarjerdő. Jelentős a legeltetéstől, makkoltatástól és alomszedéstől leromlott erdők területe is.

Elhamarkodott dolog lenne kijelenteni, hogy minden a korábbi erdőgazdálkodás bűne lett volna. Miért?

Kis túlzással azt lehet mondani, hogy a történelmi Magyarország területén csak ott volt erdő, ahol a termőhely mezőgazdasági művelésre teljesen alkalmatlan volt. Az erdők a tűzifa és szerfa szükségletet voltak hivatottak kielégíteni, az értékes ipari fát a 25% fenyő részarányú elcsatolt területek erdei adták bőséges mennyiségben.

Ez a történelmi tragédia véleményem szerint azt eredményezte, hogy a magyar erdőgazdálkodást előről kellett kezdeni, s teljesen új alapokra kellett helyezni.

Kaán Károly, az államerdészet vezetője volt az, aki ebben a vészhelyzetben elsőként fogalmazta meg az erdészet legfontosabb feladatának az erdőterület és az erdők hozamának növelését, és az állam szabályozó, ellenőrző tevékenységének kiterjesztését az ország valamennyi erdejére.

Mint tudjuk, kezdeményezése az erdőbirtokosok ellenállásán megbukott, s a két háború között az erdőgazdálkodás helyzete nem javult. Ami a II. világháború után történt, azt a jelenlévők jól tudják, többen részesei is voltak annak a hatalmas munkának, amely Kaán Károly álmainak megvalósulását eredményezte. Erdőterületünk 50 év alatt mintegy 1,1 millió ha-ról 1,8 millió hektárra, az élőfakészlet 132 millió m³-ről 320 millió m³-re, a növedék 5,3 millió m³-ről 11 millió m³-re nőtt.

Mi, magyar erdészek erre a teljesítményre büszkék vagyunk, s nem hagyhatjuk, hogy munkánkat s még inkább

elődeink munkáját jogtalan és megalapozatlan kritikák ériék.

Míg a világ számos részén még mindig az erdők irtása folyik, addig Európában és hazánkban is egy erdőépítési folyamat kezdődött el, amely különösen 1000 év előzményeit is figyelembe véve nem könnyű feladat, így nem is lehet hibáktól mentes.

Az utóbbi néhány évben a hibák indokolatlan felnagyítása révén a magyar erdőgazdálkodás a támadások kereszt-tüzébe került.

Engedjék meg, hogy a három leggyakrabban elhangzó kritikát éppen az eltelt 1000 év előzményeinek függvényében cáfoljam, illetve tompítsam.

1. Túl magas (43%) a nem őshonos fajok aránya. Válaszom: A magyar erdőgazdálkodásnak Trianon óta 10 millió ember egyre növekvő faanyagszükségletét kell mindinkább hazai forrásból fedezni. Ez lehetetlen a gyorsan növekvő, értékes faanyagot adó kultúr fajok hasznosítása nélkül. A kultúrerdők zömének telepítése több száz éve mezőgazdasági művelés alatt álló területeken történt, amely területek talajai nem voltak, s még néhány száz évig nem is lesznek alkalmasak magasabb rendű őshonos fajokból álló erdők tenyésztésére.

A kultúrerdők telepítése végeredményben egy katasztrófális faínséget enyhített.

A második kritika: Erdeinket kivétel nélkül vágásos üzemmódban kezeljük, s ezen belül is alacsony a fokozatos felújítóvágások aránya.

Válasz: A magyar erdők használatára, eltekintve a kisparaszti rendszertelen szálalástól, a vágásos, elsősorban tarvágásos üzemmód volt jellemző. A XX. század magyar erdészei egykorú, főleg sarj eredetű vágásos erdőket örökölték. A fokozatos felújítóvágást német mintára csak a múlt században kezdték hazánkban alkalmazni ott, s csakis ott,

ahol azt az ökológiai viszonyok teljes biztonsággal lehetővé tették.

A mai magyar erdőben is ez az alapelv, bükköseinket és tölgyeseink jelentős részét ma is így újítjuk fel.

A szálaló üzemmód alkalmazásához elsősorban szálalóerdők szükségesegek. Ilyenek Magyarország mai területén nem alakultak ki – kivéve a kis területű őrségi paraszti szálalóerdőket.

Magyarország termőhelyi viszonyai és az arra alkalmas fajok hiánya (jegegyfenyő, lucfenyő) nem tették, s a jövőben sem teszik alkalmassá erdeinket a szálaló üzemmód alkalmazására.

A harmadik kritika: A részvénytársaságok nyereségorientált gazdálkodása az állami erdők immateriális funkcióit veszélyeztetik.

Az 1000 éves folyamat ismertetéséből talán kitűnik, hogy a királyi és az állami erdőben folyt mindig a legmagasabb színvonalú erdőgazdálkodás, s így van ez ma is. Arról talán nem a részvénytársasági forma tehet, hogy Magyarországon az erdők fenntartásának és kezelésének szinte kizárólagos forrása a kitermelt és értékesített faanyag. Személyes tapasztalatom az, hogy a részvénytársaságokban a korábbiakhoz képes színvonalasabb, fegyelmezettebb és kíméletesebb erdőgazdálkodás folyik.

Hölgyeim és Uraim!

Az 1000 éves múlt után nehéz a magyar erdőgazdálkodás 1000 éves jövőjét megjósolni.

A közeli jövő feladatai ismertek. Mind a gazdasági, mind pedig az ökológiai érdekek az erdőterület növelését követelik meg. Ezen belül törekednünk kell a termőhelyi viszonyoknak megfelelő stabil, természetszerű erdők kialakítására.

Nem lennénk bölcsek, ha az 1000 év hibáit, erényeit nem elemezhetnénk, és az elemzés eredményeit nem hasznosítanánk a jövő nemzedékek javára.

A műsor szünetében hosszú sor kígyózott a dedikálóasztal előtt. Dr. Grétsy László tanár úr írt be néhány kedves szót a „Mi nyelvünk” c. könyvbe, mely ez alkalomra jelent meg, s akinek volt türelme kivárni, míg sorra kerül. Az utóbbi évtized leghasznosabb „ajándéka” került a résztvevők táskájába. Megszületése felől kértem a tanár urat, tájékoztassa az olvasókat.

Beszélgetés Grétsy László tanár úrral

– Nagyon szerencsés találkozást élünk meg. Harminc éve dédelgettem egy ilyesféle könyvnek a megjelenését. Igaz, hogy már 1970-ben kiadtunk egy kis füzetecskét *Gulya János* kollégámmal közösen, aki a göttingeni egyetem professzora, a „Nyelv, sugárzó anyanyelvem” címen. Azóta gyűjtöm azokat a vers- és prózarészleteket szinte mániákus megszállottként, amelyek a magyar nyelvvel kapcsolatosak, és ezekből kívántam egy kötetet kiadni. Mert úgy érzem, hogy egy ilyen kötet alkalmas arra, hogy egy kicsit megnövelje az agyontépzott nemzeti tudatunkat.

A sors kegyének köszönhetem, hogy tavaly megkeresett *Bánó László* erdőmérnök és – nyilván nem tudva ebbéli szándékomról – felajánlotta nemcsak szervezői segítségét, hanem cége jelentős anyagi támogatását is, mely már kézzelfoghatóvá tette a kötet megjelenését. Igen kedvesen mozgalmat indítottak az Erdészeti Lapokban „Nyelvészek a magyar nyelvért” címmel. Ez külön jelzésértékű volt számomra, hiszen az erdészek ezt megelőzően 1861-ben már tettek hasonló kezdeményezést. Akkor még nem volt Erdészeti Lapok, hiszen *Divald Adolf* és *Wágner Károly* „A magyar erdészeti irodalomért” felhívást tettek közzé a „Vadász és versenylap”-ban, gazdasági

lapokban és önálló füzetben. Ennek eredményeként alakult meg 1862-ben az „Erdészeti Lapok”. Ezután jelent meg a magyar–német, német–magyar műszótár is.

Az élet csodálatos ismétlődése, hogy másfélszáz év után egy hasonló felhívás jelent meg az Erdészeti Lapokban. Számomra meghatóan megtisztelő volt Bánó úr felkérése, ami stílusosan az „Aranyzarvas”-ban történt, s ahol Ön is ott volt.

– Gondolta, Tanár Úr, hogy ilyen rövid idő alatt megszületik a kötet?

– Rögtön elfogadtam a felkérést, hiszen közeledett a millennium. A szándék a jelentős felajánlott pénzzel együtt bizakodásra adott okot. Azután – mint olvashattuk – több, mint hetven magán-személy, többnyire erdészek – támogatták a kezdeményezést, ami manapság ritka dolog a kultúra területén. Örülök, hogy a kötet az államiság ezeréves fordulóján és a harmadik évezred küszöbén jelenhetett meg, mert ha magamra vagyok utalva, biztos állíthatom, hogy semmiképpen nem jelenhetett volna meg, esetleg csak évek múlva. Bízom benne, hogy az erdészek is jól fogadják, hiszen itt az Önök vándorgyűlésén több százán álltak türelemmel sorban a dedikálásért.

– Milyen kisugárzást vár a kötettől?

– Az igazi siker az lesz, ha az erdész-

családoktól kiindulva újabb érdeklődők keresik a kötetet. Sokat várok a pedagógusok fogadtatásától. Teher alatt nő a pálma, szoktuk mondani. A nemzettudatot, éppúgy, mint az anyanyelvet, különféle külső behatás fenye-

geti. Különböző kozmopolita törekvések nem használnak a magyar nyelvnek, de a nemzettudatnak sem. Ezek korábban is voltak, de a rendszerváltás óta felerősödtek. Ezeknek a folyamatoknak jó el-lenszere, és hasznos lesz ez a kötet. Biztató és örömteli, hogy az utóbbi években se szeri, se száma az anyanyelvi vetélkedőknek az iskolákban, s remélhetően ezeknek a versenyeknek, vetélkedőknek a résztvevőit, győzteseit ezzel a kiadvánnyal jutalmazták. Mert a könyv ilyenkor jó helyre kerül.

– Várható, hogy vége lesz az idegen nyelvű cégtáblák, szóhasználatok oly divatos áramlatának?

– Nem hiszem, hogy ez az irányzat csökkenni fog. Gondoljunk csak az EU-csatlakozás következményére. Ezért fontos a nemzeti tudat erősítése, az anyanyelvhez való szoros kötődés. Tíz, ötven év múlva is erős lesz az idegen hatás, de mint az EU-ban már bent lévő országok is rájöttek, hogy a nemzettudat és az anyanyelv védelme különösen a kis nemzetek esetében életbevágóan fontos.

Glatz Ferenc elnök úr is ezért mon-dotta, hogy meg kell felelni a kor kihívásainak ezen a téren is.

A magyar nyelvet támogató mozgalom erősödni fog, mert az idegen hatás ezt megkívánja. Ebben a mozgalomban pillér értékű ez a kötet, így az erdészek segítő kezdeményezése.

A nyelvet törvényekkel nem lehet megvédeni, csak az Önökéhez hasonló kezdeményezésekkel s természetesen a kiadvány folyamatos használatával. No de ez a szülők és a pedagógusok dolga, felelőssége. Gondoljunk csak arra, hogy a népi hagyományok elfelejtésével mennyivel lennénk szegényebbek. A sokszínűség – hiszen az erdő is ilyen – gyönyörködtet.

– Kedves Tanár Úr! Oly sok jót mon-dott az erdészekről, hogy önkéntelenül is felmerül a kérdés, mire gyűjtünk ezután? Miben segíthetünk e nemes cél érdekében?

– Sokkal fontosabb ez a kérdés, mintsem hogy most így kapásból meg lehetne válaszolni. Arra biztatom az erdészeket, hogy gyomlálják ki saját szaknyelvükből az esetlegesen bentlévő konkolyt. Az Erdészeti Lapokban megjelenő írásokban legyen minél kevesebb idegen kifejezés.

A kérdésre válaszolva azt mondom, hogy aludjunk rá egyet, s biztosan lesz téma, melyben újra megnyilvánulhat az erdészek hazaszeretete.

Pápai Gábor

Fotó: Detrich Miklós

Kitüntetettek

Dr. Bondor Antal, a díjbizottság elnöke ismertette a bizottság döntését.

**Az egyesületben végzett kimagasló társadalmi munkájáért
és a magyar erdészet fejlesztésében elért eredményeiért a
Bedő Albert-emlékérmet
adományozza:**

Deák István erdőmérnöknek, a volt Gyulaji Erdő- és Vadgazdaság nyugalmazott igazgatójának.

Deák István fél évszázada, 1950 szeptemberében kezdte szakmai tanulmányait a Soproni Erdőmérnöki Főiskolán. Gyakorlati munkáját 1955-ben kezdte a Tamási Állami Erdőgazdaságnál. Szívéhez mindig közel állt az erdőművelés, erdővédelem, az ökológia szakterülete, ezért rövidesen az Erdőgazdaság központjában erdőművelési vezetőként teljesített szolgálat. A Tamási Erdőgazdaság és a Gyulaji Vadgazdaság összevonásával alakult Gyulaji Állami Erdő- és Vadgazdaság tizenöt éven át igazgatóhelyettes főmérnöke. Részt vett a erdőművelés kidolgozásában, szerzője a zöld könyveknek, irányítója a Vadászati Világkiállítás, az 1973-as Vándorgyűlés és Műszaki napok rendezvénysorozatának. 1985-től az Erdő- és Vadgazdaság igazgatója. Nevéhez fűződik – több más mellett – a Csibráki Fafeldolgozó Üzem és a vállalat központjának megépítése. Három évtizeden át volt az egyesület helyi csoportjának titkára, 1985-től 1998-ig az elnöke.

Dr. Szikra Dezső erdőmérnöknek, a Volánpack Rt. fakereskedelmi ágazatvezetőjének.

Dr. Szikra Dezső 1964-ben végezte el a Soproni Erdészeti Technikumot, 1969-ben az Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőmérnöki Karát.

Szakmai pályafutását a Veszprémi Állami Erdőrendezőségen kezdte, majd annak átszervezése után a Veszprémi Erdőfelügyelőségen folytatta. 15 év alatt üzemtervező, csoportvezető, kirendeltségvezető-helyettes, központi üzemtervező, főfelügyelő, majd 1976-tól igazgatóhelyettes munkaköröket töltött be.

1984 és 1993 között a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság igazgatóhelyettes főmérnöke.

1993 és 1999 között a Budapesti Természetvédelmi Igazgatóság, majd a jogutód Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságának igazgatóhelyettese.

1999-től a Volánpack Rt. fakereskedelmi ágazatvezetője.

1970 óta (30 éve) egyesületi tag. Veszprémi MÉM helyi csoport titkára, a Pilisi Helyi Csoport elnöke. 19 éven

át választmányi tag. Az Erdő szerkesztőbizottságának és az Erdészeti Lapok szerkesztőbizottságának tagja, 1998-tól a szerkesztőbizottság elnöke, egyben elnökségi tag. 1994 és 1998 között az OEE főtitkára, ez idő szerint az utolsó választott főtitkára, aki az Egyesület egyre szerteágazóbb ügyeit napi munkája, főhivatása mellett is példamutató felelősséggel és alapossággal végezte.

Veszprémi Géza erdésztechnikusnak, nyugalmazott szakoktatónak.

Veszprémi Géza erdésztechnikus, nyugalmazott szakoktató 1957-ben végezte a Soproni Erdészeti Technikumot, majd ettől az évtől a Tanulmányi Állami Erdőgazdaságnál dolgozott. A Fertőrákosi, majd a Szárhalmi kerületet vezette. 1977 májusától 1992 júliusáig a Tóalmi csemetekertet irányította, nagyon nagy sikerrel.

Ebben az időben élte a csemetekert – azóta sem látott – reneszánszát. 1992 augusztustól 1999. január 1-ig, nyugdíjazásáig a Roth Gyula Erdészeti és Faipari Szakközépiskolában adta át a 35 éven keresztül szerzett óriási tapasztalatát a diákoknak szakoktatóként.

Szakmailag, emberileg kiváló egyéniség, lelkiismeretes, kötelességtudó, nagyon jó példaképe az ifjú erdésztanulóknak. Ma nyugdíjasként sem pihen, a tavasz már a csemetetermelésben éri. Olyan munkás időszakot fejezett be (de nem hagyott abba) a nyugdíj, ami a mai világban már ritkaságszámba megy!

**Az egyesületben végzett kimagasló társadalmi munkájáért
és a magyar erdészet fejlesztésében elért eredményeiért a
Kaán Károly- emlékérmet
adományoz:**

Baranyai Katalin kertészmérnöknek, nyugalmazott közjóléti ágazatvezetőnek.

Baranyai Katalin 1975-től dolgozott a Pilisi Parkerdő Rt.-nél, illetve jogelődjénél. A Budapesti Erdészetnél megindult Fővárosi Zöldövezeti erdősítések telepítési, tervezési és ápolási munkáit irányította. A főváros közigazgatási határára belül mintegy 1200 ha erdő telepítését végezte.

1995 óta a budapesti erdők közjóléti létesítményeinek fenntartásával és fejlesztésével foglalkozott.

Kiemelkedő feladata volt Budán a Nagy Hárshegyen a Kaán Károly kilátó létesítése, a régészet, a műemlékvédelem és az erdészet közötti példaértékű együttműködéssel sikerült a Budaszentlőrinci Pálos kolostorrom főtemplomának feltárásában és állagmegóvásában is látványos eredményt elérni.

Komoly feladatot látott és lát el az Erdei Iskola program kiteljesítésében.

1988 óta a Pilisi Parkerdő Rt. közjóléti és természetvédelmi előadója, később ágazatvezetője 1999-ig.

1977 óta tagja az Egyesületnek, és nyugdíjazásáig az Erdők a Közjóért szakosztály titkára több, mint hat éve. A szakosztály programjait magas színvonalon szervezi.

A szakosztály nevében és együttműködésével a társadalmi szervezetekkel való kapcsolatépítésben szerepet vállalt és építi azt az erdészet hírnevének javára.

Polner Frigyesné Csernovszki Julianna erdőmérnöknek, a Délalföldi Erdészeti Rt. Ásotthalmi Erdészete erdészeti igazgatójának.

Polner Frigyesné Csernovszki Julianna 1970-től dolgozik a Délalföldi Erdészeti Rt. Ásotthalmi Erdészeténél, illetve a jogelődeinél, csemetetermesztési műszaki vezető, erdőművelési műszaki vezető, majd 1989-től erdészetvezető munkakörben.

Munkája során közel 4000 ha erdőfelújítási és erdőtelepítési munkában vett részt tervezőként, ill. szakirányítóként.

A térség mezővédő erdősáv hálózata tervezését is elvégezte. Bevezette a nemesnyár vízfúrásos mélyültetési technológiát, a fenyő gyökérrontó tapló (Heterobasidium) elleni biológiai védekezés üzemi módszerét.

Az ERTI-vel együttműködve fenyőnyár hálózati, származási és fatermesztési kísérleteket telepített és értékelésükben vesz részt.

Része volt az 1977-ben telepített erdei fenyő magtermő plantázs megvalósításában és további fejlesztésében. Aktívan

részt vesz a térség természeti értékeinek felkutatásában, lakóhelyének fejlesztésében. A magánerdő-tulajdonosok gazdálkodását szaktanácsadással segíti.

1964-től megszakisításokkal, majd 1970-től folyamatosan tagja az OEE-nek, 1984-től vezetőségi tagja a helyi csoportnak. Tagja az Erdővédelmi Szakosztálynak.

Jaksics István erdésztechnikusnak, a VADEX Mezőföldi Rt. Mecseérpusztai Erdészete vezetőjének.

Jaksics István erdésztechnikusi oklevelét 1970-ben szerezte Sopronban. A katonai szolgálat letöltése után, a tő melletti munkát választva 1972-ben a VADEX Mezőföldi Rt. jogelődjénél helyezkedett el erdészként

10 év kerületvezetőként eltöltött szolgálat alatt megismerte a társaság számára kincset jelentő bükkösökben folyó munkákat. Irányította és szervezte az erdőművelési és fahasználati tevékenységeket.

Kimagasló szakmai tudását, nagy gyakorlati tapasztalatát elismerve 1983-ban fahasználati műszaki vezetővé nevezték ki. Ezzel együtt nem mondott le a két ágazat közös területe – az állománynevelések és fokozatos felújítógázások, ezeken belül különösen a természetszerű erdőgazdálkodás – iránt érzett elkötelezettségéről, melyet mindig magas színvonalon művelt.

Ezt felismerve 1997-ben munkakörét kibővítették az erdőművelési műszaki vezető teendőinek ellátásával.

Szakmai hitvallása: „Az erdőben nem csak dolgozni, hanem azt szolgálni is kell.”

Elismerő Oklevelet adományoz:

Antal Jánosnak (Veszprémi FVM csoport tagja),

Bakonyi Lajosnak (Keszthelyi Helyi Csoport),

Barthos Tibornak (Kaposvári Helyi Csoport),

Fröblich Andrásnak (Oktatási Szakosztály),

Kaproczi Józsefnének (Miskolci Helyi Csoport),

Miszláng Lajosnak (Baranyai Helyi Csoport),

Páli Lászlónak (ERTI Helyi Csoport),

Plestyák Károlynak (Pilisi Helyi Csoport),

Rauch Józsefnek (Erdőművelési Szakosztály), *(képünkön)*

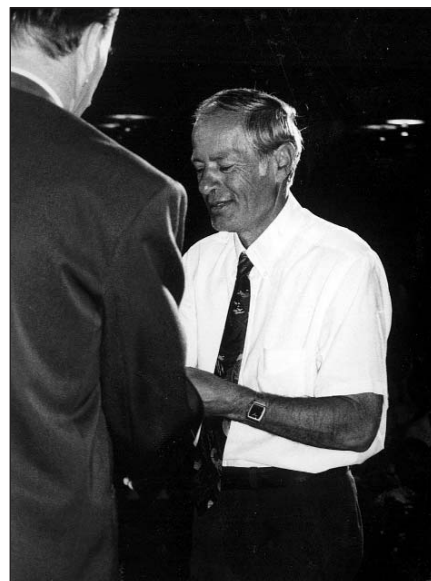
Tibanyi Gyulának (Nagykanizsai Helyi Csoport),

Túri Lászlónak (Magán és Társult Erdészeti Szakosztály),

Várkonyi Vilmosnak (Kecskeméti Helyi Csoport).

Kovács Gábor, a Nyírerdő vezérigazgatója vette át a vándorzászlót, – melyet a VADEX Rt. készítettet – és ígérte, hogy mindent megtesz a térség, hogy a harmadik évezred első vándorgyűlésén is jól érezze magát mindenki (A vándorzászlóról még részletesen írunk.). A kétnapos rendezvény az Erdészimnusz hangjaival ért véget.

Köszönjük a VADEX Rt. valamennyi dolgozójának a fáradtságos és odaadó szervezést.

A résztvevők névsora:

Ágoston Dénes
Almási István
Almási János dr.
Almási Vince
Áncsán György
Áncsán Györgyné
Andrásevi Zoltán
Antal János
Antli István
Arató János
Bacsa Árpád
Bagaméri Gáspár
Bajnai Csaba
Bajtel György
Bak Julianna
Bakó György

Bakon Gábor
Bakonyi Lajos
Baksa Gábor
Bálint István

Egererdő Rt.
KEFAG Rt.
KEFAG Rt.
KEFAG Rt.
Hajdúhadházi EBT
Hajdúhadházi EBT
ÁESZ Kaposvár
ÁESZ Veszprém
Gyulaj Rt.
Gyulaj Rt.
ÁESZ Kecskemét
OMMI
Ipoly Erdő Rt.
Északerdő Rt.
Északerdő Rt.
Szombathelyi Erdészeti Rt.
Pilisi Parkerdő Rt.
Balatonfelvidéki Rt.
HM Kaszó Eg. Rt.
Ipoly Erdő Rt.

Balogh István
Balogh József

Balogh László
Balogh Ödön
Baloghné
Váradi Éva
Balsay Antal
Balsay István

Balsay Miklós
Balsay Sándor

Balsay Zsolt
Bányai István
Barabás Attila
Barabits Elemér

Baracs Zsolt
Baranyi Katalin
Bárkányi Pál

KEFAG Rt.
Délalföldi Rt.
Ásotthalmom Budapest
Balatonfelvidéki Rt.

DINPI
FVM Erdészeti Hivatal országgyűlési képviselő
VADEX Rt.
Kisalföldi Erdőgazdaság Rt.
VADEX Rt.
VADEX Rt.
Gemenc Erdő Rt.
Alsótekeres Díszfaiskola
Vérteserdő Rt.
Budapest
Délalföldi Rt. Kistelek

Barkóczi István
Bartha Pál
Bartha Péter dr.
Bartucz László

Becsy Bálint
Bejczy Péter

Béni Kornél
Benke Zoltán
Benkő László
Berényi Gyula
Berényi János
Bircher Gyula
Birck László
Bíró Attila
Bíró Boglárka
Bíró Ferenc

Bíróné Marton Zsuzsanna
Boda Katalin
Bogdán József
Bognár Gábor
Bognár István

SEFAG Rt. Központ
FVM
TIVIZIG Debrecen
HM Budapesti Erdőgazdaság
KEFAG Rt.
Szombathelyi Erdészeti Rt.
DINPI
Balatonfelvidéki Rt.
Balatonfelvidéki Rt.
Műegyetem
Gemenc Erdő Rt.
Balatonfelvidéki Rt.
Gemenc Erdő Rt.
SEFAG Rt. Központ
SEFAG Rt. Kaposvár
Szombathelyi Erdészeti Rt.

ÁESZ Miskolc
VADEX Rt.
SEFAG Rt. Nagyatád
ÁESZ Kecskemét
VADEX Rt.

Bognár Miklós	VADEX Rt.	Farkas Csaba	SEFAG Rt. Lábod	Györkös Károly	Balatonfelvidéki Rt.
Bognár Tibor	Győr magánerdő	Farkas Ferenc	KEFAG Rt.	Haas Béla	VADEX Rt.
Bolla Sándor	Győr magánerdő	Fazekas József	Délalföldi Rt.	Hajdu Attila	Délalföldi
Bóna József	Mecsek Erdő Rt.	Fehér Ferenc	Vérteserdő Rt.		Erdészeti Rt.
Bonczó Kálmán	ÁESZ Szombathely	Fehér István	ÁESZ Miskolc	Hajdu Ferenc	Balatonfelvidéki Rt.
Borka László	VADEX Rt.	Fehér István	Gyulaj Rt.	Hajdu Pál	Egererdő Rt.
Borosán István	SEFAG Rt. Marcali	Feiszt Ottó	Zalaerdő Rt.	Hajnal Imre	NEFAG Rt.
Borzási Béla	NEFAG Rt.	Fejes Dénes	Egererdő Rt.	Hallósy Miklós	VADEX Rt.
Börzsei László	Börzsei és Fiai Kft.	Fekacs Lajos	SEFAG Rt. Központ	Halmos László	Gemenc Erdő Rt.
Bősze Aurél	Győr magánerdő	Fekete Péter	Délalföldi Rt. Kistelek	Haranti Gyula	Ipoly Erdő Rt.
Briglevics László	Zalaerdő Rt.	Feketéné		Hardi László	ÁESZ Pécs
Brojnás László	ÁESZ Debrecen	Pechtol Éva	Kisalföldi	Hartdében Mátyás	Vérteserdő Rt.
Bubán István	Pilisi Parkerdő Rt.		Erdőgazdaság Rt.	Hartyáni Zoltán	VADEX Rt.
Bucsai Csaba	Pilisi Parkerdő Rt.	Ferencz László	Gemenc Erdő Rt.	Haszonics Attila	SEFAG Rt. Igal
Budai Péter	Pilisi Parkerdő Rt.	Ferenczi József	KEFAG Rt.	Havas Tibor	ÁESZ Zalaegerszeg
Bugovits Tamás	SEFAG Rt. Igal	Ferenczi Tamás	Szombathelyi	Házi Ferenc	VADEX Rt.
Buliczka János	HM		Erdészeti Rt.	Házi János	NEFAG Rt.
Burghardt Ferenc	Vérteserdő Rt.	Fertő Imre	Vörös Meteor	Hefler László	SEFAG Rt. Igal
Burján Árpád	NEFAG Rt.	Fertő László	megyei önk. elnöke	Hefler László	VADEX Rt.
Búza Ferenc	VADEX Rt.	Fiath Géza	Mecsek Erdő Rt.	Hegedűs Attila	Egererdő Rt.
Buzsáki Gábor	SEFAG Rt. Zselic	Ficere András	NYME EMK	Helmrich Tamás	VADEX Rt.
Csanádi Béla	Mecsek Erdő Rt.	Fodermajer Vilmos	Gemenc Erdő Rt.	Herczeg Miklós	MEDOSZ
Császár György	SEFAG Rt. Iharos	Fodor Gábor	VADEX Rt.	Herczeg Miklósné	MEDOSZ
Cser Attila	Zalaerdő Rt.	Fodor József	SEFAG Rt. Igal	Herczegh József	KEFAG Rt.
Cserép János	Északerdő Rt.	Fodor Mihály	KEFAG Rt.	Herke József	Gyulaj Rt.
Cserhalmi József	Kisalföldi	Forster Endre	ÁESZ Budapesti Ig.	Herpay Imre dr.	NYME
	Erdőgazdaság Rt.	Földényi Pál	ÁESZ Budapest	Herpay Zsuzsanna	Erdért Rt.
Csertei Lajos	Gemenc Erdő Rt.	Frantz Árpád	HM Kaszó Eg. Rt.	Hidas Tibor	Nyírerdő Rt.
Csihar László	DINPI	Franz Razi	Ausztria	Hoffmann Gábor	Vérteserdő Rt.
Csikós László	Balatonfelvidéki Rt.	Fritsch Ottó	Budapest	Hoffman Mátyás	Mecsek Erdő Rt.
Csóka Péter	ÁESZ főigazgató	Fröhlich András	Délalföldi Rt.	Holdampf Gyula	FVM Erdészeti Hivatal
Csonka Tibor	Gemenc Erdő Rt.	Furne András	NYME EMK		
Csordás Sándor	Mecsek Erdő Rt.	Füredi Tibor	VADEX Rt.	Holdampf Gyuláné	FVM Erdészeti Hivatal
Czeglédi István	ÁESZ Debrecen	Füst Miklós	Mecsek Erdő Rt.		
Czövek Zoltán	VADEX Rt.	Füzi János	Északerdő Rt.	Honti Zsolt	Északerdő Rt.
Dallos Péter	VADEX Rt.	Gaál György dr.	ÁESZ Budapesti Ig.	Horváth Dénes ifj.	Zalaerdő Rt.
Daragó József	ÁESZ Eger	Gaál Györgyné dr.	ÁESZ Budapesti Ig.	Horváth Dezső	SEFAG Rt. Szántód
Dávid József	Pilisi Parkerdő Rt.	Gabnai Gábor	FM Hírlap	Horváth Elek	Zalaerdő Rt.
Deák István	Gyulaj Rt.	Gábor Gusztáv	ÁESZ Debrecen	Horváth Ferenc	Zalaerdő Rt.
Deák Istvánné	Gyulaj Rt.	Gách György	ÁESZ Eger	Horváth Géza	Balatonfelvidéki Rt.
Deák Sándor	Nyírerdő Rt.	Gajdán István	Magyar Aszfalt	Horváth György	Szombathelyi
Debreczeni Ferenc	Nyírerdő Rt.	Gál Imre	Délalföldi		Erdészeti Rt.
Dégi Zoltán	NEFAG Rt.		Erdészeti Rt.	Horváth István	Balatonfelvidéki Rt.
Detrich Miklós	SEFAG Rt. Központ	Gál István	KEFAG Rt.	Horváth István	Balatonfelvidéki Rt.
Diósi Gyula	Balatonfelvidéki Rt.	Gál Sándor	ÁESZ Eger	Horváth József	SEFAG Rt. Lábod
Dobó Béla	ÁESZ Zalaegerszeg	Galampos István	Szombathelyi	Horváth Tibor	FATE-elnök
Dobos Antal	DINPI		Erdészeti Rt.	Horváth Zoltán	SEFAG Rt.
Dobos Zsolt	BAZ m. Közútkezelő	Galgóczy Árpád	ÁESZ Veszprém		Mag-Csemete
Dobroszláv Lajos dr.	Vérteserdő Rt.	Gáspár-Hantos Géza	Budapest	Iberpaker Gábor	SEFAG Rt. Szántód
Domján Istvánné	VADEX Rt.	Gazdag Istvánné	VADEX Rt.	Illés Gábor	ERTI
Doros István	Egererdő Rt.	Gémesi József	ÁPV Rt.	Illés László	Vérteserdő Rt.
Dudás Pál	Gemenc Erdő Rt.	Gerely Ferenc	Sylvacons Kft.	Isó Lajos	SEFAG Rt. Központ
Duska József	Bükki Nemzeti Park Igazgatóság	Gergő Gábor	VADEX Rt.	Iványi István	Egererdő Rt.
		Golovics Menyhért	KEFAG Rt.	Iványi Gábor	VADEX Rt.
Dürgőné		Gonda Tamás	Erdőbénye EBT	Iványi Miklós	Zalaerdő Rt.
Szalay Piroska	Gyulaj Rt.	Górász László	VADEX Rt.	Jaksics István	VADEX Rt.
Éder Tamás	ÁPV Rt.	Göbölös Antal dr.	ÁESZ Kecskemét	Jaksics Istvánné	VADEX Rt.
Emmerling Gábor	VADEX Rt.	Göbölös Péter	KEFAG Rt.	Jámbor László dr.	Tanulmányi Eg. Rt.
Emmerlingné		Gósi István	Pilisi Parkerdő Rt.	Jancsó András	Pilisi Parkerdő Rt.
Köhler Marietta	VADEX Rt.	Gransperger Gyula	ÁPV Rt.	Jankovics László	Gyulaj Rt.
Endre László	NEFAG Rt.	Greguss László	Kisalföldi	Jaspor Attila	Balatonfelvidéki Rt.
Erdős Lajos	Nyírerdő Rt. Halápi		Erdőgazdaság Rt.	Jelicai Edit	Duna-Dráva NP
Erd.		Guba István	Kisalföldi	Jeszenszky András	Napkor
Erdős László dr.	FVM		Erdőgazdaság Rt.		Erdőgazdák Szöv.
Erhardt János	ÁESZ Kecskemét	Gyergyák Lajos	Zalaerdő Rt.	Jeszenszky Andrásné	Napkor
Fábián József	KEFAG Rt.	Gyöngyös István	Gemenc Erdő Rt.		Erdőgazdák Szöv.
Fábián Tamás	Balatonfelvidéki Rt.	Győri Tibor	VADEX Rt.	Joachim Buff	Németország
Faragó Sándor dr.	Ny.Mo-i Egyetem	Györke Gábor	SEFAG Rt. Központ	Joó Antal	Duna-Dráva NP

Jung László	Egererdő Rt.	Kovács Mátyás	Környezetvédelmi Minisztérium	Molnár József	HM Budapesti Erdőgazdaság
Kajtor István	VADEX Rt.	Kovács Péter	Délalföldi Erdészeti Rt.	Monostori Miklós	Szombathelyi Erdészeti Rt.
Káldy József	Mecsek Erdő Rt.	Kovács Zoltán	KÖTTIVIZIG Szolnok	Mosonyi Géza	ÁESZ Pécs
Kálmán József	VADEX Rt.	Kovács Zsigmond	KEFAG Rt.	Nádas József	ÁESZ Kaposvár
Kapronczai Józsefné	Északerdő Rt.	Kovácsné		Nádi János	NEFAG Rt.
Kara Miklós	KEFAG Rt.	Schulteis Margit	Gemenc Erdő Rt.	Nagy Emil dr.	GATE
Kárász Attila	Gyulaj Rt.	Kökény István	SEFAG Rt. Barcs	Nagy Ferenc	VADEX Rt.
Karba János	Szombathelyi Erdészeti Rt.	Kőműves Imre	VKV Kft.	Nagy Frigyes Vince	ÁESZ Veszprém
Karnis Gábor	Ipoly Erdő Rt.	Körmöczy János	VADEX Rt.	Nagy János	Egererdő Rt.
Karóczkay Zsolt	VADEX Rt.	Králik Miklós	Orsz. Vízügyi Főigazgatóság	Nagy József	NEFAG Rt.
Karvaly Gyula	Fejér m. FM Hivatal	Kránicz Róbert	Zalaerdő Rt.	Nagy Sándor	VADEX Rt.
Kató Sándor	Mecsek Erdő Rt.	Kronecker József	Szombathelyi Erdészeti Rt.	Nagy Zoltán	ÁESZ Kaposvár
Kauzli Dezső	ÁESZ Veszprém	Kubinyi Balázs	Vérteserdő Rt.	Nagy Zsolt	ÁESZ Kecskemét
Kékesi Károly	ÁESZ Eger	Kulcsár László	SEFAG Rt. Marcali	Nánási Katalin	ÁESZ Miskolc
Kelecsényi Péter	Vérteserdő Rt.	Kutasiné K. Ildikó	SEFAG Rt. Központ	Nánási Sándor	VADEX Rt.
Kemenen Zoltán	Északerdő Rt.	Kürti István	Gyulaj Rt.	Nándor László dr.	Zalaerdő Rt.
Kemendy Géza	Balatonfelvidéki Rt.	Láng István	ÉDTVIZIG Győr	Naszladi Géza	SEFAG Rt. Lábod
Képli József	VADEX Rt.	Lassán Tibor	SEFAG Rt.	Nemes Zoltán	Zalaerdő Rt.
Keresztes György	HM Budapesti Erdőgazdaság		Nagybajom	Németh Béla	Pilisi Parkerdő Rt.
Keresztes László	Szombathelyi Erdészeti Rt.	Latin János	SEFAG Rt. Iharos	Németh Imre	Szombathelyi Erdészeti Rt.
Kertész József	Pilisi Parkerdő Rt.	Lévai László	Északerdő Rt.	Németh János	Vérteserdő Rt.
Keskeny József	Zalaerdő Rt.	Linde Ratz	Ausztria	Németh József	Zalaerdő Rt.
Keszi László	Zalaerdő Rt.	Lipók László	KEFAG Rt.	Németh László	TTVIZIG Debrecen
Király Pál dr.	Budapest	Liptai Gábor	Északerdő Rt.	Németh Sándor	Balatonfelvidéki Rt.
Király Zoltán	VADEX Rt.	Lóki Tamás	Mecsek Erdő Rt.	Németh Sándor	SEFAG Rt. Központ
Kiss Barnabás	NEFAG Rt.	Lukács Sándor	HM Budapesti Erdőgazdaság	Németh Zsolt	Vérteserdő Rt.
Kiss Béla	KEFAG Rt.	Lukjanos János	Zalaerdő Rt.	Novák Zoltán	Északerdő Rt.
Kiss János	Szombathelyi Erdészeti Rt.	Maár Gyula	VADEX Rt.	Nyúl Bertalan	Gemenc Erdő Rt.
Kiss József	Tanulmányi Eg. Rt.	Macsek Lajos	Pilisi Parkerdő Rt.	Ocsovai Zoltán	Pilisi Parkerdő Rt.
Kiss József I.	VADEX Rt.	Maczinkó László	SEFAG Rt. Nagyatád	Oláh Tibor	Nyírerdő Rt.
Kiss József II.	VADEX Rt.	Magas László dr.	Kisalföldi Erdőgazdaság Rt.	Oravecz József	Vérteserdő Rt.
Kiss Károly	VADEX Rt.	Magi Mónika	KEFAG Rt.	Ormos Balázs	Budapest
Kiss László	Ipoly Erdő Rt.	Major László	Balatonfelvidéki Rt.	Óvári Ilona	Bükki Nemzeti Parki Igazgatóság
Kiss László	VADEX Rt.	Major Zsolt	HM Verga	Ozsváth Györgyné	FVM
Kiss Pál	VADEX Rt.	Mák József	Vérteserdő Rt.	Őze István	SEFAG Rt. Zselic
Kiss Richard	KÖTTIVIZIG Szolnok	Markovics László	VADEX Rt.	Pacsesz Attila	Északerdő Rt.
Kissné		Markovics Tibor	Fertő-Hanság NP	Padlecsik Ferenc	Egererdő Rt.
Szabó Gabriella	Pilisi Parkerdő Rt.	Marosi György	Tanulmányi Eg. Rt.	Pál Balázs	Napkor
Kisteleki Péter	VADEX Rt.	Marton András	Szombathelyi Erdészeti Rt.		Erdőgazdák Szöv.
Kiszály Gábor	Egererdő Rt.	Marton Zoltán	Ipoly Erdő Rt.	Pál Balázsne	Napkor
Klemencsics András	ÁESZ Budapesti Ig.	Máté Zoltán	HM Kaszó Eg. Rt.		Erdőgazdák Szöv.
Kluber József	Vérteserdő Rt.	Mátrabérci Sándor	Zalaerdő Rt.	Pál Gyula	SEFAG Rt.
Koch Mihály	VADEX Rt.	Matyasovszky Albert	Balatonfelvidéki Rt.	Páli László	Nagybajom
Kocsis László	Kisalföldi Erdőgazdaság Rt.	Mercsek József	KDT VIZIG	Pallagi László	ERTI Sárvár
	Kisalföldi Erdőgazdaság Rt.	Merczel István	SEFAG Rt. Központ	Pálmai Gábor	Egererdő Rt.
Koczka Zoltán	KEFAG Rt.	Merkel Gábor	FVM	Pántl László	Ipoly Erdő Rt.
Kollwenz Péter	Mecsek Erdő Rt.	Merza Gábor	VADEX Rt.		FVM Fej. m. FM
Koloszár József dr.	NYME	Mester Gézáné	Budapest		Hivatal
Korbonski		Mészáros Gyula	HM Verga	Pápai Gábor	Budapest
Kazimierz	Ipoly Erdő Rt.	Mézes Lajos	KEFAG Rt.	Pápai Tamás	Kisalföldi
Korbonski		Mihalics Gyula	SEFAG Rt. Marcali		Erdőgazdaság Rt.
Kazimierzné	Ipoly Erdő Rt.	Mikófalvy Ákos	Fejér m.	Papp Sándor	KÖVIZIG Gyula
Kormos Ferenc	Északerdő Rt.		Közútkezelő	Papp Tivadar dr.	Mecsek Erdő Rt.
Kormos Krisztián	Egererdő Rt.	Mikulási Béla	KEFAG Rt.	Pásztor János	Északerdő Rt.
Kormos Krisztina	Egererdő Rt.	Misztang Lajos	ÁESZ Pécs	Pásztor József	KEFAG Rt.
Kovács Ferdinánd	Egererdő Rt.	Mizik András	Mizik és Tsa Kft.	Peer László	Balatonfelvidéki Rt.
Kovács Gábor	Nyírerdő Rt.	Mizikné		Pekár Attila	HM Budapesti
Kovács János	Vérteserdő Rt.	Koller Gyöngyi	Mizik és Tsa Kft.		Erdőgazdaság
Kovács László	Balatonfelvidéki Rt.	Molnár András	Gyulaj Rt.	Péntek Péter	Zalaerdő Rt.
Kovács László	VADEX Rt.	Molnár György	OMMI	Perl József	HM Budapesti
Kovács László	Zalaerdő Rt.	Molnár István	Molnár Kft.		Erdőgazdaság
				Pesek Géza	Ipoly Erdő Rt.
				Pethő József dr.	Szombathelyi Erdészeti Rt.

Péti Miklós dr.	Veszprém	Sipos József	Szombathelyi	Sztancsik Béla	FETIVIZIG
Petrik János	Pilisi Parkerdő Rt.		Erdészeti Rt.		Nyíregyháza
Pintér Anikó	SEFAG Rt. Lábod	Sipos László	Szombathelyi	Szuromi László	Mátrafüred
Pintér Beáta	OMMI		Erdészeti Rt.	Szűcs András	Nyírerdő Rt.
Pintér Csaba	Gy-S-M megyei FM hivatal	Sipos Péter	Balatonfelvidéki Rt.		Halápi Erd.
		Sipos Sándor	KEFAG Rt.	Szűcs Imre	KEFAG Rt.
Pintér Csaba	Zalaerdő Rt.	Sipőcz László	VADEX Rt.	Szűts Szabolcs	VADEX Rt.
Pintér István	FVM Vadászati Főo.	Sobor Vilmos	SEFAG Rt. Nagyatád	Szűts Szabolcsné	VADEX Rt.
Pintér László	VADEX Rt.	Sódar Pál	KEFAG Rt.	Takács Andrea Beáta	ÁESZ Zalaegerszeg
Pintér Ottó	SEFAG Rt. Központ	Sohajda István	VADEX Rt.	Takács Ferenc	ÁESZ Kaposvár
Pirity Csaba	ÉMVIKIG Miskolc	Solti Imre	Gemenc Erdő Rt.	Takács Imre	ÁESZ Zalaegerszeg
Piti Tibor	Délalföldi Rt.	Solymos Rezső dr.	Budapest	Takács József	SEFAG Rt.
Pitonyák József	HM Kaszó Eg. Rt.	Somay Gergely	NYME EMK		Nagybajom
Plestyák Károly	Pilisi Parkerdő Rt.	Somogyi Gábor	VADEX Rt.	Takács Lajos	Szombathelyi
Pletser Mihályné	VADEX Rt.	Somogyi József	Balatonfelvidéki Rt.		Erdészeti Rt.
Polner Frigyesné	DALERD Rt.	Somogyvári		Takács Tamás	Mecsek Erdő Rt.
Polner Katalin	KEFAG Rt.	Vilmos dr.	Somafaler Bt.	Tamás Antal	Vérteserdő Rt.
Pozojevits Miklós	Délalföldi Erd. Rt.	Spingár Ferenc dr.	SEFAG Rt. Kaposvár	Támba Miklós	Napkor
Pőcze Levente	Délalföldi Rt.	Spingár Péter	SEFAG Rt. Kaposvár		Erdőgazdák Szöv.
	Ásotthalom	Stádel Károly	Győr Erdőgazdaság	Támba Miklósné	Napkor
Pöntör Györgyi	Vérteserdő Rt.	Steiner László	Mecsek Erdő Rt.		Erdőgazdák Szöv.
Primus József	Balatonfelvidéki Rt.	Sümegi József	Balatonfelvidéki Rt.	Tapasztó Sándor	VADEX Rt.
Puskás Zoltán	SEFAG Rt.	Sümegi Kálmán	Zalaerdő Rt.	Tarjáni István	KEFAG Rt.
	Somogyvár	Szabados Sándor	Gemenc Erdő Rt.	Tasi Lászlóné	Északerdő Rt.
Rác Albert	Délalföldi Rt.	Szabó Endre	Vérteserdő Rt.	Tátrai Gábor	NYME EMK
	Ásotthalom	Szabó Ferenc	Ipoly Erdő Rt.	Teicht Ede	Vérteserdő Rt.
Radetzky Jenő	Ker. és Ip. Kam. elnök	Szabó Géza	VADEX Rt.	Telegdy Pál	ERDŐSZÖV
Rádi József	Gemenc Erdő Rt.	Szabó Ibolya	Nyírerdő Rt.	Témun Jánosné	SEFAG Rt. Barcs
Rajkai József	ÁESZ Budapest		Halápi Erd.	Tihanyi Gyula	Zalaerdő Rt.
Rajkó Csaba	VADEX Rt.	Szabó István	Délalföldi	Tokodi László	VADEX Rt.
Raszler József	ÁESZ Eger		Erdészeti Rt.	Tokodi Lászlóné	VADEX Rt.
Reményfy László	Egererdő Rt.	Szabó János	KEFAG Rt.	Tonkal Péter	NEFAG Rt.
Reményfy Rita	Egererdő Rt.	Szabó János	SEFAG Rt.	Torma Zsolt	Gyulaj Rt.
Rencsi Gábor	Északerdő Rt.		Somogyvár	Toronyi Márton	Napkor
Répászky Miklós	Budapest	Szabó Péter	ÁESZ Debrecen		Erdőgazdák Szöv.
Riedl Gyula	Budapest	Szabó Sándor dr.	Corydalis Bt.	Toronyi Mártonné	Napkor
Ripszám István	Mecsek Erdő Rt.	Szabó Szabolcs	ÁESZ Szombathely		Erdőgazdák Szöv.
Roland Miegende	Németország	Szabó Szilárd	Zalaerdő Rt.	Tóth Aladár dr.	Mecsek Erdő Rt.
Frau Miegende	Németország	Szabó Tibor	KEFAG Rt.	Tóth Antal	KEFAG Rt.
Rosta Gyula	Egererdő Rt.	Szabó Zsolt	VADEX Rt.	Tóth Attila	KEFAG Rt.
Roth Matthaea	Tanulmányi Eg Rt.	Szafik Mária	Pilisi Parkerdő Rt.	Tóth Györgyné dr.	Gyulaj Rt.
Rössler István	VADEX Rt.	Szakács István	Balatonfelvidéki Rt.	Tóth Imre dr.	NEFAG Rt.
Rudolf József	Pilisi Parkerdő Rt.	Szakács Zoltán	VADEX Rt.	Tóth István	ÁESZ Debrecen
Rujzán Antal	Balatonfelvidéki Rt.	Szalai Gábor	Egererdő Rt.	Tóth János	FAGOSZ
		Szalai Imre	ÁESZ Budapest	Tóth János	Nyírerdő Rt.
Sabjanics Gyula	Becsehely MGTSZ	Szalay Károly	ÁESZ Budapest	Tóht Károly	VADEX Rt.
Salamon Károly	Gyulaj Rt.	Szalay Károlyné	ÁESZ Budapest	Tóth László	Egererdő Rt.
Sándorfalvi László	VADEX Rt.	Szamonek Zoltán	SEFAG Rt. Barcs	Tóth László	Mecsek Erdő Rt.
Sári József	Északerdő Rt.	Szamosi Jánosné	Délalföldi Rt.	Tóth Lóránt	SEFAG Rt. Kaposvár
Sárvári János dr.	Budapest	Szani Zsolt	Délalföldi Erdészeti Rt.	Tóth Ottó	Északerdő Rt.
Schaffer Ferenc	Vérteserdő Rt.	Szaniszló Gábor	Északerdő Rt.	Tóth Sándor	Egererdő Rt.
Schmotzer András	MEFAG Rt.	Szederkényi Zoltán	KEFAG Rt.	Tóth Zoltán	Pilisi Parkerdő Rt.
Schneider Géza	ÁESZ Miskolc	Székely János	Délalföldi	Tóth Zsolt	Pilisi Parkerdő Rt.
Schulheisz József	Jägermeister Kft.		Erdészeti Rt.	Trombitás Tamás dr.	ÁESZ Pécs
Schulheisz József	Jägermeister Kft.	Szekrényes Tamás	Balatonfelvidéki Rt.	Túri László	ÁESZ Debrecen
Schumacher István	HM Verga	Széles Attila dr.	Vérteserdő Rt.	Túróczy Ferenc	Gemenc Erdő Rt.
Schwarcz Dezső	SEFAG Rt. Központ	Szenthe Ádám	FVM	Tükör László	Balatonfelvidéki Rt.
Schweighardt Ottó	Vérteserdő Rt.	Szentpéteri Sándor	ÁESZ Budapesti Ig.	Udvari Zoltán	Vérteserdő Rt.
Sebestyén János	VADEX Rt.	Szigeti Ferenc	Balatonfelvidéki Rt.	Urbán Pál	Egererdő Rt.
Sej Tibor	HM Budapesti Erdőgazdaság	Szigeti Miklós	Északerdő Rt.	Uzsoki András	KEFAG Rt.
	Délalföldi Rt.	Szűjártó István	Délalföldi	Vadas Ferenc	NEFAG Rt.
Sere Ferenc	Kistelek		Erdészeti Rt.	Vadasdy Kálmán	KEFAG Rt.
		Szikra Dezső dr.	Budapest	Vágner László	Egererdő Rt.
Sillinger András	HM Kaszó Eg. Rt.	Szikra Dezsőné	Budapest	Vágó László	Egererdő Rt.
Simágel József	Ipoly Erdő Rt.	Szkalák Gyula	ÁESZ Szombathely	Vakaró Józsefné	Mecsek Erdő Rt.
Sipos Géza	ÁESZ Debrecen	Szőnyi János	Mecsek Erdő Rt.	Valent Sándor	SEFAG Rt.
Sipos György	Délalföldi Rt.	Szőnyi László dr.	Budapest		Somogyvár
	Kistelek	Szőőr Levente	NEFAG Rt.	Valler Lajos	VADEX Rt.

Valovics József	Északerdő Rt.
Váraczki Mihály	VADEX Rt.
Váradai Géza dr.	Erdért Rt.
Várady János	Gyulaj Rt.
Varga Ferenc	HM Budapesti Erdőgazdaság
Varga Ferenc	VADEX Rt.
Varga Gellért	Zalaerdő Rt.
Varga Gyula	Tanulmányi Eg. Rt.
Varga József	Kisalföldi Erdőgazdaság Rt.
Varga Miklós	ÁESZ Veszprém
Varga Rita	Tanulmányi Eg. Rt.
Varga Sándor	KEFAG Rt.
Varga Tamás	Tanulmányi Eg. Rt.
Varga Tibor	Gemenc Erdő Rt.
Vargovics József	Zalaerdő Rt.
Varsányi István	VADEX Rt.
Vas Tamás	Nyírerdő Rt.
Vasas Ernő	Halápi Erd.
Vasas Zoltán	Északerdő Rt.
Vaski László	SEFAG Rt. Zselic
Vaskó Ferenc	Zalaerdő Rt.
Vass Sándor	Balatonfelvidéki Rt.
Vass Sándorné	Délalföldi Rt.
Végh Károly	ATVIZIG Szeged
Végvári Gyula	KEFAG Rt.
Veperdi Irina dr.	NEFAG Rt.
Vér István	ERTI
Verbai József dr.	KEFAG Rt.
Veszprémi Géza	FVM
Veszprémi Gézáné	Sopron
Vidács Attila	Sopron
Víg István	KEFAG Rt.
Vigh István	ÁESZ Debrecen
Viharos Zsolt dr.	NEFAG Rt.
Vilmányi Márton	Balatonfelvidéki Rt.
Viniczai Istvánné	Vilmányi-Fa Kft.
Virág István	VADEX Rt.
Vitéz Tamás	Kecskemét
Vízhányó László	Kisalföldi Erdőgazdasági Rt.
Vízvári István	Délalföldi Rt.
Vörös Csaba	SEFAG Rt. Központ
Vörös György	Szombathelyi Erdészeti Rt.
Vörösmarty Zoltán	SEFAG Rt. Központ
Vranesics Judit	Vértesserdő Rt.
Wisnovszky Károly	Mecsek Erdő Rt.
Zámbó Gábor	FVM Erdészeti Szolgálat
Zámbó Péter	ADUVIZIG Baja
Zay Adorján	Pilisi Parkerdő Rt.
Zsigmond János	Egererdő Rt.
Zsombor Ferenc dr.	VADEX Rt.
összesen	OMMI 648

Fejér megye társadalmi-gazdasági szervezetei részéről 17 személy tisztelte meg jelenlétével a rendezvényt. A VADEX Rt. fenti névsorban nem szereplő, nem egyesületi tag munkatársai közül a vándorgyűlés szervezésében és lebonyolításában további 66 fő segített. A három tételből így az összes résztvevő száma: 731 fő.

Az OEE küldöttközgyűlése

Az Országos Erdészeti Egyesület 2000. április 13-án tartotta meg küldöttközgyűlését az MTESZ Fő utcai székházában.

A megválasztott 71 küldöttből 54 fő jelent meg, így a közgyűlés határozatképes volt.

Napirend:

1. A 2000. évi egyesületi kitüntetések előterjesztése, megvitatása és jóváhagyása (írásos anyag a meghívóhoz mellékelve).

2. Egyesületünk 1999. évi közhasznúsági jelentésének, pénzügyi befektetési beszámolójának és 2000. évi pénzügyi tervének jóváhagyása (írásos anyag a meghívóhoz mellékelve).

3. Az „Erdészcsillag Alapítvány” létrehozásának küldöttközgyűlés általi jóváhagyása (írásos anyag a meghívóhoz mellékelve).

4. Egyebek.

A Küldöttközgyűlés az alábbi fontosabb határozatokat hozta:

Küldöttközgyűlési határozat: 2/2000. (április 13.)

Az Országos Erdészeti Egyesület küldöttközgyűlése 2000. évben Bedő Albert- emlékérmet adományoz a következő személyeknek:

Deák István erdőmérnök (30 szavazat),

Dr. Szikra Dezső erdőmérnök (32 szavazat),

Veszprémi Géza erdőszerteknikus (24 szavazat).

Az Országos Erdészeti Egyesület Küldöttközgyűlése 2000. évben Kaán Károly-emlékérmét adományoz a következő személyeknek:

Baranyi Katalin kertészmérnök (28 szavazat),

Jaksics István erdőszerteknikus (27 szavazat),

Pollner Frigyesné erdőmérnök (41 szavazat).

Az Országos Erdészeti Egyesület küldöttközgyűlése 2000. évben Elismerő Oklevelet adományoz a következő személyeknek:

Antal János (32 szavazat),

Bakonyi Lajos (33 szavazat),

Barthos Tibor (36 szavazat),

Fröhlich András (31 szavazat),

Kaproczi Józsefné (44 szavazat),

Miszláng Lajos (32 szavazat),

Páli László (33 szavazat),

Plestyák Károly (45 szavazat),

Rauch József (43 szavazat),

Tibanyi Gyula (36 szavazat),

Túri László (33 szavazat),

Várkonyi Vilmos (37 szavazat).

Az 1999. évvel kapcsolatos jelentések és beszámolók, továbbá a 2000. évi pénzügyi terv ismertetése után a küldöttközgyűlés az alábbi egyhangúlag elfogadott határozatokat hozta:

Küldöttközgyűlési határozat: 3/2000. (április 13.)

Az Országos Erdészeti Egyesület küldöttközgyűlése az 1999. évi Közhasznúsági Jelentést az Ellenőrző Bizottság által tett észrevételekkel és kiegészítésekkel elfogadja.

Küldöttközgyűlési határozat: 4/2000. (április 13.)

Az Országos Erdészeti Egyesület küldöttközgyűlése az 1999. évi befektetésekről szóló beszámolót az Ellenőrző Bizottság által tett észrevételekkel és kiegészítésekkel elfogadja.

Küldöttközgyűlési határozat: 5/2000. (április 13.)

Az Országos Erdészeti Egyesület küldöttközgyűlése az 2000. évi pénzügyi tervet az Ellenőrző Bizottság és *Zachar Miklós* által tett észrevételekkel és kiegészítésekkel elfogadja. (Megjegyzés: *Zachar Miklós* javasolta, hogy egyrészt az éves maradványokat fel kell vinni a bevételek rovatba, és így kell képezni a záróállományt, továbbá hogy a befektetési alapokból tervezett bevételeket mint tartalékot szerepeltessék a tervben.)

Ormos Balázs főtitkár előterjesztése alapján a Küldöttközgyűlés az alábbi egyhangú határozatot hozta:

Küldöttközgyűlési határozat: 6/2000. (április 13.)

Az Országos Erdészeti Egyesület küldöttközgyűlése elhatározza, hogy Erdészcsillag Alapítvány néven alapítványt hoz létre, melyet kér bejegyezni a közhasznú tevékenységet folytató szervezetek nyilvántartásába.

A Küldöttközgyűlés tudomásul veszi, hogy az alapítvány alapító okiratát az Egyesület képviseletében *Káldy József* elnök már 1999. október 11-én aláírta. A küldöttközgyűlés úgy döntött, hogy 1 000 000 Ft-ot ad az alapítványi vagyron céljára.

Jelen határozattal kéri az Egyesület a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróságot, hogy az alapítványt vegye nyilvántartásba.

Az FVM Erdészeti Hivatal munkatársainak névsora és elérhetősége

(2000. június 15-i állapot szerint)

Fax: 301-4678

1. Barátossy Gábor	elnök	383.	301-4574	12. Dr. Villányi Lászlóné	főelőadó	389.	301-4074
			3323-921	13. Beró Csaba	szakfőtanácsos	389.	301-4031
2. Erős Sándorné	főmunkatárs	383.	301-4011	14. Dr. Ádámfi Tamás	szakfőtanácsos	388.	301-4460
			3323-931	15. Ósz Előd	főtanácsos	381.	301-4305
ERDÉSZETPOLITIKAI OSZTÁLY				16. Lapos Tamás	titkár	390.	301-4592
3. Holdampf Gyula	elnökhelyettes	385.	301-4025	17. Dr. Kárpáti János	szakfőtanácsos	358/b.	301-4805
4. Tóth Gézáné	főmunkatárs	385.	301-4677	18. Karádi László	tanácsos	358/b.	301-4805
5. Dr. Nyárs József	szakfőtanácsos	383.	301-4593	MAGÁNERDŐ-GAZDÁLKODÁSI ÉS SZABÁLYOZÁSI OSZTÁLY			
6. Horváthné				19. Mihálffy Imre	osztályvezető	377.	301-4187
Sándor Erzsébet	szakfőtanácsos	398.	301-4428	20. Sztupár Péterné	ügykezelő	377.	301-4676
7. Dr. Szabó Tibor	szakfőtanácsos	396.	301-4184	21. Dr. Verbay József	szakmai tanácsadó	377.	301-4010
8. Szedlák Tamás	junior szakértő	392.	301-4864	22. Osváth Györgyné	szakfőtanácsos	379.	301-4341
9. Dr. Pataki Krisztina	fogalmazó	381.	301-4837	23. Bartha Pál	szakfőtanácsos	394.	301-4302
10. László Istvánné	főelőadó	360/d.	301-4426	24. Szegedi András	szakfőtanácsos	381.	301-4384
ERDÉSZETI IGAZGATÁSI ÉS ERDŐVÉDELMI OSZTÁLY				25. Béressné			
11. Balsay Antal	osztályvezető	389.	301-4075	dr. Terenyi Katalin	tanácsos	360/d.	301-4426

Konferencia a nagyvárosok erdőségeiről

Immár 3. éve találkoznak a nyugat-európai nagyvárosok erdőségeit kezelő szakemberek egy-egy konferencia keretében tapasztalatcserére. A IUFRO kezdeményezésére megindult munka-értekezletek először Wuppertalban (Németország), majd Aarhusban (Dánia) kerültek megrendezésre, az idén a Pilisi Parkerdő Rt. szervezésében Magyarország, Budapesten.

Több, mint tíz nemzet 26 erdész szakembere látogatott a Bajna melletti Gyarmatpusztára, ahol szekcióülések keretében cseréltek gazdát a nemzeti tapasztalatok, majd Budapest és Visegrád parkerdeit látogatták meg a konferencia résztvevői. Az idei konferencia legfontosabb kérdése a városerdők fenntartásának pénzügyi lehetőségei volt.

A Pilisi Parkerdő Rt. hosszú évek óta keresi azokat a megoldásokat, lehetőségeket, amelyekkel az erdészeti-természeti védelmi szempontok figyelembevételével mindinkább a lakosság érdekeit szem előtt tartva gazdálkodhat a főváros és agglomerációja erdőségeiben. Fi-

gyelmünk a nyugati demokráciák hasonló feladatokkal és problémákkal küzdő szervezetei felé irányult. Kapcsolataink kiépítésének fontos állomása ez a konferencia, amelynek elsődleges célja egy új közjóléti parkerdő-stratégia kialakítása a megszerzett tapasztalatok alapján.

Bakon Gábor

Adatok az európai erdőkről

Az európai erdők területi kiterjedése 312 millió ha (1997), ez a földrész területének 33%-a. Az egyes országok erdősültségében azonban nagy különbségek vannak. Írország erdei 6%-os területarányjal jelentkeznek, Észtországban, Lettországban, Grúziában ez az arány 40%, Finnországban 66%. Azzal számolnak, hogy Európa erdeinek 1%-a maradt érintetlen állapotban, többségében Oroszországban van ilyen.

Az európai erdők faji sokféleségét a következő tényezők veszélyeztetik leginkább: túltermelés, talaj-, víz-, levegőszennyezés, honosított fajok, erdei tüzek, klimatikus változások, az élőhely

elvesztése és az erdőterület töredékesre alakulása.

(Hivatkozás: Forests and biodiversity. Council of Europe kiadványa – Strassbourg-Codex.)

Ref. Dr. Szodfridt István

Tej tartósítása és ízesítése faszén porával

A trópusokon élő szegény néptömegek számára háziállataik teje alapvető élelmezési forrás. De az elmaradott körülmények között nehéz a tej tartósítása, ráadásul a nyers tej fogyasztásától íze miatt sokan tartózkodnak. Ezen azzal lehet segíteni, ha bizonyos trópusi fajok (pl. *Acacia gerardi*, *Prunus africana*, *Cassia didymobotrya* stb.) fiatal hajtásait elszenesítik, és a porrá tört faszénnel bélelik a tej tárolására használt üres tökhéjat. A tej több hétig romlás nélkül eltartható és jó ízt kap. Az erre alkalmas fajok fennmaradásáról ültetésükkel is segítenek. A Kenyában szokásos eljárás népszerűsítését fontos feladatnak tartják.

(Food Chain, 2000. 26. sz.)

Ref. Dr. dr. h.c. Szodfridt I.

Erdésznapi Kemencén

Immár hagyományként rendezték meg a kemencei erdészet területén az Ipolyerdő kerületvezetőinek az erdésznapot. Ez afféle erdészmaijális, összekötve a kellemest a haszonnal. A szakszervezet ugyanis míg puhul a kondérokban az ebédrevaló vadpörkölt, megtárgyalja ügyes-bajos dolgait. A tisztás egy sarkán célbalőhet az alkalomra el látogató családtagok apraja-nagyja. Miközben Diósjenő felől közelítettem meg a helyszínt az erdőgazdasági aszfaltozott úton egy kisebb munkacsoport gyógyította az elmúlt év hatalmas felhőszakadásának nyomait. Az Ipolyerdőt ért többszáz milliós kárból ez az útszakasz szenvedett éppen eleget. Elsodort az ár padkát, átereszt, hidat, útkoronát, kisvasutat – mindent, amit ért. Hála az ÁPV Rt.-nek, mire itt az ősz, ez az útszakasz is rendben lesz.

No de térjünk vissza az erdésznaphoz. A távolról érkezettek meglátogathatták a kemencei tájházat, a helytörténeti kiállítást, a kemencei vasúttörténeti múzeumot. Az apróság apró pónilovon vágathatott körbe-körbe, ahogy a kötőfék és a lótulajdonos engedte.

Ebéd előtt Kiss László vezérigazgató adta át az „Ipolyvidéki Erdőkért” díjat. Haraszty Gyula külön megköszönte az együtt végzett becsületes munkát.

Ünnepélyes külsőséggel avatták azt a két faragott sziklát, melyeken a Börzsöny erdeiért meghaltak nevei olvashatók és Áprily Lajos verse, mely az erdésznek íródott. Míg olvassuk a névsort, gondoljunk arra, hogy egyszer valamennyien

„...majd mélyebbre költözöm,
érezstelen rommá omoltan,
egy hang közlelől sűgja még:
Én is az erdő fája voltam.”

Pápai Gábor

Az Ipolyerdőt ért tavalyi hatalmas felhőszakadás nyomai

*Szó esik a szakszervezet ügyes-bajos dolgairól
Jobbra a faragott szikla a Börzsönyért élt-
halt erdészek neveivel
Az Ipolyvidéki erdőkért díjazottak*

Erdészeti lövészverseny

A Mecseki Erdészeti Rt. az erdészetek közötti lövészversenyt 2000. június 6-án tartotta a Körcsönyepusztai pályán a Sellyei Erdészet területén.

Versenyszámok:

1. Koronglövészet
2. Futó vad
3. Álló vad

Eredmények:

Csoport

1. Vajszló: *Szöllősi T., Miklós G., Sártory Ed.* 673 találat
2. Pécsvárad: *Csernák S., Imboff I., Császár G.* 635 találat
3. Sellye: *Berdán J., Balaskovics J., Fucskár G.* 617 találat

Egyéni

1. *Szőllősi Tamás*, Vajszló, 264 találat
 2. *Pongrácz Viktor*, Árpádtető, 254 találat
 3. *Fucskár Gábor*, Sellye, 229 találat
- Összesen 11 csapat indult.

Dr. Tóth Aladár
területrendező

PÁLYÁZAT

Az ÁESZ Pécsi Igazgatósága felvételre keres gyakorlattal rendelkező erdőmérnököt erdőfelügyelői, valamint fiatal erdőmérnököt erdőtervezői munkakörbe. A pályázatokat Pécs, Pf. 274. címre kérjük, érdeklődni a 72/210-237-es telefonon lehet.

Hardi László
igazgató

Walesi diplomások fogadása

A Vadas Jenő Erdészeti Szakközépiskola a Leonardo program keretében a hazánkban tanulmányi úton résztvevő walesi fiatal diplomásokat (biológusok, ökológusok) fogadta a tanulmányút végén. A kerti ünnepséget alkalmi koncert tette emlékezetessé.

Simon László
igazgató

A karéliai erdők védelme

A természetvédők követelik a finn határ közelében található erdőekben a kitermelés megszüntetését.

Hivatalos adatok szerint 1975 óta Karéliában környezetbarát erdőgazdálkodás folyik. Az utóbbi években a kitermelés mennyisége alacsonyabb volt, mint az éves növekmény, tehát ennek következtében nő a faállomány. Ezzel szemben a természetvédők, tekintettel a finn vállalatok karéliei kitermelésére, követelik az erdőterületek 12%-t vagyis 1,1 M ha-t védelem alá helyezni.

(EU WID Hotz 14. szám 2000. április 7.)

A növényvédelem ászai az erdőszetben!

Garlon® 4 E

Valamennyi kétszikű gyomot (magrólkelő és élő kétszikűek, cserjék, kistűk) irtó gyomirtó szer. A letermelt erdőterületeken, a gyomok 5-20 cm-es nagysága mellett, a cserjék intenzív növekedési szakaszában 2-4 l/ha dózisban, 3-400 liter víz felhasználásával permetezhető ki. A tölkök újhajtása megakadályozható vagy beecseteléssel, ekkor a Garlon és gázolaj 1:1 arányú elegyét használjuk, vagy a fűrészgép olajozó rendszerébe közvetlenül belekeverjük 40 %-os arányban. A Garlon 4 E szelektív a fűfélékre, ezért ahol a gyeppel megmaradása mellett kívánjuk a káros gyomokat kiirtani, ez a készítmény jelenthet megoldást. Nyiladékok, tisztások, árokpártok, csatornapártok, gátak, nem művelt domboldalak, legelők tisztántartására kiválóan alkalmas. Ez a készítmény közvetlenül a vízpartok gyomirtására is használható! Kiszáradás: 10 liter. Forg. kat.: I.

Rogor® L 40

Folyékony rovar- és atkaölőszér. Széles hatásspektrumú, felszívódó készítmény. Gyakorlatilag minden szívó és rágó kártevőt elpusztít. Dózisa erdészetben 0,075 - 0,1%. Kiszerezés: 5 literes műanyag kanna, 1 liter és 50 ml. Forg. kat.: II.

Cosavet® DF

80% mikronizált kén hatóanyagot tartalmazó, nedvesíthető gombaölő szer. Felhasználható lisztharmat ellen erdészeti kultúrákban 3-7 kg/ha dózisban. Kiszerelés: 1 és 25 kg. Forg. kat.: III.

Fertilinz tabletta®

Hosszan oldódó, komplex műtrágya tabletta. Felhasználható fás növények telepítésekor a törzstől 10-15 cm-re, 10 cm-es mélységben az ültetőgödörbe helyezve. Hatástartama 1 év. Dózisa 1 db/facsemete. Kiszerelés: 500 tabletta/vödör.

Magyar Kwizda

Tel.: 06/1-214-8038, 06/1-213-5291
Felhasználás előtt mindig olvassa el a címkét!

A barkócaberkenye (*Sorbus torminalis*) ízeltlábú faunája

A barkócaberkenye (*Sorbus torminalis*) elsősorban domb- és alacsonyabb hegyvidéki tölgyeseink szőrt előfordulását elegyfaja.

Tömegszaporodás esetén a tölgyeken előforduló legtöbb polifág lombfogyasztó lepkéhernyő (kis téliaraszoló, nagy téliaraszoló, tollascsápú araszoló, gyárkepettyes araszoló, aranyfarú pillé, gyapjaslepké stb.) megtalálhatjuk levelein. A nappali lepkék közül a galagonyalepke (*Aporia crataegi*) hernyói is kifejlődhetnek rajta.

Lombja azonban – eltekintve az egészen fiatal levelektől – nem túl kedvelt táplálék, mivel a levelek vastag kutikulája gyorsan kialakul, és ezáltal nehezen fogyaszthatóvá válnak. Valószínűleg ebből adódik, hogy a barkócafát ritkábban csupaszítják le a rovarok, mint a körülötte lévő tölgyeket.

Több polifág sodrómolyfaj (*Pandemis* fajok) is megél a barkócaberkenyén. Ezek lárvái – nevükhöz méltó módon – a csőszzerűen összesodort levéltekercs belsejében fejlődnek.

Levelein megtalálhatjuk mintegy tucatnyi aknázómoly (*Phyllonorycter* és *Stigmella* fajok) táplálkozásának nyomait. Ezek többsége oligofág, azaz a *Rosaceae* családba tartozó több tápnövényen (pl. galagonya, körte, alma) is képes kifejlődni.

A 4–5 mm szárnyfesztávolságú, egy-nemzedékes *Stigmella torminalis* nevű faj a levélfonákon készít keskeny kigyózó aknákat, melyek végén erősen kiszélesedő, foltoszerű járat található. Ez idáig csak a barkócafa levelein találták meg. Szintén a barkóca monofág aknázómolya a kétnemzedékes, az előzőnél valamivel kisebb termetű, hasonló aknát készítő *Stigmella habniella*, melyet csak Közép-Európa országaiból – így Magyarországról is – ismerünk.

Az aknázómolyok mellett számos zsákhordómoly (*Coleophoridae*) is előfordul a barkócaberkenyén. Ezek többsége oligofág, illetve polifág, a berkenyén kívül számos további tápnövényen is előfordulnak.

Levelein gubacsatkák okoznak szabálytalan alakú és méretű kinövéseket. Jelenleg még azt sem tudjuk pontosan, hogy e gubacsok hány gubacsatkafaj-

nak tulajdoníthatók. Valószínű azonban, hogy egy faj, illetve alfaj a barkócafa speciális parazitája. Az *Eriophyes piri* ssp. *torminalis* (egyes szerzők önálló fajként, mások alfajként említik) csak a barkócafa-levelek fonákján okoz himlőszerű foltosodást.

A hajtáscsúcson található levelek időnként torzultak, fodrosak, sárgás színezetűek. Ezt követheti a hajtásvég hervadása, illetve pusztulása. A jelenséget általában a *Dysaphis sorbi* nevű levéltetű okozza.

Apró virágait igen sok rovar képes beporozni, de elsősorban a kisebb termetű fajok látogatják szívesen, hiszen a kicsi virágokból elsősorban ők nyerhetnek „rentábilis” mennyiségű nektárt és virágszert.

Termésében több olyan molylepke lárvái is előfordulnak, melyek más almatermésűekben is megtalálhatók (pl. *Argyresthia conjugella*, *Pammene* fajok). Az apró almácskákban az említett lepkéhernyők mellett egyébként a hosszúfarkú fémfürkészek családjának (*Torymidae*) egyik „vegetáriánus” fajtát, a *Syntomaspis druparumot* is fellelhetjük. Beérett gyümölcsének húsát előszeretettel rájárák meg a különféle darázs-fajok, közöttük a lódarázs is.

Nem ismerünk olyan xilofág rovar, mely kizárólag a barkócaberkenyén, illetve a berkenyéken fordul elő. A polifág cincérek és szúk közül azonban minden bizonnyal számos faj képes fájában kifejlődni. Ha lábonszáradt törzseit fel akarjuk használni, akkor számítani lehet rá, hogy a varratos bükk-szú (*Xyloterus domesticus*) és a kétalakú púposzú (*Xyleborus dispar*) is megtelepedhet benne, jelentős mértékben rontva ezzel a faanyag minőségét. Az Utóbbi faj lárvái érdekes módon nem is magával a faanyaggal táplálkoznak, hanem a peterakó nőstény által betelepített, ún. ambróziagombákkal. Ezek az anyajáratban, később a lárvajáratokban elszaporodnak és táplálékul szolgálnak a fejlődő lárváknak. Igen érdekes szimbiotikus kapcsolat ez a szú és a gomba között. A bogár terjeszti a gombát, utóbbi pedig átsegíti partnerét a cellulóz közismerten nehéz megemésztésén.

Az elszáradt törzsekben, illetve a még élő fa elszáradt ágaiban szintén előfordul a nagy gyümölcsfeszű (*Scolytus mali*) és a kis gyümölcsfeszű (*Scolytus rugulosus*). E fajok irodalmi adatok szerint tömeges fellépésükkor elsődleges kártevővé is válhatnak. Ez azonban sokkal inkább jelent reális veszélyt az ültetvényszerűen termesztett almásokra, mint az erdőkben elszórtan jelenlévő barkócára.

A fiatal fák törzsében esetenként a kis farontó (*Zeuzera pyrina*) lárvája fejlődhet, a támadás eredményeként a törzs gyakran derékban eltörik. Az idősebb, de még élő törzsek tövi részén időnként megtalálható a nagy farontó lepke (*Cossus cossus*) hernyóinak rágcsálékkupaca, ami arra utal, hogy a fa belsejében jókora méretű hernyók rágnak ujjnyi átmérőjű alagutakat.

A viszonylag hosszú életű barkócaberkenye pusztulása után faanyagában gyakorlatilag ugyanazok a szaproxilofág rovarfajok lelhetők fel, mint bármely más vadgyümölcs korhadó fájában.

**Az ÁESZ Egri
Igazgatósága
erdőmérnököt
keres
ERDŐTERVEZŐ
munkakörbe.**

**Érdeklődni
személyesen az
Eger, Klapka út
1/B. címen vagy
az alábbi telefon-
számokon lehet:**

**36-510-570
36-510-580**

Budapest parkerdeje – múlt és jelen

A Pilisi Parkerdő Rt. kezelte erdők, azaz Budapest „zöld tüdeje” nem csak egy értékes élettere a növény- és állatvilágnak, sokkal inkább a városi emberek kedvelt kirándulóhelye.

A parkerdők kialakulása

Már a múlt században felismerték a városerdők nyújtotta felüdülési lehetőségeket. Az akkori városgondnokság, de magánemberek is sokat áldoztak azért, hogy a fővárosi és környékbeli erdőkből kiránduló-, pihenőerdőt alakítsanak ki. Sétautakat, kilátókat építettek, padokat, asztalokat telepítettek, új erdőket hoztak létre. A főváros erdeit azok közjóléti berendezéseivel együtt 1945-ben államosították, majd 1955-ben parkerdőkké nyilvánították.

1969-ben 32 000 hektáron megalakult a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság azzal az alapvető céllal, hogy a lakosság érdekeit az erdőgazdálkodásban maradéktalanul érvényre lehessen juttatni. 1970-ben a Budapesti Erdészeti jelenlegi területeinek nagy részét is e céghez csatolták.

Napjaink gondjai

A Pilisi Állami Parkerdőgazdaság korábbi közjóléti tevékenységének korábbi, ráfordításos finanszírozása a Parkerdő területének számos túlzott fejlesztését indukálta, melyek fenntartása ma részben szükségtelen, részben annak anyagi vonzata miatt lehetetlen. 1989 óta a javíthatatlan, tönkrement parkerdei berendezések leszerelésre kerülnek.

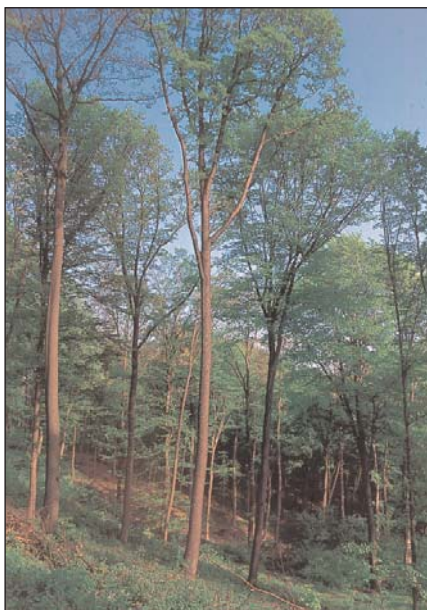
A főváros polgárai által erősen használt 6200-as erdőterületet, ill. a főváros mintegy kétmillió lakosságának igényeit, igényeinek színvonalát kívánjuk elemezni pénzügyi vonatkozásaiban, nem feledve, hogy ezek a területek példáján az egész Parkerdő Rt. problémáit kívánjuk bemutatni. A megadott összegek vállalkozói díjak, mert az erdészeti kevés kivételtől eltekintve vállalkozókat alkalmaz parkfenntartási feladatainak elvégzésére.

Objektumaink fenntartását alapvetően a következő kategóriák szerint tervezzük:

- erdei játszóterek 200 000 Ft/év,
- játszóterek nagy zöldfelülettel,

* A mintegy 200 km-nyi sétautból csak 70–80 km-t tudunk karbantartani.

** 1 m³ szemét elszállítása 3800 Ft-ba kerül.

nagy zöldfelületek (rétek, tisztások) 250 000 Ft/év,

– sétaúthálózat, lépcsők, védőkorlátok* 50 Ft/fm,

– pihenőhelyek, tűzrakóhelyek, esőházak 500 000 Ft/év,

– kerékpárút, lovaspálya, erdei tornapályák, kilátók 1 000 000 Ft/év,

– általános parkerdőfenntartás**.

A legnagyobb konfliktust a lakossággal e szeméthalmok elszállításának hiánya okozza. A Budapesti Erdészeti területéről évente mintegy 1000 m³ szittet szállítatunk el, azonban még legalább 5000 köbméternyi vár elszállításra és folyamatosan termelődik.

Az elmúlt időszakban egyre több kritika érte a Pilisi Parkerdő Rt.-t erdőterületeinek szemetessége miatt, annak ellenére, hogy mint erdőgazdálkodó, évente több, mint 10 millió forintot fordít az illegálisan elhelyezett, túlnyomórészt kommunális szemét összegyűjtésére és elszállítására. Teszi ezt annak ellenére, hogy az 1990. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról, a helyi önkormányzati feladat- és hatásköröknek a fővárosi és a kerületi önkormányzatok közötti megosztása 63/A. §-a szerint ez különösen a fővárosi önkormányzat feladat- és hatásköre:

Gondoskodik a hulladékártalmatlanítás önkormányzati feladatainak ellátásáról; biztosítja a településtisztaságot, gondoskodik a település kommunális szilárd, és folyékonyhulladék-gyűjtéséről, elhelyezéséről, ártalmatlanításáról és hasznosításáról, kijelöli az elhelyezéshez szükséges lerakóhely területét.

Az erdőbe kiszórt szemét és hulladék összeszedésével kapcsolatban érdemes a közhasznúsági, az erdővédelmi törvény által szabad bejárhatósági funkciót is boncolgatni. Ugyan törvény definíciójának nem felel meg, de így az **erdők gyakorlatilag közterületként funkcionálnak.** Fontosnak tartom ennek vizsgálatát, hiszen az 1/1986. (II. 21.) ÉVM–EüM együttes rendelet a köz-tisztasággal és a települési szilárd hulladékkal összefüggő tevékenységekről, az ingatlanok és közterületek tisztán tartásáról rendelkező része így szól:

5.§ A közterület – ideértve a rajtuk lévő nyílt árkokat és ezek műtárgyait is – szervezett, rendszeres tisztán tartásáról és az ott keletkezett települési szilárd hulladékkal összefüggő tevékenység ellátásáról a 6.§-ában, a 7.§ (1) bekezdés a) és c) pontjában, valamint a (2) bekezdésben említett esetek kivételével – a települési, a fővárosban a fővárosi önkormányzat képviselőtestülete gondoskodik (1991: XX. tv. 21.§). (A kivételt képező paragrafusok a közlekedési vállalatokra vonatkoznak.)

A Pilisi Parkerdő Rt. Budapesti Erdészetének számos problémája mellett kiemelt jelentőségű a szemét gyűjtése és elszállítása, hiszen az **erdőt látogatót ez bántja leginkább, ez alapján mond véleményt a Pilisi Parkerdő Rt.-ről, az állami erdőgazdálkodásról.** Hosszú évek tapasztalata alapján kijelenthetjük, hogy az önkormányzatoknál történő „kuncsorgás” nem vezet eredményre, még ha igazunk van is.

Hagyományosan támogatottság mellett, nagy területen kell erdőfelújítást végeznünk, így a lakosság nemcsak a közjóléti berendezések eltűnéséért, szemetességéért ró meg bennünket, hanem a nagymérvű fakitermelések miatt is.

Mint az erdészszakma budapesti képviselője – **a magyar állami erdőgazdálkodás kirakata** – erdészeti politikai tényezővé vált.

A Pilisi Állami Parkerdőgazdaság, majd a jogutód Pilisi Parkerdő Rt. Budapesti Erdészete hosszú ideig különleges elbírálás alá eső erdészete volt az állami erdőgazdasági szektor erdészeteinek. A dokumentumok, idősebb kollégák elbeszéléseinek tanúsága szerint, az erdészeti kiemelt szerepe a parkerdő-gazdálkodás részfinanszírozásával folyamatosan elismerésre került.

Harmincéves a Zalaerdő

Imponáló kötetet jelentetett meg a Zalaerdő Rt. a jubileum alkalmából.

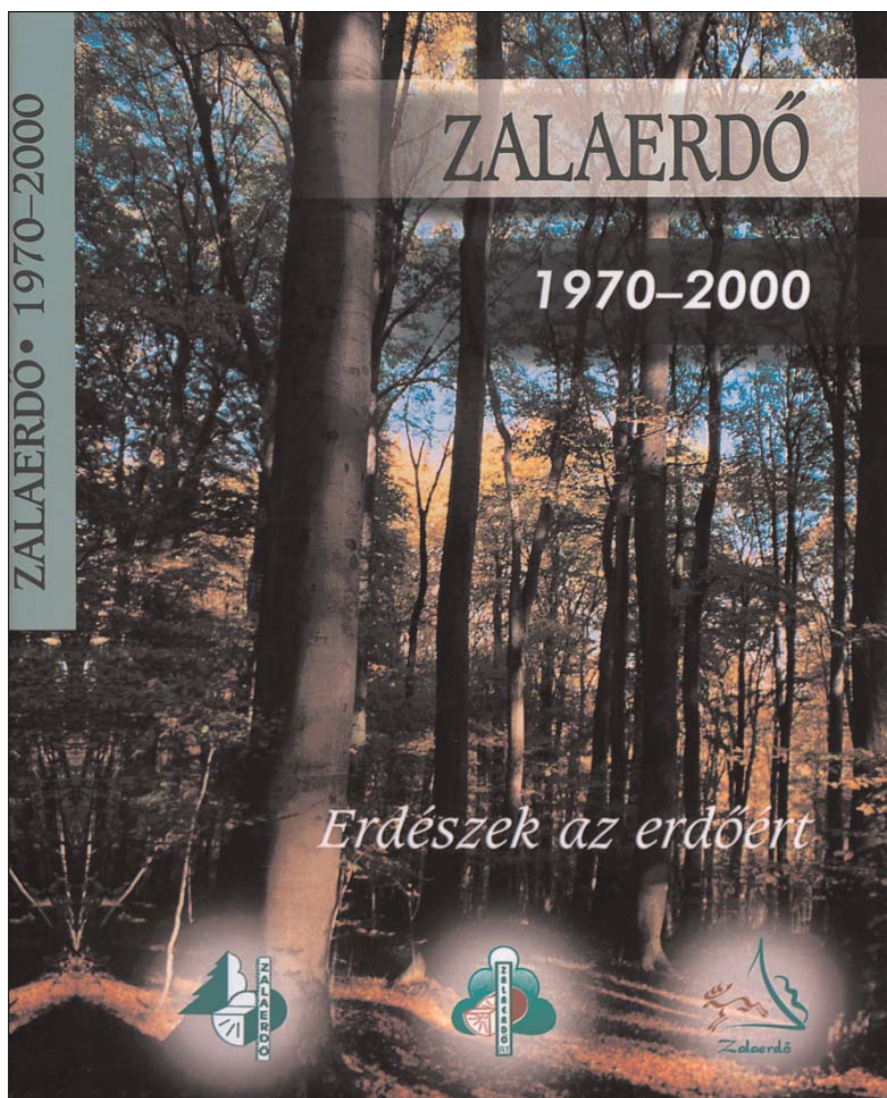
A harmincéves jubileumi ünnepségre gyülekezők kapták kézhez ezt a nem mindennapi kötetet. „Nyomon követjük azt a fejlődést, ami a motorfűrésszel és lovas közelítéssel végzett fakitermeléstől, a gépek által megkönnyített – csuklós traktoros, nagy teljesítményű kiszállító szerelvényes – korszerű erdő- és fahasználathoz vezetett. Bemutatjuk az erdőfelújítástól a másodlagos faiparig, a gépjárműjavítástól az erdei vasutak üzemeltetéséig, a vadgazdálkodástól számítástechnikáig a Zalaerdő tevékenységéhez tartozó ágazatok, erdészetek, üzemek kialakítását, fejlődését és eredményeit is” – írja bevezetőjében *Feiszt Ottó* vezérigazgató. A kiadó igényes alapossággal dolgozta fel a térség erdőgazdálkodását, kiemelve annak emberi vonatkozását. Bemutatja a Zalaerdő valamennyi erdészetét, az abban dolgozó-

kat, a központi irányítókat és a cég működését. Megtudhatjuk, hogy a gazdaság milyen szerepet tölt be az egyesület életében, és mindazok nevét, akik szakmai kitüntetést kaptak. Minden bizonnyal évtizedek múlva hasznos forrásanyaga lesz a kötet a térség kutatói-

nak. De addig is kívánunk újabb sikeres harminc évet, amit – ismerve a Zalaerdő kollektíváját – minden bizonnyal eredményesen zárnak.

Az ünnepség színvonalát növelte dr. *Solymos Rezső* akadémikus előadása a magyar erdőgazdálkodás közelmúltjáról és *Nagy László* nyugalmazott vezérigazgató-helyettes előadása a Zalaerdő elmúlt harminc évéről.

Pápai Gábor

Bányász-kohász-erdész találkozó, Tapolca

„Közös ünneplésre hívtuk a három szakma művelőit. Három gondtalan napra, amikor kissé megpihenhetünk a mindennapok forgatagában, találkozhatunk rég nem látott cimborákkal, felhőrpíphetünk egy-egy pohár sört vagy bort, konferencián tájékozódhatunk szakmáink helyzetéről vagy éppen a fűvösök műsorát élvezhetjük.

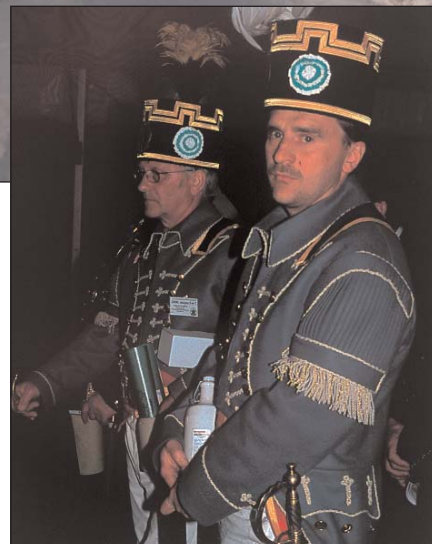
Nem volt még ilyen nagy közös ünnepünk. Mi tart vajon bennünket össze? Miért keressük egymás társaságát? Úgy vélem, a selmeci szellemiség az eredeti kohézió, melybe beletartozik a hazaszeretet, a szakma iránti elkötelezettség, a barátság, a közösség tisztelete csakúgy, mint múltunk, hagyományunk megbecsülése. Igaz, hogy ősi Alma Materünkbe már csak vendégként mehetünk, igaz, hogy ifjabb Alma Matereink már univerzitásokká hatalmasodtak, de a selmeci szellemiség megmaradt és átöröklődött. És jól van ez így.” – írja beköszöntőjében *Fazekas János* mint házigazda, a Bakonyi Bauxitbánya ügyvezető vezérigazgatója.

Ebben az elembertelenedett világban minden jóakarató és jóérezsű emberre igencsak ráfér a különféle baráti találkozó. Nos a szervezőket is az a szándék és cél vezette, hogy a három ősi szakma, mely a közös Alma Matertől egészen egyedülállóan kötődik mostanáig, felfrissítse az alkalmi találkozókat, kissé intézményesebbé tegye. Hatalmas szervezőmunka előzte meg a rendezvényt. Az utolsó fél évben havonta összeülő szervezőbizottság minden lehetőséget kihasználta, hogy a rendezvény sikeres legyen.

A háromnapos rendezvényen láthatunk színvonalas kultúrműsort, volt borfelismerési (szépivó) bajnokság, fűvöszenekarok felvonulása, a világhírű Benkő Dixieland Band szuperkoncertje, ökomenikus igehirdetés, Szent Borbála-szoboravatás. Aki komoly szakmai A bányászati, a kohászati és az erdészeti tudományok jelene és jövője az ezeréves Magyarországon konferencián halgathatta az előadásokat:

A műszaki értelmiséggel szemben támasztott igények változása, előadó: *Dr. Kopátsy Sándor* közgazdász, c. egy. tanár

A magyar erdészettudomány helye

és szerepe az erdészet fejlesztésében, előadó: *Dr. Solymos Rezső* akadémikus

A magyar vaskohászat jelenlegi helyzete és távlatai, előadó: *Dr. Horváth István*, a Magyar Acélipari Egyesülés elnöke.

Erdőgazdálkodásunk jelenéről és jövőjéről, előadó: *Barátossy Gábor*, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Erdészeti Hivatalának elnöke

A hazai fémkohászat helyzete, előadó: *Dr. Tolnay Lajos*, a Magyar Alumínium Rt. elnöke,

Szilárdásvány-bányászatunk állapota és esélyei, előadó: *Dr. Malárics Viktor*, a Magyar Bányászati Hivatal elnöke

A hazai fluidumbányászat kilátásai a következő évszázadban, előadó: *Dr. Szabó György*, az OMBKE alelnöke.

Összességében jó kis rendezvény volt. Nem bánták meg azok az erdészek, akik eljöttek. (Mert be kell vallani, hogy viszonylag szerényen képviseltetük magunkat, s nem vigasztalhat az

sem, hogy az éjszakába nyúló kantusz versenyt Schmotzer András nyerte.)

Csak reménykedhetünk, hogy jövőre Tatabányán többen leszünk erdészek.

Mert kellene ezek a találkozók. A pénzért vívott s magunk diktálta versenyben álljunk meg egy szóra, egy pillanatra... mert mégiscsak Selmecbánya a közös ősi szellemiségünk... legalább egymást ne bántsuk...

Mi Selmec üzenete? Mi az, amit hirt nekünk, az utódoknak és a jövő nemzedékének is?

A szakma szeretetét, az együvé tartozást és az emberi méltóságot.

Alázat és tisztelet a szakmáink iránt.

Alázat és tisztelet egymás iránt.

Ezt üzenik azok, akik mindnyájan jártak, jártunk egyszer az akadémián...

(A beszámolóhoz a „Kohászat” c. szaklapban megjelent néhány gondolatot használtam fel.)

Pápai Gábor

Jegyzőkönyv

az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottságának 2000. május 16-án, Mátrafüreden, a Vadas Jenő Szakközépiskolában az EGERERDŐ Részvénytársaság rendszésében megtartott üléséről
(Rövidített, szerkesztett változat)

Napirend:

1. Természetszerű erdőgazdálkodás (természetvédelem, erdészet, vadászat)
2. A magánerdő-gazdálkodás aktuális kérdései

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről:

Bebes István (Fidesz), a bizottság elnöke

Dr. Györkös Péter (Fidesz)

Járvás István (Fidesz)

Dr. Pap János (Fidesz)

Szabó Ferenc (Fidesz)

Dr. Szabó József Andor (Fidesz)

Gráf József (MSZP)

Dr. Németh Imre (MSZP)

Hanó Miklós (FKGP)

Kapronczy Mihály (MIÉP)

Helyettesítési megbízást adott:

Farkas Sándor (Fidesz) *Bebes István* (Fidesz)

Dr. Orosz Sándor (MSZP) *dr. Németh Imrének* (MSZP)

Czerván György (Fidesz) *Szabó Ferencnek* (Fidesz)

Tállai András (Fidesz) *dr. Szabó József Andornak* (Fidesz)

Pásztóhy András (MSZP) *Gráf Józsefnek* (MSZP)

Zsikla Győző (FKGP) *Hanó Miklósnak* (FKGP)

Font Sándor (MDF) *Kapronczy Mihálynak* (MIÉP)

Meghívtak:

Barátossy Gábor Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

Dr. Tompai Géza Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

Gémesi József Állami Privatizációs és Vagyongazdálkodási Rt.

Telegdy Pál Erdészeti Rt.

Kovács Máttyás TVH

Cserép János Észak-erdő Rt.

Verecki János Számadás

Pápai Gábor Erdészeti Lapok

Valkó Béla Vasárnapi Hírek

Vinyicai Sándor Magyar Mezőgazdaság

Benedek Szilvia Virág MSZP frakció

Bebes István (Fidesz), a bizottság alelnöke, a továbbiakban elnök:

Tisztelettel köszöntöm a mezőgazdasági bizottság tagjait.

Megállapítom, hogy a mezőgazdasági bizottság ülése 9 fő részvételével és 7 helyettesítéssel határozatképes.

A természetszerű erdőgazdálkodással (természetvédelem, erdészet, vadászat) kapcsolatos előterjesztésről tárgyalnánk. Megkérdem előadónkat, hogy a kiadott írásbeli anyaghoz kapcsolódóan szóbeli kiegészítést kíván-e tenni?

Barátossy Gábor urat, az FVM Erdészeti Hivatalának elnökét illeti a szó.

Az erdőgazdálkodás mintegy 50 milliárd forintot kitevő bruttó termelési értékére az egész nemzetgazdaságon belül alig 0,3 százalékos részarányt képvisel. Az ágazatban foglalkoztatottak száma csökkenő, kevesebb, mint 15 ezer fő. Az erdőgazdálkodás anyagi teljesítményét és az erdő vagyoni értékét azonban sokszorosan meghaladja az immateriális teljesítmény és vagyoni érték, amelyet a társadalom egészének szolgálatában az erdő betölt, sok irányú természetvédelmi és humán-egészségügyi funkcióinak érvényesülésén keresztül.

A magyarországi erdők sok fafajúak, elegyes és összetételük alapján elmondható, hogy változatosak és állékonyak az erdeink. Az ország erdei-

nek átlagos állapota pozitív irányban változik. Az erdőterület, az erdőösszesség, az élőfakészlet növekszik. Erdeink állapotának romló tendenciája megállt, lassú javulás tapasztalható. A tulajdoni viszonyok megoszlása: állami tulajdon 1035 ezer hektár – 59 százalék –, közösségi tulajdonban van 11 ezer hektár – 1 százalék –, magántulajdonban van 40 százalék. Ebből 363 ezer hektáron működő magánerdő-gazdálkodás folyik, 358 ezer hektáron pedig rendezetlen a magántulajdon.

Az erdőtelepítésekkel természetesen állandóan, évről évre lassan növekszik a magántulajdon, hiszen ma az erdőtelepítések 96 százaléka magánterületeken történik. Rendkívül lassan javul a magánszektor működőképessége. Tíz évvel a rendszerváltozás után a magánerdő-területnek gyakorlatilag alig több, mint a fele igazán működőképes. Ennek sok oka van, például a tulajdonrendezés nehézségei, de ezekre nem akarok kitérni, mert a következő napirendi pontban ezek még úgy is felmerülnek.

Problémaként jelentkezik a természetvédelem túlzott igénye. Ma már az erdők 20 százaléka védett, és ez a szemléletmód, a természetvédelmi stratégia sokszor ellentétes a fenntartható fejlődés elveivel. Ugyanakkor a környezetvédelem problémáját is fokozza, hi-

szen a faanyag kiváltása bármilyen anyaggal vagy energiahordozóval, csak környezetterhelő technológiával lehetséges.

A mutatók kedvező irányú változásához a feltételek meglehetősen rosszak. Az igényes szakmai munkához a magánszférában nagymértékben hiányoznak a pénzügyi, személyi, tárgyi és működési feltételek.

Az elhúzódó tulajdonrendezési folyamat miatt a gazdálkodó szervezetek alapításával kapcsolatos problémák következtében a magánszférában közel tízezer hektár erdőfelújítási hátralék halmozódott fel.

A szűkös pénzügyi támogatás miatt 1999-ben csupán 8700 hektár új erdő telepítése valósult meg. Ez az ütem a kívánatosnak még a felét sem éri el. Valójában a jelenlegi ütem növelése érdekében 17–20 ezer hektáros éves teljesítmény lenne a kívánatos.

Az erdészeti igazgatás fő feladata a nemzeti erdőstratégia kialakítása. En-

nek elsődleges célja – mint ahogy a kiadott anyagban szerepel – a természetközeli erdőgazdálkodás megvalósítása, hiszen ez van az európai uniós erdészeti jogharmonizációval megfelelő összhangban, és az Európai Unió vidékfejlesztési célkitűzéseivel is ez harmonizál. A természetközeli erdőgazdálkodásnak két alapvető problémával kell megküzdeni. Egyik a vadászat. Mint ismeretes, a nagyvadállomány elszaporodása a természetközeli erdőgazdálkodást lehetetlenné teszi, a természetes erdőfelújítás alapvető gátját képezi.

Az újonnan bevezetett korlátozások – amelyeket ettől az évtől kezdődően még jobban kiterjesztettek – a magyar vaddisznóállomány olyan mértékű robbanását fogják előidézni, hogy állítom, az egész mezőgazdaságnak és erdőgazdálkodásnak igen komoly károkozó tényezője lesz, amely súlyos politikai kérdéseket is fel fog vetni, hiszen a kistermelők egyszerűen nem fogják tudni el-

viselni azt a kárt, amelyet a robbanásszerűen növekedő vaddisznóállomány kártétele fog okozni.

A természetközeli erdőgazdálkodás egyik korlátozó tényezője a vadlét-számhoz hasonlóan a természetvédelemnek az a működése, amely az utóbbi három évben jellemző. Hiszen a törvény megjelenése óta az 1996. évi LIII. számú természetvédelmi törvény végrehajtási rendeletei nem jelentek meg. Ez a mulasztásos törvénysértés, amiben több, mint három éve leledzik a természetvédelem, ma már az erdészeti igazgatás és az erdőgazdálkodás komoly gátját képezi. A természetvédelmi kezelési tervek hiánya az erdőterület nagy részén igen jelentős korlátozásokat jelent. A természetvédelem szubjektív és nem jogszabályi alapokon mozgóvá válik ezáltal, hiszen az ökológiai összefüggések értékelése a szabályozatlanságból adódóan szubjektívvá válhat az alapvetően jó szándékú védelmi korlátozásokkal. Mindenképpen szükséges volna ennek a helyzetnek a mielőbbi felszámolása és rendezése.

Elnök: Megadom a szót *Gémesi József* úrnak.

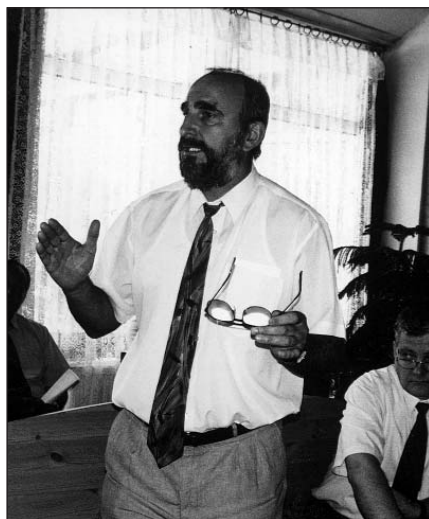
Gémesi József (Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt.)

Pillanatnyilag az állami erdők tulajdoni jogosítványai a KVI-t illetik, ugyanakkor ezeken az erdőterületeken vagyonkezelési szerződéssel 19 állami erdőgazdasági részvénytársaság gondozza, kezeli az erdőt. Ezek az erdőgazdaságok 100 százalékban tartós állami tulajdonban vannak, és a jogszabály ezt tartósan ebben a kategóriában hagyta.

Szeretném elmondani, hogy nem túl szerencsés, hogy az erdővagyon és a részvényvagyon más szervezethez tartozik.

Az erdőtörvény, a természetvédelmi törvény és a vadászati törvény mentén – amely három szakmai törvény, de egy gondolkörben leledzik – ebben a szabályozási keretek között működünk, úgynevezett részleges piaci viszonyok között, hiszen az erdőgazdálkodás hosszú távon leszabályozott, és ennek az szabályai mentén kell gazdálkodnunk.

E törvények szabályait betartjuk, ugyanakkor a közcélú feladatok mellett vannak természetvédelmi feladatok, amelyeket a törvény ugyanúgy előír. E természeti feladatokat eddig is, ma is el látjuk, és a jövőben is el fogjuk látni. Azonban ma már kicsit a tűréshatár felett van, hiszen az ellentételezések nem történtek meg. Ma e kör üzemi eredmé-

nyét, amely – jól tudjuk – arra való, hogy a gazdálkodást, az eszközöket megújítsák, körülbelül ilyen nagyságrendet emészt fel az ellentételezés nélküli természetvédelmi feladat. A feladatokat tisztességgel és becsülettel el akarjuk végezni, de lássunk tisztán, lássa meg a társadalom azt, mennyibe kerül ez a szolgáltatás. Ugyanakkor jól tudjuk, hogy a társadalom oldaláról van erre igény.

Elnök: Megkérem Kovács urat, mondja el hozzászólását.

Kovács Máttyás (Környezetvédelmi Minisztérium):

El szeretném mondani, hogy egy félreértést kellene ebben a körben mindenképpen eloszlatni, ez pedig az, hogy nem az erdőgazdálkodást közvetlenül érintő szakmai jellegű végrehajtási rendeletekről van szó, hanem két olyan kormányrendelet-tervezetről, amelyek az állami kártalanítást és az állami támogatást oldanák meg, többek között az erdőgazdaságok részére is, és a törvény felhatalmazása alapján természetesen a mezőgazdaság számára is.

Az a szakmai végrehajtási rendelet, amely magyarázta és pontosította, részletezte a törvénynek az erdő védelmére vonatkozó rendelkezéseit, elkészült, meg is jelent, a címe a védett életközösségekre, a védett élőlényekre vonatkozó végrehajtási rendelet. A két, valóban jogosan kritizált kormányrendelet nem jelent meg, de szeretném a tisztelt képviselő urakat és a tisztelt jelenlévőket is tájékoztatni arról, hogy itt tartom a kezembben azt az előterjesztést, amelyet a törvény megjelenésének évében, 1996-ban elkészített a tárca, a két kormányrendelet-tervezet pedig 1998-ban elkészült, tehát nem biztos, hogy csak a környezetvédelmi tárca hibájából vagy mulasztásából történhetett ez meg.

Elnök: A meghívott vendégeinktől van-e további kiegészítés?

Barátossy Gábor (Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium):

Egyetlen kiegészítést szeretnék tenni Kovács Máttyás hozzászólásához. Nem egészen értek egyet vele. Igaz, hogy a kártalanításra és a támogatásra vonatkozóan nem jelent meg, de nem jelent meg az igazán szigorú szabályozás a munka szempontjából fontos, a természetvédelmi területek kezelésére vonatkozó jogszabály sem, amelynek a törvény szerint tartalmaznia kell a kezelési tervek készítésének eljárási rendjére vonatkozó szabályozást és a kezelési

tervek tartalmi előírásait. Ez a jogszabály 370 ezer hektár védett erdőterületen folyó gazdálkodásra alapvető befolyással kell, hogy bírjon.

Dr. Németh Imre (MSZP):

Hallottuk az ÁPV Rt. képviselőjétől is, hogy nem szerencsés dolog, ha a társasági vagyon és az erdővagyon elkülönül. Úgy gondolom, ez nemcsak az állami kezelésben lévő erdők esetében igaz, hanem a magánszférában is.

A magánerdő-gazdálkodás működőképességének javulását megítélésük szerint nem akadályozza-e az oszthatatlanság merev jogi szabályozása?

A jogalkotóknak van-e kötelezettségük, vagy lehet-e ebben az irányban javítani a rendszert?

Mi a kormányzat szándéka az erdőterületeket illetően, bekerül-e a nemzeti földalapba az erdőterületek földvagyona?

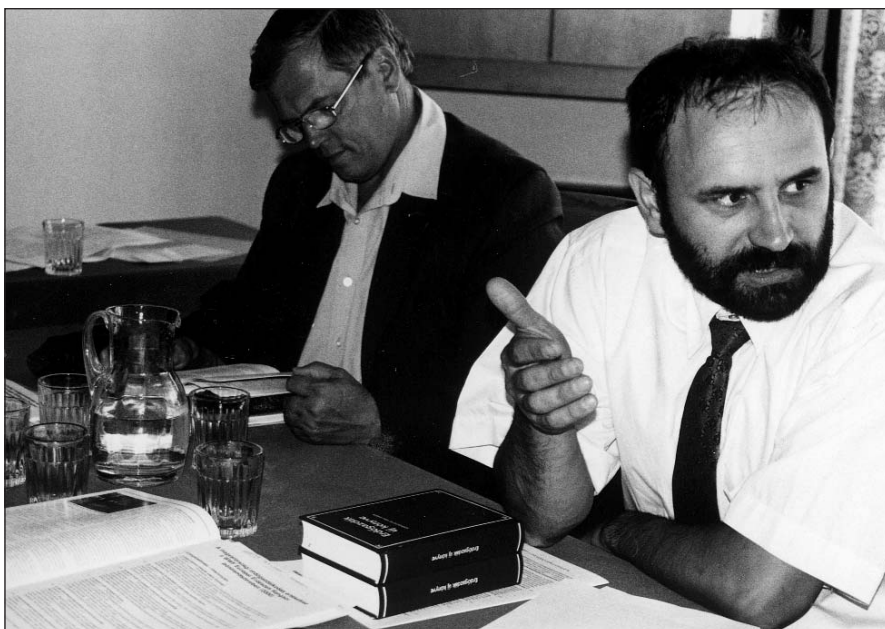

Dr. Szabó József Andor (Fidesz):

Szeretnék néhány gondolatot hallani a fák fajtájának minőségi eloszlásáról. Hiszen kerül a kezünkben olyan anyag, amelyből az derül ki, hogy azok a klasszikus fajták, amelyeknek az érésére 50–70 évet kell várni, visszaszorulóban vannak. Igazság szerint azok a fajták dominálnak, amelyek 20–30 év alatt beérnek.

Dr. Pap János (Fidesz):

Ami a későbbiekben van az anyagban, azzal egyetértek, ami viszont nagy kérdést fogalmaz meg bennem, és tulajdonképpen kapcsolódik az urak által megfogalmazott rendeletek hiányával: ha ennyire ismert és tudott, hogy a három törvényben gond van, lyuk van – és valóban lyuk van –, és az FVM-ben ennyire egyértelműen kikristályosodott ez a vélemény, ahogyan ebben az anyagban van, akkor vajon miért ilyen

lassú ezen törvények módosítása? Mert az egy dolog, hogy ezen elmedítálunk, ezzel egyetértünk, majdnem hogy elsíránkozunk rajta, csak közben a dolgok – úgymond – rossz irányba mennek. Tehát azt gondolom, ezeket korrigálni kellene.

A természetközeli – mint szakmai fogalom – nagyon nehezen értelmezhető. Ugyanis ma minden erdőgazdálkodás természetközeli erdőgazdálkodás, hiszen a természethez közel esik. Tehát azt mondom, legyen természeti vagy természetes, de fogalmazzuk meg jobban, mert egyébként a természetközeli sok mindent rá lehet húzni. Itt a fogalommal van a baj, nem azzal, amit takar, félreértés ne essék. Azzal egyetértek, amit a természetközeli alatt értenek, csak nem biztos, hogy mindenki ugyanazt érti alatta.

Egyetértek azzal, ami elhangzott az ÁPV Rt. képviselőjétől, tulajdonképpen nagyon sok dologgal. Azzal is egyetértek, hogy úgy ne kívánjunk különböző szolgáltatásokat és ne akarjuk, hogy különböző feladatoknak megfeleljen az erdőgazdálkodás, ha ehhez nem rendeljük hozzá az anyagiakat.

Elnök: Szeretném megadni a válaszadás lehetőségét.

Barátossy Gábor (Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium):

Az Erdészeti Hivatalnak is az az álláspontja, hogy a jogi személyek részére a földtulajdonszerzést nem tervezik, és nem látszik ebbe az irányba elmozdulni a kérdés. Az erdőtelepítések vonatkozásában ez semmiképpen nem jelentene plusz lehetőséget, hiszen az erdőtelepítésre alkalmas földterületek gyakorlatilag magántulajdonban vannak.

A másik kérdés, ami elhangzott, az osztatlan közös tulajdonra vonatkozott. Teljesen egyetértek azzal, hogy nem legszerencsésebb az osztatlan közös tulajdon kialakulása.

Az erdőre vonatkozóan nagyon remélem, hogy csak azok az erdőterületek kerülnek be a nemzeti földalapba, amelyek korábban állami gazdasági erdők voltak, tehát nem az állami erdőgazdaságok kezelésében vannak, hanem különböző okok miatt jelenleg is az ÁPV Rt. adja bérbe és hasznosítja ezeket a területeket.

Meg kell említeni, hogy az erdőtelepítések rendszerint olyan területeken történnek, amelyeken az előző évszázadokban nem volt erdő. Ezek degradálódott termőhelyek, adott esetben szélső-

séges homokok, ahol – miután nem erdőtalajokról van szó – nem lehet azonnal őshonos fafajokat telepíteni. Ezeken a területeken feketefenyő, nyár, akác és egyéb kiegészítő fafajokkal történik az erdősítés. Ezt a természetvédelem gyakran támadja.

Itt tulajdonképpen át kellene térni a *Pap János* által felvetett kérdésre az erdő vonatkozásában. Valóban szét kell választani azokat az erdőket, amelyek tulajdonképpen ültetvényszerű erdők, és amelyek faproduktumukkal a természetszerű vagy természetközeli erdők tehermenetességét szolgálják?

Az erdőtörvény végrehajtási rendelete a tárcaközi egyeztetésen túl van, a közeli hetekben várható a megjelenése. Tehát az igazgatási részben azokat a súrlódási felületeket, amelyek az elmúlt három év során kialakultak, és az idő megmutatta, hogy nem a legjobban működtek, igyekszik rendezni. Valóban lassú, az egyéni véleményem szerint azért, mert nem ezek ma a magyar mezőgazdaság legsúlyosabb problémái.

Az utolsó kérdés a természeti és a természetközeli kifejezések és a fenntarthatóság fogalma. Ezeket a fogalmakat most tanuljuk meg teljesen értelmezni. Valóban igaz, sok félreértés van abból, hogy nem egyformán értelmezzük az azonos fogalmakat.

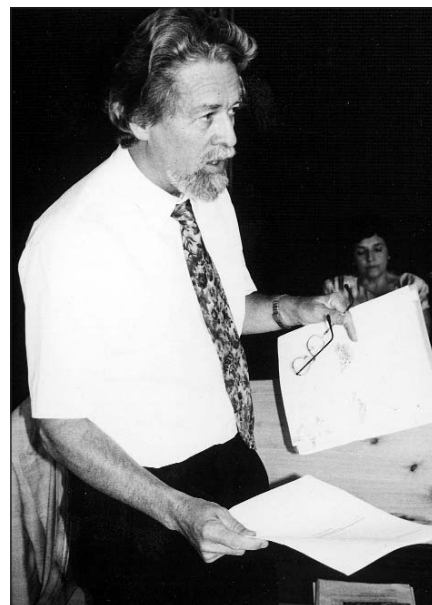
Elnök: Egyetlen kérdésben szeretnék valamennyire csatlakozni Barátossy úrhoz, amely – azt hiszem – kiemelt probléma, már találkoztam ezzel. A fenntartható legnagyobb vadlétszám kérdése, amely a törvényben is megtalálható. A területi problémákra utalnék, az nem igaz, hogy ez nem okoz nagy gondot. Én nyugat-magyarországi példákat tudok felhozni. Olyan iszonyatos elkéseredettség van az emberekben abban a tekintetben, hogy a vadászati törvény vagy más gazdálkodási problémák következtében a vadállomány annyira felszaporodott, hogy ma már szinte tarthatatlan.

Borkó Károly (Fidesz):

Barátossy úrtól szeretném kérdezni, hogy hozzávetőleg milyen költségvetési támogatási összeg lenne szükséges ahhoz, hogy a szakmailag elfogadható telepítési tervekkel bíró gazdálkodók telepítési lehetőséget kapjanak?

Van-e valamiféle elképzelése a tárcának arról, hogy ezekből az erdőkből kikerülő, elsősorban vékony választékokkal mit lehet majd kezdeni?

Ismeretségi körömből kritika éri az egységár-változtatásokat. A 10 százalék

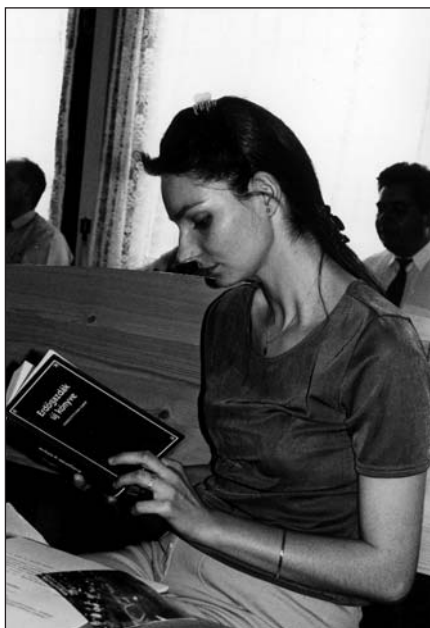
körüli emelésnél azt sérelmezik, hogy az egyforma normatív emelés tulajdonképpen nem kedvez az őshonos fajoknak, elsősorban a tölgytelepítésnek. Kérdezem, tervezik-e a támogatási rendszer valamiféle átalakítását a közeljövőben?

Gémesi úr említette, mennyire praktikus lenne, ha a birtokkoncentráció valamilyen módon elmozdulna. Szeretném jelezni, hogy ennek a birtokkoncentrációnak az egyik gátja, amint Barátossy úr is említette, éppen az ÁPV Rt. Azzal az apró kis mulatságos törvénysértésével, hogy a tulajdoni lapokon a kezelői jog továbbra is az ÁPV Rt. és nem a kincstár néven szerepel.

Dr. Pap János (Fidesz):

Nem lehet elvárni, hogy ahhoz, hogy hosszú távon az erdőt művelje és megfelelően fenntartsa, nagy összegeket előlegezzon meg. Ez a megjegyzésem, de egyúttal kérdezem is, itt komolyabb beruházásra lenne szükség, és ez gyakorlatilag összevág azzal, amit hallottunk az ÁPV Rt.-t képviselő úr részéről, hogy bizony itt megfelelő anyagiakkal kell rendelkezni az egyik oldalról, ha az erdő közfunkcióit szeretnék kihasználni.

Őn azt mondja, hogy elismeri, a három törvény hézagos, a lobbierdekek mozdítják el. Azt hiszem, ez nagy hiba, és ezt tulajdonképpen tíz év óta végigkövetem. Ha nem lehet a lobbierdekeket kibékíteni legalább tárcaszinten, akkor az mérhetetlen nagy hiba. Tehát amikor a szakmai anyagot készítjük elő, akkor nem szabad oda bemenni a lobbierdeknek. Azért ülnek ott a szakemberek, mert értenek a vadászathoz, a fakitermeléshez vagy ültetvényhez – most fogalmazzunk így

–, és ezt meg kell oldani. Az, hogy majd a parlamentben, a bizottsági ülésen milyen lobbierdekek érvényesülnek, egy másik dolog. De azt, hogy a lobbierdekek megakadályozzák azt, hogy szakmailag jól előkészített törvény szülessen, mérhetetlen nagy hibának tartom. Mint ahogy hibának tartom azt is, hogy az erdészeti törvény tárcaegyeztetésre kerül, miközben mindannyian elismerjük, hogy az erdészetről, a vadászatról szóló törvény és a természetvédelemről szóló törvény összetartozik. Akkor szerintem nem szabad külön módosítani, hanem együtt kell, mert akkor mindig arra fogunk mutogatni, hogy itt a lyuk, ott a lyuk, ezzel ezt nem kezeltük, ezzel ezt módosítottuk.

Tíz év óta lehet vitatkozni Magyarországon arról, hogy sok a vad vagy kevés. Igazából nem is értem ezt a vitát, nyilvánvalóan azzal függ össze, amit Barátossy úr mondott, hogy a lobbierdekek már azon a szinten bele tudnak avatkozni, amikor igazából meghatározzák, vagy az optimális vadlétszám megállapítása mindent megmutat, hogy ezen a területen miért van gond.

Barátossy Gábor (Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium):

A törvény alkotásakor a vadlétszám megállapítására vonatkozó és a törvény megalkotása után, a végrehajtás során a vadgazdálkodási körzetekben a vadlétszám meghatározásával az Erdészeti Hivatal nem értett egyet. Utolsó erejéig tiltakozott az Erdészeti Hivatal a megítélésünk szerint a szakmailag elfogadhatónak a dupláját tartalmazó jelenlegi hivatalos, vadgazdál-

kodási körzetekre lebontott vadlétszám ellen.

Ha egy-másfél milliárdos összeggel növekedne az erdőtelepítésre fordítható összeg, akkor megítélésem szerint ez nagymértékű ugrást jelentene.

Nyilvánvaló, hogy ez nem megy egyik évről a másikra, ennek szaporítóanyag-ellátási gondjai is vannak és terv-előkészítési vonzata is.

Kíváncsi lett volna a Duna-Tisza közén a korábbi évtizedekben is már egy cellulózfeldolgozó üzem létesítése, amely viszont olyan nagy beruházási igénnyel jelentkezik, hogy ez ma reálisan nem valósítható meg a nemzetgazdaság teherbíró képessége miatt. Inkább a meglévő farost-forgácslap üzemek kapacitásnövelésével lehetne enyhíteni ezeknek a vékony fa-választékoknak az értékesítési gondjain.

Alapvetően nem azért telepítenek 14 százalék körüli tölgyet, mert rossz az egységára, hanem azért, mert nincs több termőhely, amely alkalmas lenne a tölgy telepítésére. Tehát igazából nem lehet, hogy az egységár célállomány-meghatározó legyen. A célállományt a termőhelynek kell meghatároznia.

A támogatási rendeletben 2001. január 1-jétől tervezünk változtatásokat, ezen dolgozik az erdészeti igazgatás. Az ősszel szeretnénk letesztelni ezt az évet, és január 1-jétől, amennyiben ezek a tesztek sikeresek, bevezetni. Ez elsősorban új bizonylati rendszert, sokkal egyszerűbb ügyvitelt jelentene, és itt elsősorban a magánszektorra gondolva egyszerűbb, áttekinthetőbb, szakmailag képzetlenebb emberek részére is jobban követhető rendszert szeretnénk kialakítani, remélem, sikerülni fog.

A lobbierdekekről sokat lehetne beszélni. Lehet, hogy túl élesen fogalmaztam ebben a kérdésben, de a vadlétszám kérdésében egyértelmű, hogy a vadászati lobbij győzött az erdészeti lobbival szemben.

Gémes József (Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt.):

Az ÁPV Rt. egy faanyag-hasznosítási programot készít elő. Reméljük, hogy ennek egy része a Széchenyi-tervben talán visszaköszön.

Elnök: Felkérem **Telegdy Pál** urat, ha van szóbeli kiegészítése, tegye meg.

Telegdy Pál (Erdőszöv Rt.):

Valami oka van annak, hogy a már földhivatalba bejegyzett erdőtulajdonos nem jelentkezik be az erdészeti hatóságnál mint erdőgazdálkodó.

Az erdőgazdálkodásba befektetni borzasztóan nehéz, hiszen itt 20 év a legrövidebb megtérülési idő.

Ha jó erdőt akar, márpedig a magántulajdonos jól akar magának, akkor 30–40 százalékkal többet kell ráfordítania valamilyen zsebből.

Tehát annak, hogy miért nem működik a magánerdők egy bizonyos része – csaknem a fele –, a legfontosabb okai a tőkehiány, a túl szigorú törvényi előírások, a támogatási rendszer szektorsemlegessége, az új tulajdonosok információhiánya és a magánerdő-gazdálkodáshoz szükséges termelői és infrastruktúra hiánya.

Ennek kidolgoztuk egy öt éves programját, amelyet átadtunk az FVM illetékesének és a költségvetését is, mai áron számolva. Azt mondtuk, hogy az öt év alatt a működési költségek támogatására is szükség lesz – csökkenő tendenciával – és egy induló gépesítésre is, mintegy 4,2 milliárd forintból megoldhatónak látjuk.

A törvényeken, amióta kialakultak, az idő túllépett. Az erdőtvényben az osztatlan közös gazdálkodás előírásait enyhíteni kellene. A kis erdőfoltokban és a valószínűsített erdőtüzekben az erdészeti tervezés, nyilvántartás, erdőgazdálkodás szabályait enyhíteni, az erdőőrzés problémát pedig rendezni kellene.

Indítani kellene a fa energetikai célú felhasználási programját, mely Európa boldogabb felében már úgy folyik, hogy települési erőműveket építenek fával vagy mezőgazdasági hulladékkal, biogázzal kevert felhasználási formában.

Borkó Károly (Fidesz):

Az elhangzottak egyre inkább arról győznek meg engem, hogy az állami erdészet egyre inkább a közcélú feladatok ellátására hivatott, egyre kevésbé kell üzleti alapon működnie. Tehát a szerepe inkább a természetvédelem, a génmegőrzés és egyéb közcélú feladatok ellátása. Úgy tűnt az elhangzottakból, hogy a magánerdő pedig – a magántulajdonosok miatt is – egy rövidebb távú, emberi léptékkel még befogadható életpályák miatt sokkal inkább az üzleti, a rövidebb távon megtérülő erdőgazdálkodás színtere lesz.

Elnök: Köszönöm szépen a választást, és ezzel le is zárom a bizottsági ülés első részét. Megköszönöm a középiskolának, hogy helyet biztosított a bizottság üléséhez.

Görbe Tükör

Mottó: Az okszerű természetvédelemnek nincs alternatívája

A WWF az erdők állapota és kezelése alapján elkészítette és az Erdészeti Lapok májusi számában közzétette az európai országok rangsorát. Ebben – az erdész-társadalmat meglepve – Magyarország után csak a kilencedik helyet érte el.

Egy egész kontinensre kiterjedő, azonos elvű és tartalmú minősítő rendszer elkészítése nehéz és talán lehetetlen feladat. Véleményem szerint, a Magyarországra nem hízogó helyezés legfőbb oka az, hogy a minősítő rendszer nem tudta kezelni az erdős-tyepp klímában történő fatermesztés sajátosságait. „Erdeink” negyede az erdős-tyepp klímában tenyészik, ahol az őshonos fajokból álló erdők telepítése és fenntartása ökológiai okokból rendkívül korlátozott. Mindezekből következik, hogy a térségben csak megfelelő szakmai megalapozottsággal lehet számon kérni a természetközeli erdőgazdálkodást. Az erdőgazdálkodás természetközeli minősítő mutatók képzésénél az 1,8 millió hektáros „erdőterületet” – mint viszonyító számot – arra a területre kellett volna redukálni, melyen ökológiai és ökonómiai szempontok együttes figyelembevételére alapján a természetközeli erdőgazdálkodás egyáltalán lehetséges.

A WWF szerint ültetvénynek, az MTA Erdőgazdálkodási Albizottsága szerint kultúrerdőnek és faültetvénynek definiált „erdőkben” értelmetlen számon kérni és minősíteni az erdőgazdálkodás természetközeli minőségét. Ezen „erdők” vonatkozásában a természetvédelemnek csak azt lenne szakszerű vizsgálni, hogy a földhasználat e formájának van-e ésszerű – a földtulajdonosnak megfelelő jövedelmet nyújtó – természetkímélőbb alternatívája.

A májusi szám mellékleteként közreadtuk azt a pontrendszert, melynek alapján a WWF Magyarország értékelte a magyar erdőgazdálkodást. Félreértés ne essék, a WWF-fel közös kiadvány a melléklet anyagi konzekvenciájára értendő, nem az értékelés tartalmi részére, mellyel természetesen több ponton kétségeink vannak.

(A szerk.)

Véleményem szerint a WWF által készített minősítés mintegy egynegyede erősen vitatható.

Ezen, általam vitatott szempontoknál az erdőgazdálkodás az elérhető pontoknak csak alig 20%-át érte el. Ha ez igaz, igen nagy a baj! Ha pedig nem igaz, ez a minősítés megalapozatlanul dehonosztaló az erdész-társadalomra.

Fentieken túl

több olyan minősítési szempont is van, ahol a jelenlegi kormányzati munkamegosztás alapján a természetvédelem marasztalható el mulasztásos vétségben, ugyanakkor ennek ódioma – a minősítő pontok elmaradása – az erdőgazdálkodásra hull vissza.

Észrevételek az általam vitatott minősítési szempontokhoz.

1.10., 11. Az erdőtalajok túlhasználata

Minősítési szempont: Milyen arányban állnak rendelkezésre megbízható adatok a talajok termőképességét még nem befolyásoló, kiszállítható biomassza mennyiségéről?

Minősítés az elérhető pontok százalékában (minősítés): 17%.

Az erdőtalajok túlhasználatának problémája gyakorlatilag csak a rövid rotációjú, intenzív technológiák mellett vetődik fel, amikor is a teljes dendromassza igen nagy gyakorisággal kiszállításra kerül. Ezzel szemben a hagyományos gazdálkodás során meglehetősen ritkán és csak az 5 cm-nél vastagabb faanyag kerül kiszállításra, a tápelemek nagy része gallyakban és levelekben a vágásterületen marad.

A minősítő szemponttal szemben az erdőtalajok termőképességének megőrzésében sokkal nagyobb jelentőséggel bír a legeltetés és az alomszedés tilalmazása, valamint a talajárnyalás, melynek eszköze az optimális záródási viszonyokra való törekvés a fatermesztési ciklus egésze során.

2.1. Erdősítések (telepítés) által létrehozott speciális környezeti érték

Minősítési szempont: Az ember által lecsökkentett erdőterületek növelésében a lehetőségek mennyire kihasznál-tak?

Minősítés: 0% (a telepítések célállománya 70%-ban akác és nemes nyár, továbbá a védelmi és szociális célt szolgáló telepítések aránya nem éri el a 12%-ot).

Az erdőtelepítési program ügye és jövője nemzetgazdasági stratégiai kérdés, hiszen többszáz ezer hektár mezőgazdaságilag jövedelmet nem hozó termőföld hasznosításáról van szó, amely akár százezer földtulajdonost is érint-het. A racionális földhasznosítás gyakorlati megvalósulását szolgáló erdőtelepítési program ilyen minősítése komoly akadálya lehet a majdani EU-források hozzáférhetőségének.

A minősítés több szempontból elfogadhatatlan. Az őshonos fajokból álló célállományok arányát nem az arra alkalmas telepítési területhez viszonyítja, hanem az összeshez. Ezen túlmenően az erdőtelepítések környezeti értékét kizárólag természetvédelmi szempontokra szűkíti le, holott – különösen az ESZTY klímában – a kultúrerdők és faültetvények jelentős környezetvédelmi szerepet is betöltenek (szél, defláció, erózió, pormegkötés, mikroklíma-javítás, szénmegkötés). Mindezek alapján nem szabad misztifikálni az elsődleges rendeltetést, hiszen a többcélú erdőgazdálkodás a célok egyidejű érvényesülését jelenti.

2.5., 2.7. Az ember által nem zavartnak minősített erdőterületek nagysága és aránya

Minősítési szempont:

– abszolút érték (100 ha),

– az erdőterülethez viszonyított arány (minimum 2,5%).

Minősítés: 0%.

Az ember által nem zavart erdőterületnek a 100 ha-os mennyisége nyilvánvaló elírás. Véleményem szerint e kategóriába sorolhatók az erdőrezervátumok, a talajvédelmi rendeltetésű erdők nagy része, távlatokban pedig a fokozottan védett erdők is.

Az ember által nem zavart erdők aránya a kultúrerdőkre és faültetvényekre nem értelmezhető, így ebből a szempontból közömbös az akác és nemes nyár 27%-os térfoglalása.

Megjegyzem, hogy véleményem szerint a természetközeli (inkább természetyszerű) és ember által nem zavart erdő fogalma más.

2.6. Az ültetvényekre vonatkozó adatok minősége

Minősítési szempont: Az akácállományok nem mindig soroltattak be az ültetvények területébe.

Minősítés: 0%.

Az erdőgazdálkodás és természetvédelem közötti szakszerű párbeszéd egyik akadálya a fogalmak tisztázatlansága. Az ültetvény fogalmát eltérő módon definiálja az erdőtervény, az MTA Erdőgazdálkodási Albizottsága és a természetvédelem. Ez minden adatkezelésnél súlyos hiba forrása. Az Erdészeti Adattár természetesen az erdőtervényt szerint kategorizál.

2.8. Kormányzati célkitűzések a faültetvények természetközeli erdővé alakításával kapcsolatban

Minősítési szempont: Magyarországnak nincs Országgyűlés által jóváhagyott erdőstratégiája és ebből eredően nincs egyértelmű célkitűzése a faültetvények természetközeli erdővé alakítására sem.

Minősítés: 0%.

A Környezetvédelmi Minisztériumnak (KÖM) – mint a kormányzat részének – határozott törekvése van a faültetvények átalakítására, melyet a természetvédelmi oltalom alatt álló erdőterületeken érvényre is juttat.

2.14. Az élőhelyi tényezőkhez való alkalmazkodásra vonatkozó adatok minősége

Minősítési szempont: Van-e megbízható becslés az erdészeti beavatkozások termőhelyre és élőhelyre gyakorolt hatásáról?

Minősítés: 0%.

Az erdészeti beavatkozásokról hatástanulmányokat írni abszurdnak tűnik. Ehelyett a szokásos erdőgazdálkodási technológiákat, valamint az erdőtervezés és felügyelet irányelveit át kellene engedni a biológiai sokféleség három színterének a „rostáján” (etikai kódex).

2.15. Az élőhelyi tényezőkhez való alkalmazkodás

Minősítési szempont: Öreg fák, valamint álló és kidőlt, elhalt fák megőrzésének a mértéke.

Minősítés: 0%.

Az öreg fák tisztelete és meghagyá-

sa évszázados erdész hagyomány, melyet minden erdőjáró tanúsíthat. Legidősebb fáinkról a szakma nyilvántartást is vezet (dr. Bartha D. és dr. Oroszi S. Magyarország faóriásai és famatuzsálemei). Mivel azonban a fatermesztés egy termelőágazat – ahol a tulajdonosnak jogai és elvárásai vannak –, erre csak korlátozott mértékben kerülhet sor.

2.19. A természetes/nagy időléptékű zavarásokhoz alkalmazkodott erdők kezelése

Minősítési szempont: Az erdészeti beavatkozások milyen mértékben őrzik meg az erdőborítást (minimum 15%)?

Minősítés: 0% (87% tarvágás, 13% felújítógátás, 0,01% szálalógátás).

Az elmarasztalást indokló véghasználatimód-arányok félrevezetőek. A véghasználati területek mintegy kétharmadát magról történő természetes felújulásra képtelen akácok, nyárasok, füzesek és fenyvesek adják, melyeknél a tarvágásnak nincs alternatívája. Az erdőborítás folyamatossága elvi síkon csakis a bükk, tölgy, cser és egyéb keménylomb-állományokban kérhető számon.

2.21. Az álló és kidőlt, elhalt fák kezelése a fatermesztési rendeltetésű erdőkben

Minősítési szempont: Az állomány veszélyeztetése nélkül milyen mértékben hagyják vissza az újonnan elhalt fákat (minimum 15%)?

Minősítés: 25%.

Az alacsony pontszám oka, hogy a vizsgált évben az országosan betervezett 100 000 m³ egészségügyi termelésnek az ötszöröse került kitermelésre, azaz veszélybe került egy sajátos élőhely. Ez túlságosan sablonos, „írásztalaszagú” megközelítése a problémának.

2.26. Az erdősitések szaporítóanyagának genetikai jellemzői

Minősítési szempont: Az erdősitésekhez milyen arányban használnak helyi vagy származási körzeten belüli szaporítóanyagot (minimum 15%)?

Minősítés: 25%.

A természetyszerű erdőgazdálkodásban – és csakis ott – ez alapvető kérdés. Ugyanakkor az indoklás – hogy az erdősitéseket 30%-ban nem őshonos fajokkal végzik – nem ad választ a minősítési szempontra, hiszen az akác és nem nyár szaporítóanyagból kultúrerdő vagy faültetvény lesz és nem természetyszerű erdő. Származási körzet csakis a természetyszerű erdőgazdálkodásban értelmezhető.

2.27. Peszticidek és herbicidek erdőgazdasági felhasználása

Minősítési szempont: Milyen gyakran kerül sor a talajban tartósan visszamaradó növényvédő szerek használatára?

Minősítés: 25% (évi 2000 ha kezelt terület).

Azzal egyet kell érteni, hogy a természetközeli erdőgazdálkodás szokásos technológiai rendjébe a rendszeres vegyszerhasználat nemigen fér bele, ugyanakkor bizonyos esetekben (pl. akác, szeder és siskanád kiirtása, cserebogár elleni védekezés, magcsávázás) alkalmazása megkerülhetetlen. Le kell szögezni azt is, hogy az erdőgazdálkodás növényvédelme alapvetően eltér a mezőgazdasági alkalmazástól, hiszen erre csak vágásfordulóként kerül sor és nem összefüggő nagy területen. Ez a gyakorlat nem gátolja az élőhely regenerálódását. A 2000 ha-os mennyiség alapján megállapított minősítést indokolatlanul szigorúnak találom, különösen akkor, ha e szám nem csak a természetyszerű erdőkre vonatkozik.

3.1. Az erdősitések által létrehozott, kifejezetten szociális értékek

Minősítési szempont: Az erdősitések során a szociális és kulturális igények milyen mértékben kerülnek kielégítésre?

Minősítés: 0% (az erdősitéseknek csak 10%-a védelmi és 1,7%-a szociális rendeltetésű).

Az erdősitések alig 12%-nyi védelmi és szociális rendeltetése kísértetiesen megegyezik a 2.1 ponttal (erdőtelepítés), ugyanakkor a fejezet címéből (Erdők...) erdőfelújítás következne. Hol és mit kellene tenni a kifejezetten szociális értékek érvényesítése érdekében, különös tekintettel a többcélú erdőgazdálkodás egyidejű érvényesítésének az elvére?

4.9. Az erdőtelepítések erdőállomány-típusai

Minősítési szempont: Az elmúlt öt évben végzett erdőtelepítésekben a leendő természet szerű állományok aránya milyen mértékben haladta meg a 60%-ot?

Minősítés: 0%.

Ismételten téves (l. 2.1. pont) a viszonyítási alap. Csak az őshonos állományok létesítésére alkalmas termőhelyekhez lehet viszonyítani a teljesítést és nem az összes erdőtelepítési területhez. ESZTY klímában őshonos fajokból álló zárt erdő kizárólag többletvíz-hatás mellett telepíthető. A nagy folyószabályozások óta az Alföldön ilyen termőhely nagyon kevés van.

4.11., 12. Az erdők többcélú hasznosítása

Minősítési szempont:

- vannak-e világos kormányzati célkitűzések a fatermesztési rendeltetésű erdők többcélú hasznosítására,
- a fatermesztési rendeltetésű erdők többcélú hasznosítása milyen mértékben haladja meg a 60%-ot?

Minősítés: 33%.

A Buenos Airesben 1972-ben megtartott VII. Erdészeti Világkongresszuson éppen magyar javaslatra nyert elfogadást az az irányzat, hogy az erdőgazdálkodásban a termelési, környezetvédelmi, valamint a szociális-üdülési funkciók együttes kielégítésére kell törekedni. Ebben az állásfoglalásban a hangsúly a funkciók együttes kielégítésén van, hiszen egy polgári demokráciában a tulajdonjog – az erdőből származó javak szedése – vagy kompromisszum alapján (ez a többcélúság), vagy alapos közérdek esetén – törvényi szabályozott módon és kompenzáció ellenében – korlátozható. A fatermesztési elsődleges rendeltetés indokolatlan visszaszorítása az erdőfenntartás anyagi alapjait is veszélyezteti.

Az Adatházis szerint a talajvédelmi rendeltetésű erdők területének 45%-a fatermő képesség (gyenge termőhely) címen került besorolásra. A jelenlegi közgazdasági körülmények között adminisztratív úton rendkívül egyszerű lenne a talajvédelmi rendeltetésű erdők arányának további növelése.

Téves az a felfogás is, hogy a kultúrerdők és faültetvények csak fatermesztési célt szolgálnak. Ezen „erdők” környezetjavító-védő szerepe elvitathatatlan (szél, erózió, defláció, pormegkötés, mikroklima-javítás, szénmegkötés). Mindezekből következik, hogy az erdők elsődleges rendeltetése inkább

csak hangsúlyeltolódást jelent, a többcélúság – szakszerű erdőgazdálkodás esetén – automatikusan valósul meg.

4.16. Talaj-, víz-, lavina- és tűzvédelmi erdők területe

Minősítési szempont: Ahol az erdők töltik be a címbeli feladatot, a védett erdők aránya milyen mértékben haladja meg a 60%-ot?

Minősítés: 0%.

A címbeli erdőfunkciók tipikusan a magas hegységek és a mediterrán erdőgazdálkodását érintik. A Kárpátok elcsatolásával (vízgyűjtő) hazánkban e téma jórészt okafogyottá vált. Erdőtelepítések során a talajvédelmi elsődleges rendeltetésű erdők arányának adminisztratív jellegű jelentős növelése nem indokolt, hiszen az erózióval vagy deflációval erősen veszélyeztetett területek mennyisége nem túl jelentős, ugyanakkor minden erdő, kultúrerdő és faültetvény védi a talajt (l. 4.11., 12. pont).

5.1., 5.2., 5.8. A védett területek aránya és eloszlása, az adatok minősége

Minősítési szempont:

- nincs állapotleírás az erdőtársulások kiterjedéséről,
- milyen mértékben felel meg a GAP analízisnek a védett területek aránya és országos elhelyezkedése?

Minősítés: 20%.

Az erdőtársulások állapotleírásának a hiányáért a jelenlegi kormányzati munkamegosztás alapján az erdőgazdálkodás nem marasztalható el.

Erdőművelési ágon belül a védett területek aránya az európai átlagot mintegy négyszeresen meghaladva, jelenleg 20%. E mutató helyett a védelem alá vonás mértékét szakszerűbb lenne az erdőművelési ágú területnek a kultúrerdőkkel és faültetvényekkel csökkentett mértékéhez viszonyítani. E mutató hozzávetőlegesen 40%-ra becsülhető!

A WWF a védett területek országos eloszlását nulla százalékponton minősíti. Úgy tűnik, hogy a védelem alá vonásban a végrehajtás megelőzte az elméleti alapok kidolgozását.

5.10., 11. Aktív természetvédelem és a kezelési tervek

Minősítési szempont:

- a kezelési tervvel ellátott védett erdők aránya milyen mértékben haladja meg a 60%-ot,
- az aktív természetvédelmi kezelést igénylő erdők aránya milyen mértékben haladja meg a 15%-ot?

Minősítés: 33%.

A kezelési tervek kidolgozása a KÖM feladata, e tekintetben az erdészeti igazgatás mulasztásban nem marasztalható el.

A természetvédelmi célú élőhely-rekonstrukció a jelenlegi és elmarasztalt, alig tízsázalékos szintről az erdőgazdálkodók anyagi érdekeltségének rendezése nélkül aligha mozdítható ki (Természetvédelmi törvény 72. §-a).

5.13. A védett területek nagyságának jövőbeni változása

Minősítési szempont: A GAP analízis szerinti mérték milyen időtávlatban (5–20 év) érhető el?

Minősítés: 50%.

A természetvédelem jelenlegi gyakorlata alapján megállapítható, hogy a természetvédelmi oltalom alá vonás a tulajdonjognak olyan súlyos korlátozását jelenti, ami már a kisajátítás jegyeit viseli magán.

A termőföld és benne mintegy 750 000 ha erdőterület politikai döntés alapján magántulajdonba került. A tulajdonjog Alkotmányban rögzített olyan alapjog, amelynek korlátozása szigorú feltételekhez kötött, még állami tulajdon esetében is. Polgári demokráciában a tulajdonjog korlátozása kompenzációköteles, aminek teljesíthetősége viszont a nemzetgazdaság teherbíró képességétől függ. A nagyarányú és kompenzáció nélküli korlátozás pedig a vidék emberelvtartó képességét csökkenti, ami viszont ellentétes a kormányzat célkitűzéseivel. Mindezek alapján a védelem alá vonás kívánatos mértékének nem lehet egyedüli mércéje a GAP analízis.

Megjegyzem továbbá, hogy a faanyag – legyen az ipari alapanyag vagy energiahordozó – helyettesítése kizárólag a környezetvédelem terheinek fokozásával oldható meg. Az újratermelhető ipari alapanyagok és energiahordozók indokolatlan háttérbe szorítása a fenntartható fejlődés elvével is ellentétes. Sajnálatos, hogy a természetvédelmi törekvések esetenként a környezetvédelem érdekeivel is ellentétesek.

Az erdőgazdálkodás jelenlegi gyakorlata természetvédelmi szempontból sok vonatkozásban valóban kritizálható, ugyanakkor a kép nem olyan sötét, mint amilyennek azt a WWF lefesti. Sok minősítési szempont szakmailag megalapozottan kifogásolható, és ebből eredendően – az erdésztszadalom szakmai becsületének a helyreállítása céljából – a minősítés felülvizsgálatra szorul.

Bartha Pál

A vizsgálat lezárult, ne felejtse el

Nem valami hízelgő értékelést olvashatunk az erdőgazdálkodásunkról a lap májusi számában. A Világ Természetvédelmi Alap (WWF) Európai Erdészeti Rangsorában a lehetséges száz pontból mindössze ötvenkettőt érdemeltünk ki a neves nemzetközi természetvédelmi szervezettől.

Erdőgazdálkodásunkat valóban nem lehet tökéletesnek nevezni, de a minősítés szempontjai – megítélésem szerint – hol túlságosan szigorúak, hol pedig nagyon is elnézőek voltak. Ezekhez szabadon most néhány megjegyzést fűznöm.

A hiányolt „Nemzeti Erdészeti Stratégia” elemei teljes mértékben megtalálhatók a törvényekben, rendeletekben, szabályzatokban, műszaki irányelvekben. Ezekből egy egyszerű könyvkötészet eljárással bízást előállítható a hiányolt „Stratégia”. A hibák sokkal inkább ezek gyenge pontjaiból, valamint a be nem tartásukból erednek. Nem igazságos tehát, hogy az itt elérhető pontszámoknak csak a felére voltunk érdemesek.

„Az erdőtalajok túlhasználata” miatti 83%-os pontlevonás nehezen magyarázható. Ellenkezőleg, amiatt volna

több tennivalónk, hogy sok helyütt még nem használjuk ki kellően a talajok, a termőhely termőképességét.

„A vadállomány károsítása” miatt nem kaptunk pontlevonást. Ez csakis annak köszönhető, hogy az ítések nem tartották szükségesnek az erdőn is körülnézni.

„Az erdősítések által létrehozott speciális környezeti értékek nemléte” miatti teljes pontlevonást sem tartom jogosnak. Egy olyan országban, amely erdősültsége csak 17%-os, de egyes régióké még a 4%-ot sem éri el, ott még a nem őshonos fajokból álló erdőnek is jelentős „környezeti értéke” van.

„Az elhalt és kidőlt fák kezelése” miatti pontlevonás okát nem tartalmazza a vizsgálat. Nagyon gyorsan eltakarítjuk őket vagy éppen sorsukra hagyjuk azokat?

„Az erdősítések szaporítóanyagának genetikai jellemzői” nem megfelelő volta miatt 75%-os pontvesztést a nem őshonos fajok miatt kellett elszenvednünk. Mentségünk, hogy olyan területeken erdősítünk, ahol őshonos fajokról már csak azért sem beszélhetünk, mert e vidékek természetes állapota a füves pusztá, illetve a mocsár volt.

„A peszticidek és herbicidek erdőgazdasági felhasználása” miatti elmarasztalás oka nem világos. Túl sok, né tán túl kevés volt a vegyszerfelhasználás? Mit tegyünk a kedvezőbb megítélés érdekében?

„Az erdősítések által létrehozott, kifejezetten szociális értékek” „nemléte” miatt egyetlen jó pontot sem érdemeltünk, mivel az erdeink nagy része fatermelési rendeltetésű. Az ítések figyelmét bizonyára elkerülte, hogy az állami tulajdonú fatermelési erdőkben is mindenki szabadon kósálhat, gombát és virágot gyűjthet, hallgathatja a madarak dalát, szívhatja a jó levegőt.

„Az erdészeti kutatásokra fordított összeg” kicsinyisége miatt semmit nem érdemeltünk. Pedig itt mérlegelni kellene, hogy mi minden van már „megkutatva”, a kutatási eredmények rendelkezésre állnak, következésképpen egyre kevesebb kutatóval van még hátra. Sokkal inkább a kutatási eredmények alkalmazása lenne soron – már amelyik erre alkalmas.

Összességében: nagyra kell értékelnünk a WWF erdeink iránti figyelmét, ugyanakkor szabadon javasolnunk az értékelés szempontjainak a finomítását.

Reményfy László

Együttműködési megállapodás

Együttműködési megállapodás született a Fagazdasági Országos Szakmai Szövetség (FAGOSZ) és a Magán Erdőtulajdonosok és Erdőgazdálkodók Országos Szövetsége (MEGOSZ) között.

1. A két szövetség az erdőgazdálkodással kapcsolatos hazai és nemzetközi érdekképviselés terén alapvetően saját tagjai nevében lép fel, ugyanakkor a magyar erdőgazdálkodás egészét érintő kérdésekben a felek folyamatos egyeztetések alapján nemzeti érdeket is megjelenítenek. A két szövetség közti munkamegosztásban az erdőgazdálkodói és tulajdonosi tagság tulajdonosi összetételének megfelelően a FAGOSZ jelentősebb részarányban az állami erdőgazdálkodók, míg a MEGOSZ a magánerdő-gazdálkodás érdekeit jeleníti meg.

2. A FAGOSZ felvette a kapcsolatot

az Erdőtulajdonosok Európai Szövetségével, a CEPP-fel és belépve a szervezetbe, három éven át biztosította a nemzetközi tagság anyagi és technikai feltételeit. A FAGOSZ látva a MEGOSZ szervezeti megerősödését, 1999. év végével lemond eddigi CEPP tagságáról a MEGOSZ javára, amely vállalja ettől az időponttól az ezzel járó kötelezettségeket.

3. A két szervezet a hazai és nemzetközi érdekképviselés során végzett tevékenységéről folyamatosan tájékoztatja egymást és együttműködik a magyar erdőgazdálkodás és fafeldolgozás termékei piaci pozíciójának, e kör vállalkozói gazdasági lehetőségeinek javításában, valamint a minőségbiztosítás és az erdőtanúsítás érdekében. A két szervezet tagjai aktuális érdekeiknek megfelelő közös kezdeményezéseket tesznek a szükséges

egyeztetések lefolytatására és az erdejük hatékony folytatására és hatékony érvényesítésére. Annak érdekében, hogy a különböző fórumokon való szereplés minél hatékonyabb legyen, a két szervezet folyamatosan tájékoztatja egymást arról, hogy tagságuk a magyar erdőgazdálkodásban mekkora részt képvisel.

4. A FAGOSZ kezdeményezésére és hatékony szervező munkájának eredményeként elindított Magánerdő és Vállalkozás rendezvény szervezését és lebonyolítását a felek továbbra is közösen végzik azzal, hogy az esemény főszervezője a továbbiakban a MEGOSZ. A felek az eseménnyel kapcsolatos konkrét anyagi és tevékenységi megosztásról e pont alapján évente külön megállapodást kötnek.

(Magyar Mezőgazdaság)

Ledöntött fák nyomában

Ösödök óta a budai erdők is elláták a vidék lakóit fával, vaddal, egyebekkel. A lakosság mindig erdős vidéket örökölt és erdős vidéket hagyott az utókorra. Volt az örökségben öreg erdő és fiatal egyaránt, rendszeren a természet törvényei által szabályozott arányban, az emberi szükségletektől, gyakorta túlzott szükségletektől (haváriák, háborúk) minőségben is meghatározottan.

Ma az itteni kincstári erdőket kezelő Parkerdő Rt. Budakeszi Erdészetének is alapvető törekvése, hogy az itt honos erdőfajpusokat jól kezelve, idejében felújítva, lehetőleg növelt területen őrizze meg az utókorra. A természetes és a kultúrerdőben a szakszerűségeken túl, az emberi környezet minőségét is megőrizve, azt javítva törekszik gazdálkodni.

Mert a vidék lakossága, a kiterjedtebb fogyasztói igény tartós létezése, egyszersmind a jelentősen már nem növekvő erdővagyon fenntartásának érdekében, gazdálkodni kell. Tőkét, kétértékű munkát kell befektetni a megújítható anyagi forrás, az erdő fenntartásába (az erdő művelésébe), hogy a létrehozott, létrejött termékek, anyagok (az erdő használata során) kitermelhetők, kivehetők legyenek. És egyre inkább kellenek az erdő eo ipso produktumai: a puszta erdőkép és nem mint puszta, erdőkép helyett, a levegő szűrője, a hőmérséklet kiegyenlítője, a talaj és levegő nedvességszabályozója, a levegő mozgásának és hőmérsékletének katalizátora stb.

Mostanság ennek a vidéknek sok lakója érzi úgy a látványból, hogy a megszokott erdőkép helyett a pusztaság köszönt rá. Zsámbékon a Ramos, Tökön Anyácsa környéke, Perbálon a Hajnár vidéke, délebbre a Telki-hegy és a Róka-völgy, a Nagy-Kopasz északi oldala, a Szarvas-árok és környéke, Budakeszin a Fekete-hegyek és a Naphegy déli lejtői (Telki út menté) vagy Páty határában a Rabecz-kanyar és a főút tájéka, Bián az Iharos és a Hosszú-rét vonulata mutat eltérő arculatot a korábbihoz. A kitermelt, rendkívül magas arányban sarj eredetű, korhadó és az első világháború táján született idős állomány faanyagának gazdaságos hasznosítására, egyszersmind a stabilabb utódállomány természetes alapon történő létrehozására a mostani, a mi korunk-

ban érkezett el az idő. Van, ahol az öreg erdő képes volt teljesen megoldani az utódlást, van, ahol a makktermésre sem tudunk alapozni, ahol mesterségesen kellett gondoskodni az utódlásról. És csak akkor, annak tudatában kezdődött meg a fakitermelés, a látszólagos „erdőirtás”. Sokkoló is lehet a kép! Még a szakembert is megviseli! Ugyanúgy, mint megviselhetett kívülállót, avatottat nyolcvan, száz éve is. De kérem! Ezek a mostani erdők is születtek valahogy, valamikor. Ezek is voltak tíz meg tíz hektár irtás, pusztaság, elődeink életében. Ők is elmentek mellette, belekukkantottak, ha kíváncsibbaktak voltak, meg lehet, óvatosabban, mint mi, akik nem ritkán céltalanul tapossuk, vagy nagyon is tudatosan nagy népi hulladékgyűjtőnek avatjuk. Lépjenek be velem, mellettem, akár nélkülük is ezekbe a kiterjedt, mindannyiunk szülőszobájába! Higgyék el: új erdő születésének lehetnek tanúi, sok esetben állékonyabb, talán látványosabb jövőt sejtet az újszülött, mind az elődje volt. És amíg rendes szülőszobában az apás szülés dívik, hát kérem, jöjjenek a feleségek is: sajátos anyás szülésnek lehetnek tanúi széles vidéken. A látszólagos fűtengerben, a cserjék sokszínű társaságában hol a bokánkat, hol a térdünket simítják már a cser- és tölgycesmeték. Évről évre nyújtóznak, a munkások hat-nyolc éven át dajkálják, segítik őket, és akkor még mindig csak a vállunkig érnek. A társaink ekkor szegődnek. Mint a kamaszgyerekeink, alakjuk, rezdülésük, képességük ekkor ösödik emlékeink közé. Egyetemes örömünk ők, fiatalon ugyanúgy, mint öreg korukban, csak kevesebbet látunk, érzékelünk belőlük most, a fűből. Biztosan tudunk lelkesedni értük ugyanúgy, ahogyan apáink, nagyapáink tették.

Azt talán csak a rend kedvéért érdemes megjegyezni, hogy a Parkerdő Rt. Budakeszi Erdészete is, az állami érdekeket rögzítő, 10 évenkénti megújított üzemtervek (erdőtervek) alapján végzi a szakmai munkáját, éves engedélyeztetések és ellenőrzések mellett. Törekedve arra, hogy az erdőkkel együtt élő közösség ezen a csodálatos vidéken, a lehető legkisebb akadályoztatás mellett élvezze az erdő számtalan adományát.

Apatóczy István
(Keszű Budántúl)

Tudóstalálkozó 2000

Dr. Tóth János és Kovács Jenő erdőmérnök is beszédet mondtak a találkozón. Tóth János röviden ismertette a francia kopárfásításban végzett kutatói munkásságát és a magyar erdészekkel kialakított kapcsolatát.

(Jó lenne, ha a Tóth János nevéhez kötődő és már több éve döcögő cédrusprogram nagyobb sebességre kapcsolhatna.)

Dinószív Dél-Dakotából

Amerikai paleontológusok olyan dinómaradványt tártak föl, amelynek a szíve alkalmas volt a további tanulmányozásra. A 66 millió éve élt kis termetű, növényevő Thescelosaurus mellkasát számítógépes rétegröntgenzéssel vizsgálták meg, és megállapították, hogy jobban hasonlít a madarak és az emlősök szívére, mint a krokodilokéra vagy más hüllőkére. Ez megerősíti azt a feltevést, hogy a dinoszauruszok a mai madarak előfutárai.

(Élet és Tudomány)

„Mi júniusban meg nem nő,
az bizony csak tízre kellő”
Népi mondóka

Júniusi üzenet

Elmúlt már a beje-buja erdőn – mezőn,
az árnyas fészkekben kopogtat az élet.
Elérhetetlenül magaslik a kék fű, a
csörgedező éren úszik el a fények.

Gomolygó felbőcskék eziüst vitorlákat
bontanak halkan a mérhetetlenségben.
Lelkemre bókászó, kőszó virágillat
telepedik lágyan, vágy-részegítően.

Pillangók bintáznak virágos réteken,
a földnek szíve már melegebben dobog;
Kakuk is flótázik valahol a völgyben:
élet köszönetét zengi sok kis torok.

Áldott vetés zsendül – Magvető vetése –
a búsosan zöld fű hajlongva leng pubán.
Öreg utak szélén, napfényben lebegve,
bóbiskol álmosan mézcsepp az akácán.

Kő és a vas kiált: fenik már a kaszát,
dől a harmatos fű rendre a dűlőben;
Subintások nyomán nő a világosság,
szénaillatot sző nyár a levegőben.

Nyíri Attila

Gombák a Zselicben

Tán elhíhető, hogy a Zselic gombáit sokszor igen messziről jött emberek is keresik! Nem titok tehát, híre van! Éppúgy, mint a méznek, szarvasnak ezen a vidéken.

A legkedveltebb a „vargánya”! Más néven ízletes tinórú. Több fajból álló családjából még a vörös, barna, érdes tinórú ismertebb. A rózsaszín kalapú, „királyvargánya” is csemegének tartott. Eltörve tintakékké színeződik. Nem ajánlatosak társai: a változékony és farkas tinórú. Vágásra zöldeskék-vörös színbe borul. A sátán tinórú még jobban kerülendő.

A galambgombáknak is népes családja van. Legízletesebbek a lila hátú, a varaszöld és az igen változatos kalapszínű, dió ízű galambgomba. Kerülendők a piros és ragadós sárga kalapúak. Talán a legközkedveltebb a rókagomba. Nem kukacosodik. Ropogós és nehéz mással összetéveszteni. Igaz, van hozzá igen hasonló: a gerebengomba. Ez azonban nem lemezes, hanem pórusos. Zömmel ezek a nagyobb mennyiségben található, ehető, közkedvelt, főleg erdei gombák. Persze léteznek ízletes, fűszeres, kevés példányban található. Ilyenek tavasszal: a kucsmagomba, a tuskogomba és a májusi pereszke. Nem ajánlatos a nagy papsapkgomba, a „Napóleon kalapja”. Megkülönböztetendő a kucsmagombától! A nyári gombák ritkaságai közé tartozik a káposzta- és likacsos gomba, de néha a nagy pöfeteg bővebb megjelenése is előfordul. Különlegességnek számít a narancsos kalapú császárgomba, gyakrabban a rózsaszín, sárga korallgomba. Felkapott lett a néha seregesen megjelenő fekete színű trombitagomba. Nem számottevő az árvégi fülőke és ízletes tőke- és sereges tölcsérgomba. Az őszi időszakban megjelenő nagy őzláb sokak kedvence. A néha bőségesen megjelenő lila és szürke aromás pereszkéből már kosárra valót szedhetünk! Népszerű és sokszor bőven nő a tuskókon a „vendel”, vagyis „gyűrűs tölcsér” gomba. Cseren, de hárs- stb. törzsön is megjelenik a szürkés színű laskagomba. Az őszi, de a nyári bőséges gombaszezonban ott díszlenek néha tömegesen a galócák is. Nagyon vigyázzunk velük! Ne szedjünk galléros és bocskoros gombákat! Főleg a fehér vagy zöld színűeket. (Képünkön: gyilkos galóca

sereg.) De a pettyes, sósperec tetejét se, vagy a piros-fehér pettyeset se. Ezek vagy párdúc- vagy légyölő galócák lehetnek. A szurdokok szélén többször – mint piciny törpék – állnak piros sapkájukkal a susulykák. Őket is messze kerüljük el! A galambgom-

bákkal csiperke is előfordul az erdő alján. A nyomásra citromsárgára színeződő karbonszagú csiperkét hagyjuk ott!

A gombák ma is félelmet, tiszteletet parancsolnak!

Nem tűrik az „elbizakodottságot”.

Z. Horváth József

Közelítés, kiszállítás régen és ma

Egész, 43 évi erdészeti pályafutásomat a Börzsöny-hegység hegyei között töltöttem el a Kemencei és a Nagymarosi Erdészeteknél. Kezdetben kerületvezető erdész, később fahasználati műszaki vezető voltam. Nehéz körülmények között dolgoztam, de mindig megbecsültek, ezért más vállalathoz nem akartam elmenni. Innen a vadregényes Börzsönyből megyek hát nyugdíjba, remélve azt, hogy teljesen nem szakadok el az erdőtől, az erdő életétől, a szakmában dolgozó kollégáktól, barátoktól.

Igazából a közelítésről és a kiszállításról akarok írni, amire az inspirál, hogy láttam nemrégiben egy *Valmet kihordó* szerelvény munkáját. Ez a gép valóságos csodákra képes, valamikori kollégáim (több évtizede nem élnek már) el sem hinnék, hogy ébren vannak, ha ilyet látnának. Ez a gép elvégzi egyedül azt a munkát, amit régen nagyon sok emberi energiával lehetett csak megoldani. Nem akarok bővebben írni a jelen állapotokról, inkább arról, hogyan is csinálták ezt a munkát az ötvenes, hatvanas, hetvenes években.

Amikor 1957. augusztus 1-jén megkezdtem pályafutásomat a Börzsönyi Állami Erdőgazdaság Kemencei Erdészetnél, nyolc pár lófogat állt rendelkezésre a közelítéshez. Akkoriban négy és félezer hektáron gazdálkodott az erdészet, és a közelítéshez kétféle megoldás állt rendelkezésre: a lófogat és a román szánkó. A kiszállítás egyedüli eszköze pedig az iparvasút volt. A termelés tő mellett felkészítéssel történt, később hosszúfára darabolták el a ledöntött, legallyazott fákat. Tő mellett termelés esetén a rönköt lovak vonszolták be, a rövid választékot pedig *román szánkóval* – emberi csörlővel – húzták be az emberek a vasúti rakodóra. Hosszúfás termelés esetén a vasút mellett történt a felkészítés, de ez már a komplex termelés bevezetésekor került előtérbe.

A közelítés tehát lóval és román szánkóval történt. A jelenlegi állapottól annyiban tért el a dolog, hogy nem volt választási lehetőség – LKT kihordó szerelvény nem létezett –, rönk esetén csak a lovas vonszolás jöhetett számításba. Akkor a 15–25 fokos lejtőjű hegyoldalból jeges, havas terepen is behúzták a ló a rönköt a rakodóra, persze kerékkötő láncot tekertek a rönk alá. A lánc sokat fékezett a rönkön, ám még így is előfordult, hogy megszaladt, megcsúszott a rakomány.

A ló okos állat, ha megcsúszott a rönk, a ló kilépett a közelítő nyomvonalból és úgy fékezte le a rakományt. Sokszor bizony szörnyű volt nézni, milyen vágásban jön le a ló és rakománya a hegyoldalból.

Egyszer a Barsibükk (Kemence 63/B) nevű hegyoldal termelése során fordult elő, hogy *nemcsak a rakomány csúszott meg, hanem a ló is, de olyan érdekesen, hogy szabályosan ráült a rakomány végére és úgy csúszott le rönk és ló a rakodóra*. Ez a cirkuszi mutatvány tragikus voltában is feledhetetlen élményt jelentett. A lónak nem lett semmi baja. A tűzifa tő mellett lett berakva és csak a tavasz beálltával kezdték el román szánkóval közelíteni. Télen az iparifát kellett eladni, hát arra helyezték a hangsúlyt. A tűzifa száradt is és rá is ért.

Szánkóval gyakran 600–800 méterről is közelítették a tűzifát, gyakran 8–10 fős csapatban. A fő közelítő nyomvonalat leszalmázták vagy ledorongozták, hogy a talaj ne fékezze a rakományt. Volt, ahol a közelítő munkás „felhúzza” magát a szánkóra úgy, hogy a lába nem

érte a földet, úgy repültek be. Volt olyan szakasz, ahol húzni kellett a szánkót komoly erőfeszítéssel. Én már olyan szörnyűséget nem láttam, hogy a szájától vonta volna el a szalonnát a munkás ember, de az idősebbek mesélték, hogy a háború előtt a szalonnát a szánkó talpára kenték, hogy jobban csússzon, és „üres” kenyeret ebédeltek. A szánkóra 0,5–1,0

erdei űrméter tűzifát raktak fel. Befelé is nehéz volt húzni, de a nyakba akasztva kivinni a szánkót embertelenül nehéz volt: tüdőt, szívet, lábakat tett tönkre.

Az embereknek ennek ellenére nem látszott szomorúság, elégedetlenség. Viccelődtek, élcelődtek egymással. A brigádban végzett szánkós közelítés esetén természetesen egyezményes jeleket alkalmaztak: karjelzés, hangjelzés biztosította a balesetmentes munkavégzést.

Történt egy alkalommal, hogy 10–12 ember végzett közelítést egy csapatban, amikor is Szabó bácsi – aki nyolcadiként haladt lefelé a 20 fokos lejtésű oldalon – elkiabálta magát: *Viiiiggyázz!* – majd folytatta: „kislány a bugyira vigyázz”. Persze ekkorra már hét ember kiugrott a szánkók elől, hiszen a „vigyázz” azt jelentette, hogy nagy baj van, valaki nem ura a rakományának. A szánkók nagy sebességgel szaladtak egymásba és törtek össze. Mondanom sem, kell, hogy a „vicces” Szabó bácsit majdnem agyonverték.

A szánkókészítés különleges hozzáértést és sok időt igényelt. A talpat gertyánfiatalosból kellett kiválasztani, kivágni. Sokszor órákig kellett keresni a megfelelően görbült fát, majd szárítani, faragni. Minden része jól megmunkált speciális minőségű fából készült. A jól elkészült szánkó évekig szolgálhatta a gazdáját. A szánkóról lerakott fa azután bürkocsira került, és következhetett a kiszállítás kisvasúton.

Erről majd a legközelebbi számban írok.

Vajda Pál

Végzőseink:

Okleveles Erdőmérnöki Szak

Ali Tamás Gábor
Antal Noémi
Bacsi András
Berek Zoltán
Csór Attila
Dobó István
Debreceni Péter
Dobay Gábor
Domján György
Dózsai László
Elek Zoltán
Farkas Szilárd
Fehér Szabolcs
Fülöp András
Gerencsér Albert
Horváth Zoltán Szilárd
Kalina István
Kanyicska Rita
Keszei István
Kiss Tibor
Kovács Rita
Krassay Zoltán
Kreiner Roland
Laborc György
Lázár Tamás
Linczmayer Veronika
Markó Gergely
Mayer Gábor
Molnár Attila
Nagy Attila
Nagy Dániel
Ország Gyöngyi
Perl Szabolcs
Perpék Arnold
Povics Noémi
Sipos Sándor
Skerlecz András
Szabó András
Szabó Balázs
Székely Szilárd
Szűcs Ferenc
Tajnai Róbert
Tompos Attila
Ugró Sándor

Okleveles Környezetmérnöki Szak

Bencsis Attila
Csetneki Csaba
Jurák Gábor
Kalicz Péter
Karuczka Tímea
Kovács Ivett
Nagy Árpád
Nagy Zoltán
Széll Andrea

Szmola Boglárka
Tóth Zita
Treczker Klára
Varga Ildikó
Velledits Dorottya
Vityi Andrea

Kiegészítő Okleveles Környezet- védelmi Szakos Tanári Szak

Fekete Zsoltné
Gembiczki Ferenc
Háromi Jenő
Mátyásné Vatamány Gabriella
Pusztai Zsolt
Tóthné Pintér Burus Adél
Urbán Éva

Vadgazda Mérnöki Szak

Balázs István
Bene Zsolt
Bíró Sándor
Boch József
Bódi Balázs
Csíkszentmihályi Márton
Dudás György
Felházi László
Filotás Zoltán
Groszeibl Zoltán
Hári László
Iszak Rajmund
Johanidesz Péter
Kemenszky Péter
Kiss Ferenc
Kókay Szabolcs
Kovács Krisztián
Megyeri Hajnalka
Mohácsi Sándor
Molnár Balázs
Nagy Enikő
Nemes Krisztián
Feketéné Pálkovics Ágnes
Pap Balázs
Pereczes László
Pojbics Szabolcs
Rácz Antal
Román Gellért
Sáfián Sabolcs
Sütő Zsolt
Szabó László
Szabó Zsolt
Székely János
Ternácz Zsolt
Török Róbert
Varga Ferenc
Varga Gyula
Varga Zoltán

Okleveles Környezetvédelmi Szakmérnöki Szak

Abuczki Attila
Ballai Péter
Barta István
Bódi Balázs
Csupor Károly
Engelmanné Kékesi Judit
Gárdonyi Réka
Göde József Sándor
Kosztka László
Mahay Ferenc
Nagy Tamás
Pálosi Zoltán
Váradai Norbert

Okleveles Erdészeti Növényvédelmi Szakmérnöki Szak

Csapó György
Gyenes Károly
Gyergyák Lajos
Kelemen Csaba
Kelemen Sándor
Köveskúti Zoltán
Dr. Lakatos Ferenc
Madácsi Sándor
Maticsné László Erzsébet
Simonics Ervin
Szántó Mária
Szidonya István
Szűcs Imre
Tóth Sándor
Vízvári Ottó

Kitüntetettjeink:

HABILITÁLT DOKTORI címet kapnak:
Dr. Mészáros Károly egyetemi tanár
Dr. Rédey Károly mg. tud. kandidátusa

Nyugat-Magyarországi Egyetem KI-
VÁLÓ DOLGOZÓJA KITÜNTETÉST
vesz át:

Bakk Ferencné kertész technikus
Dr. Bencze Pál c. egyetemi tanár
Dr. Márkus István egyetemi docens

REKTORI DICSÉRETBE részesül:
Czimmer Kornél tanszéki mérnök
Kovács Károlyné adminisztrátor
Dobó István okleveles erdőmérnök-
jelölt

DÉKÁNI DICSÉRETBE részesül:
Bódi György okleveles erdőmérnök-
jelölt
Nagy Dániel okleveles erdőmérnök-
jelölt

Mérsékelt övi Agroerdőgazdasági Szövetség alakult

1991-ben a címben jelzett névvel szövetség alakult a mérsékelt égövi integrált mező- és erdőgazdálkodás módszereinek elterjesztésére. Feladatai: 1. az idevágó alap- és alkalmazott kutatások összehangolása, 2. bemutatóhelyek kialakítása, 3. az erre vonatkozó szakismeretek terjesztése, 4. az intézmények tapasztalatcsere-jének erősítése. A Szövetség irányítását az USA-beli Missouri Egyetemen végzik.

(Forrás: People and Plants, WWF kiadvány, 1999. június)

Ref. Dr. Szodfridt István

Egyetemi tanári kinevezések

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karán *dr. Mészáros Károly* egyetemi docenst, Faipari Mérnöki Karán *dr. Boronkai László* egyetemi docenst, *dr. Tolvaj László* egyetemi docenst, Közgazdaságtudományi Karán *dr. Balázs Judit* egyetemi docenst, Mezőgazdaságtudományi Karán *dr. Báder Ernő* egyetemi docenst, *Kovácsné dr. Gaál Katalin* egyetemi docenst, *dr. Pocsai Károly* egyetemi docenst, *dr. Reke Barnabás* egyetemi docenst egyetemi tanárrá nevezte ki *Göncz Árpád* köztársasági elnök.

Az afrikai trópusifa-piac

Az afrikai trópusi fapiacot az ellátás nehézsége jellemzi. Ennek oka a közép-afrikai köztársaságokban uralkodó kaotikus politikai helyzet és a hengeresfa-export korlátozása. A rönkkínálat jelentősen csökkent, és a fűrészárúnál is fokozott szállítási késedelem mutatkozik. – A Kongói Köztársaságban és a Közép-Afrikai Köztársaságban a politikai feszültség alig mérséklődött. A szállítási késedelem annak a következménye, hogy a közép-afrikai köztársaságokban a faküldeményeket 1000–1700 km távolságból kell a dualai Kamerum-tengeri kikötőbe eljuttatni. A bonyolítás a Brazzaville folyami

kikötő útján Point Noire export kikötőbe igen körülményes. – A Kongói Köztársaságból csak kis mennyiségű trópusi fa érkezik, elsősorban Doussie, Iroko, Khaya és Wenge, Dovala kikötőkbe.

Kamerumból a nyáron bevezetett exporttilalom miatt csak ayous, frake és azobe hengeresfa szállítható 40 FRF/m³-es exportvám megfizetése ellenében. A sapelli és a sipo, mely rönkök exportja tilos, ezek fűrészáru formában történő ki szállítása is korlátozva van.

Ghánában már több éve a hengeresfára kitermelési és exporttilalom áll fenn. – Az Elefántcsontparton a rönkexport visszafogása következtében 1997 óta a hengeresfa-export több, mint kétharmaddal csökkent. A trópusi fűrészáruban és a fűmárban nevezett ország változatlanul a

vezető afrikai szállító országok közé tartozik. – A kikötőkben a hosszú időn át tárolt faanyagok minősége jelentősen romlik.

A vevőpiacokon emelkedő igény jelentkezik Olaszországból, Spanyolországból, Portugáliából és Ázsiából (pl. Kína), továbbá a Közel-Keletről. Angliában és Írországból is nehéz az élénk keresletet kielégíteni.

Németországban növekszik a trópusi-fa-felhasználás. – Az exportkorlátozások és a zavaros politikai helyzet hatására egyes fafajok ára, elsősorban a sipo és a sapelli, 30%-ig drágult. – Számos importőr véleménye szerint az afrikai import a feldolgozott fatermékekre, mint fűrészáru és fűmár, alakult át.

(EUWID Holz 5. sz., 2000. február 4.)

Fatáj

Erdőtelepítés és természetvédelem

Az erdőtelepítések egyes természetvédelmi szempontjai címen a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület kiadványt jelentetett meg. Ebből idézünk.

Az EU-csatlakozás küszöbén az európai elvárásoknak megfelelően a kormány Magyarország jelenlegi 19%-os erdőültettségét 25%-ra kívánja növelni. A mezőgazdasági termékek piacának beszűkülése, a kényszerűen művelésből kivont vagy gazdaságosan nem művelhető mezőgazdasági területek más jellegű hasznosításának egyik kézenfekvő lehetősége ezek beerdősítése. Az új erdőtelepítéseknek a gazdasági hasznót is hozó faanyag-termelési funkció mellett számos egyéb igénynek is meg kell felelnie. Többek között a természeteshez közeli faállományok kialakításával a telepített erdőknek az ország általános ökológiai állapotának javítását is szolgálniuk kell a természetszerű erdők arányának növelésével és stabil erdei ökoszisztémák létrehozásával. Ezzel együtt az élővilág természetes vándorlását segítő ökológiai hálózat részét is kellene, hogy képezzék. Ennek az összetett célnak a megfelelő minőségű és mennyiségű megvalósulása az állam kezében van.

Az állam a megfelelő támogatási és szabályozó rendszer kialakításával, illetve továbbfejlesztésével képes a több funkciót betöltő erdőtelepítések megvalósulását befolyásolni. Különösen indokolt ez abban az esetben, ha a magántulajdonosok széles rétegétől várja el az erdőültetés növelését, ezzel együtt azok sokrétű funkcióinak – kiemelten az ökológiai szerepé-

nek – megvalósulását. Ugyanis az erdőtelepítésre alkalmas területek szinte kizárólag magánkézből vannak.

Örömdetes tény, hogy az Alföldön az utóbbi 30 évben mintegy 50%-kal nőtt az erdőterület nagysága, amely erdőültettségének 4%-os emelkedéséhez vezetett (jelenleg ez 12,5%). Ez közel 176 ezer ha erdő telepítését jelentette ebben az időszakban, amíg a Dunántúlon és Észak-Magyarországon együttvéve is ennek csak a 85%-át telepítették. Ez együttesen az ország erdőültettségének több, mint 3,5%-os emelkedéséhez vezetett. Sajnálatos azonban, hogy e három évtized alatt az ún. kopárok vagy mocsaras területek és hasonló extrém termőhelyek is számos esetben betelepítésre kerültek. Ennek során sok természeti értékben gazdag terület károsodott vagy pusztult el. Az eredmény sohasem záródó feketefenyő „lige-tek” vagy nemes nyár temetők.

Az erdőtelepítések tervezésénél figyelembe veendő természetvédelmi szempontok:

Bár az évszázadok során az emberi tevékenység alapvetően átalakította a Kárpát-medencében a természetes élőhelyeket, a hagyományos, extenzív jellegű gazdálkodási rendszerek szabta lassan változó vagy éppen állandósult feltételeivel részben lépést tudtak tartani az életközösségek. A XX. század közepétől kezdve ezek a hagyományos gazdasági rendszerek átalakultak, a környezet egyre erősödő terhelését, az élőhelyek gyors ütemű változását eredményezték. Ez egyrészt a művelési módok intenzifikálását, másrészt az in-

tenzív művelésre alkalmatlan, „gazdaság-talan területek” felhagyását vagy művelési ágának megváltoztatását jelentette. Ezzel lassan elkezdődött a Kárpát-medencére jellemző mozaikosság, sokszínűség felszámolása. A természetes módon vagy az extenzív használatnak köszönhetően nyílt, természetes vagy természeteshez közeli élőhelyek ritka élővilága az országnak már csak néhány területén maradt fenn. Az európai helyzetkép ennél rosszabb, mert a fejlettebb gazdaságú EU-tagállamokban későn, az élőhelyek legnagyobb részének pusztulását követően ismerték csak fel ezek védelmének fontosságát.

Javaslat:

Szabályozó, támogatási rendszer kialakításának természetvédelmi vonatkozásai:

- Az erdőtelepítési koncepció(k) készítése, az erdőtelepítés szabályozó, támogatási rendszerének átalakítása során, a természetvédelem részéről a *Nemzeti Ökológiai Hálózat* tervezőivel megfelelő együttműködés kialakítása szükséges. A szakmai konzultáció elengedhetetlen azért is, mert a természetvédelmi támogatások e témában összekapcsolhatók lennének az erdőtelepítés támogatásával. Így a kiemelten ökológiai szerepű (őshonos fafajú, elegyes stb.) erdőtelepítések kiemelten magas támogatása a tulajdonosok megfelelő érdekeltségének kialakításával megalapozottabbá teheti olyan erdők létrehozását, amelyek egy tudatosan felépített országos szintű ökológiai hálózat részét képezhetik.

- Az IBA-területeken elsősorban a szántókon történjen az erdőtelepítések támogatása. A gyepterületek közül a már beerdősülő gyepek erdősítése legyen csak támogatható.

- Minden esetben a természetvédelmi hatóság hozzájárulását és/vagy szakmai javaslatát kelljen kérni az IBA-területeken történő erdőtelepítések pénzügyi támogatásának elnyeréséhez.

- A magántulajdonosoknak alternatív megoldásokat lehessen felkínálni a nem védett, de értékes (védelemre érdemes) területekért (pl. veszélyeztetett lepkék élőhelye), amelyeken erdőt kívánnak telepíteni: földcsere, terület megvásárlása, extenzív mezőgazdasági termelés folytatásának természetvédelmi támogatása a terület fenntartása érdekében.

- Az egyik leghatékonyabb megoldást az *MTA Erdészeti Bizottság Természetvédelmi Albizottsága* által javasolt, az erdőtelepítésekkel kapcsolatos természetvédelmi és erdészeti irányelveket, eljárásokat meghatározó, a 99 erdőgazdasági tájrészletre (időben!) kidolgozandó szakmai anyag jelentené.

A (szak)tudás veresége

Az erdőgazdálkodás céljáról és módjáról kezdeményezett országos sajtótájékoztató terjedelme és a vita hevessége mindenképpen olyan jelenség, amelyen érdemes elgondolkodni.

Sebeők János elkötelezett társadalomkritikus, aki nonkonformizmusát, kritikai álláspontját professzionális módon tárja a nyilvánosság elé. Jól tudja, hogy a mindennapos szenciáktól elfásult közvéleményt felrázni, új információval etetni csak extrém eszközökkel lehet – ezzel behozhatatlan előnyben van a megtámadott féllel szemben, amelynek nincs módja hasonló módszerekkel válaszolni.

Eszközökben nem válogatós a szerző, amikor az erdészeket, az egész erdőgazdálkodás koncepcióját kipellengérezi. Igazának biztos tudatában minősít, csúsztat, társít össze nem igazán összetartozó érveket, felvonultatja a XX. század szörnyűségeinek és nagy tévedéseinek egész tárházát, Rákosit, Sztálint, a dunai vízlépcsőt, a tiszai ciánszennyeződést, az atombombát, a DDT-t, mindazon veszélyeket és romlást, amit a szakértelem és tudomány nevében hoztak az emberiségre és a természetre.

Szakmailag minden érve pontról pontra cáfolható. És mégis. Minden magyarázat és hivatkozás valahogy tompán kong, mint a távoli harangszó egy augusztusi füledt hajnalon. Hogyan lehetséges, hogy egy olyan szakma, amely 200 éve megalkotta és alkalmazza a most hirtelen oly divatosá vált fenntarthatóság elvét és ökológiailag oly sokat tett az országért, nem képes valóban hihetően megvédeni magát?

Vegyük észre, hogy Sebeők János cikke nem (csak) szakkérdésekről szól. Amit a szerző oly hevesen támad, az az erkölcsi-etikai érzékenység hiánya a reálszférában, ezzel összefüggésben a szakértelemmel, a tudással való visszaélés egy szűk érdekcsoport, illetőleg a politikai hatalom igényei szerint.

Az emberiség és a természet ellen elkövetett bűnök lajstroma végtelen, ez nem századunk különlegessége. A földközi-tengeri partvidék erdeinek letarolásához vagy a bölények kiirtásához nem hivatkoztak tudományos érvekre. Ami századunkban új jelenség, az valóban az, hogy a társadalom egészét érintő, életfeltételeinket és a környezet minőségét alapjaiban befolyásoló döntéseket egy szűk szakmai vagy politikai elit szakértői és tudományos érvekre hivatkozva hozza, akár a szocializmusról, akár ciántartalmú zagy ülepítéséről van szó. Nem véletlen, hogy a társadalomban növekszik a bi-

zalmatlanság mindenfajta „tudományos” és „szakértői” véleménnyel szemben.

Úgy tűnik, a korszerű technológiai eredmények alkalmazása egyre kockázatosabb. Ha okokat keresünk, ezek kézenfekvők: a központosítás, szervezethez, óriási tőkekoncentráció, korlátlanul hozzáférhető energiabázis, a globalizáció azok az elemek, amelyek valóban más dimenziót kölcsönöznek mindenfajta új alkalmazásának. És itt nemcsak a kockázatról van szó. Hiányzik a döntések következményeinek etikai és morális átgondolása is, ami messze túlmutat a közvetlen haszonelvűségen.

Az erkölcsi megfontolások számonkérése a természettudományokat művelő, azt alkalmazó szakemberektől a modern társadalomkritikai irodalom visszatérő gondolata. Ismerjük el, lehet benne valami. Nem tudok róla, hogy pl. a mémökképzés elengedhetetlen részének tartanak az etikát (én igen). Másrészt legkésőbb Nietzsche óta tudjuk, hogy nincsenek „a priori” létező erkölcsi alapelvek, csak társadalmi konvenciók. Egy pogány indián törzs kiirtása XVIII. században erkölcsileg feddhetetlen tett volt, ma egy pacsiirta elejtőjét közmegvetés övezi.

A szakmai közgondolkodás feladata, hogy a szakmát meghatározó elveket és szempontokat folyamatosan hozzáigazítsa a társadalmi normákhoz. Ez az alkalmazkodási folyamat a múltban is megvolt. Jelenleg azért tűnik úgy, hogy szakadék tátong a társadalmi elvárások és a reálszféra között, mert ezek az elvárások gyors ütemben változnak napjainkban, Kelet-Európára vonatkoztatva majdnem követhetetlen gyorsasággal.

Nincs ez másképpen az erdészeti területén sem. Az erdészettel a tartamosság koncepciójának a megoldása emelte önálló tudományterületté. Sebeők János is tudja (sajnos cikke nem ezt sugallja), hogy a tartamosság fogalmi tartalma az elmúlt két évszázad alatt legalább kétszer jelentős mértékben megváltozott, illetve bővült. Közismert, hogy a tartamosság már régen nem egyedül a fenntartható fahozamról (natúráljáról) szól. Már a múlt században kiegészült a tartamosság pénzügyi eredmény (járadék) biztosításával. A 20. század derekától pedig az erdők hármas funkciójának fenntartása vált a tartamosság sarokkövévé.

A közgondolkodás legújabb kori változása, éppen a természetvédelmi megfontolások készítésébe egy újabb fogalom bevezetését: az *ökológiai tartamosságét*. Ami új ebben a fogalomban, az nem az erdei ökoszisztéma egészének a figyelembevétele, ezt már a hármas funkció koncepciója tartalmazta. Az új

az, hogy az ökológiai tartamosság a társadalmat szolgáló funkciók mellett elismeri és figyelembe veszi az ökoszisztémát alkotó élőlények sokaságának létezéséhez való jogát, mindenféle hasznosságtól függetlenül. Nem egyszerű feladat ennek az elvnek az összehangolása a reálszféra közgazdasági környezetével. Az útkeresés – kilengésektől nem mentesen – világszerte folyik, az Egyesült Államoktól Malajziáig. Kelet-Közép-Európa problémája ezzel kapcsolatban, hogy a hirtelen, nyugati hatásra megnövekedett elvárások nem párosulnak a társadalom áldozatvállaló készségével, ami csak újfent megerősíti a kelet-európaiság jellegzetes képletét: fejlett szellemiség fejletlen feltételek között...

Amit Sebeők János valószínűleg szintén tud, de az újságolvasó nem, az az, hogy az erdész-társadalom mennyire nyitott a természetvédelmi szempontok érvényesítésére. Semmit sem tennénk szívesebben, mint adóforintokból természet-szerű erdőket létrehozni. Ez sokkal kellemesebb, mint favágókkal, fuvarozókkal vesződni, faátvevőkkel alku-dozni, piaci konkurenciával küzdeni.

Egyben mindenképpen fenntartás nélkül egyet lehet érteni Sebeők Jánossal. A magyar erdők valóban kulturális örökségünk része. Csak egy kicsit másképpen, mint ahogyan ő gondolja. A mai magyar erdő ugyanis az *évszázados erdészeti kultúra eredménye és öröksége*. (A kultúrát itt a szó eredeti értelmében használom, vagyis a művelést, gazdálkodást értem alatta.)

Amennyiben az erdők kezelésének új szempontjait kívánjuk megvalósítani, erre a demokratikus felépítésű társadalomnak megvannak az eszközei és intézményei. Működik a környezet- és természetvédelem, a társadalom igényét törvényekben, rendeletekben, hatósági irányelvekben meg lehet fogalmazni, azokat végre lehet hajtani megfelelően előkészített közgazdasági és szakmai-tudományos alapokon. Ha a tudományban nincs erkölcs, akkor a társadalomnak kell pótolni azt.

De vigyázat! Ne várjunk spontán, automatikus megoldást. Mindenfajta változtatásnak idő kell, amíg az új koncepció megfogalmazódik, és amíg a szakmai közgondolkodás magáévá teszi. Ehhez elsősorban józan ész, nyitottság és új látásmód kell. Nagy szükség lesz rá, mert újabb és újabb morális-etikai problémák kopogtatnak, akár a béranyaságra, a génmanipulált növények és állatok alkalmazására vagy a könnyőreletes halál (eutanázia) bevezetésére gondolunk.

Hát emiatt van nagy szükség Sebeők Jánosokra és Julia Hillekre. Akkor is, ha módszereik vitathatók, érvelésük gyenge lábakon áll, szakmailag dilettáns, sőt talán néha demagóg is.

Mátyás Csaba

ANDRÁSEVITS ZOLTÁN

A vadkár elleni védekezési módszerek gazdasági elemzése

Bevezetés

Az erdők állapotának figyelemmel kísérése, megfigyelése az erdészeti szakma kialakulásának kezdetétől alapvető feladatát képezte az erdészeti kutatásnak és a gyakorlati erdőgazdálkodásnak. Ez az információgyűjtő tevékenység tette lehetővé a károsítások felismerését, előrejelzését és a leküzdés módjának meghatározását. Ezen tevékenység a korábbi időkben a felismerésen kívül a károsítások felszámolására csak csekély mértékben terjedt ki. Az 1970-es években Európa-szerte megszorodtak az erdők gyors és nagyarányú degradációjára utaló jelek. Erre az erdő-kárra jellemző, hogy rendkívül nagy

földrajzi kiterjedésben jelentkeznek, számos fajtát érint, rohamos gyorsasággal képes terjedni, s szinte azonos időben jelenik meg Európában és Észak-Amerikában. Ez sarkallta az erdészeti szakmát, hogy a károk kezelésére megfelelő programot dolgozzon ki. A program kidolgozása a Genfi Egyezmény égisze alatt 1979-ben kezdődött el. Bevezetésére 1985-ben került sor 27 ország részvételével, a tagországok létszáma 1991-ben 31-re emelkedett. Magyarország is ebben az évben csatlakozott a programhoz, amelynek fő célja a fák egészségi állapotának felmérése, valamint az azonosítható abiotikus és biotikus károk regisztrálása. Az említett károk és károsí-

tók pontos regisztrálása alapja a kártételek csökkentését vagy megszüntetését szolgáló hatékony módszerek kidolgozásának. Az erdőgazdálkodás sokféle funkciójából adódóan szükséges a leghatásosabb és leggazdaságosabb védekezési módszerek kialakítása.

Irodalmi áttekintés

Az erdőgazdálkodás folyamán találkozunk olyan különböző jellegű kártételekkel, amelyek erőteljesen befolyásolják a gazdálkodás eredményességét, sőt néha szélsőséges esetben teljesen meg is semmisítik azt. Ezen károsítások lehetnek **biotikus** és **abiotikus** károsítások. Az **abiotikus** károsítások zömmel az időjárás szélsőséges viszonyai következtében (aszály, hótörés, fagykár stb.) alakulnak ki, amelyek ellen az erdőgazdálkodás sajátosságai miatt (30–120 éves termelési ciklus) legfeljebb preventív védekezés (szárazságtűrő fajok telepítése, hótöréssel szemben ellenálló ökotípusok elterjesztése az érintett területeken stb.) a jellemző vagy a károsítás megtörténtét követő kárfelszámolás (fakitermelés), majd az ezt követő erdősítés az eddig elfogadott megoldás. A **biotikus** károsítók ellen már az erdő fejlődésének több szakaszában intenzív védekezés történik. Ezen károsítók az állományalkotó fajokot döntően fejlődésük kezdeti szakaszában (erdőfelújítástól rudas korig) fejtik ki a fejlődést gátló esetleg megszüntető tevékenységüket, ezért erre az időszakra esik az intenzívebb védekezés is. Az erdőgazdálkodásban sajnos még nem alakultak ki minden területet kellően átfogó megfelelő hatékonyságú védekezési módok, valamint az is természetes, hogy a hosszú termelési ciklusok miatt a védekezés hatékonysága, gazdasági haszna nehezen vagy csak közvetve mérhető. Ezen tényezők szem előtt tartása mellett próbáltuk meg elemezni a SEFAG Rt. területein előforduló vadkárokat, az ellenük tett védekezések módjait, ezek hatékonyságát, a lehetőségeknek megfelelően elemezve gazdaságosságukat, megteremtve a lehetőséget az adott területre és gazdálkodóra legoptimálisabb védekezési rendszer alkalmazásának.

A vad által okozott károk

Az erdő a vad természetes élettere, életközössége, biocénózis. Mindaddig nincs értelme vadkárrol beszélni, amíg ez az életközösség egyensúlyban van. Minden erdőállománynak van egy természetes vadeltartó képessége, me-

lyet a terület energiatermelő képessége [MJ] határoz meg, az alábbiak szerint:

Dr. Kőbalmi Tamás módszere alapján:

dám	4 000 MJ/db
őz	3 000 MJ/db
muflon	3 500 MJ/db
gímszarvas	10 000 MJ/db

Ez azt jelenti, hogy egy adott erdő mennyi vadat tud eltartani szarvas egyenértékben számolva. Amikor ez az egyensúly felborul, akkor már károsításról beszélünk. Az 1980-as években a károsítást okozó nagyvadlétszám olyan mértékben felszaporodott, hogy életvitelükkel már komolyan veszélyeztették az erdőgazdálkodást.

A vadkárok gazdasági vonatkozásai

A különböző kártékony tényezők közül most csak a vad által okozott károkra térünk ki, mert ezek teszik ki jelenleg a védekezési költségek jelentős részét.

A vadkárok gazdasági jelentősége az erdőtelepítések és felújítások költségei között jelentkezik erőteljesen. Jelenleg az ellenük való védekezés teszi ki a védekezési költségeknek megközelítően a felét. Az idősebb állományokban is jelentkeznek vadkárok, de ellenük a védekezés nem számottevő, mint ahogy maga a kártétel sem. Igazán komoly gazdasági károkat az erdőfelújításokban okoznak a fiatal csemeték megrágásával, kihúzóztatásával stb.

Magyarországon jelenleg a legelfogadottabb védekezési módszer a kerítésépítés. Ez elég költséges módja a védekezésnek, különösen akkor, ha jóval olcsóbb megoldások is rendelkezésre állnak. Bár valamilyen formában nagyon sok erdőgazdálkodó kísérletezik egyedi védekezési módokkal, még nem terjedtek el megfelelő mértékben. A munkánkban tehát ezen védekezési módok létjogosultságát és gazdaságosságát szeretném igazolni eltérő körülmények között.

A vadkár és a védekezés jelentősége

A vad által okozott kártétel a fiatalosokban minőségi és mennyiségi kár lehet.

– Minőségi károk: ilyen például a visszarágás, egy évvel is visszavetheti az állomány fejlődését, az átadási határidő csúszása miatt pedig a hátralékköltségek jelentkezők, mint komoly kiadásnövelő tételek.

– Mennyiségi károk: például a kihúzóztatás, kitaposás. Ezen károk költségvonzata az erdőfelújításnál jelentkezik, különösen akkor jelentős, amikor egy 2–3 éves állományt kell miatta újraerdősíteni.

Az erdőfelújításokban a vadkárok elleni védelem költségei teszik ki a védekezési költségek közel 70%-át. Ez beutudható a költséges eljárások alkalmazásának.

Több eljárás is létezik, a gyakorlatban azonban ezeknek csak nagyon szűk palettáját alkalmazzák. Általánosan elfogadott módszer a kerítésépítés, ezzel védik a károsítások ellen a veszélyeztetett erdőfelújítások 80%-át.

Az egyedi védekezés módszereit kisebb területeken alkalmazzák.

A vizsgálatok értékelése

Az alkalmazott védekezési módszerek:

Három, a Lábodi Erdészeti területein alkalmazott módszer gazdasági elemzését végeztem el.

A mechanikai védekezés módszerei közül a kerítés, a kémiai védekezés módszerei közül a Vadóc, amely területi védelmet biztosít, valamint az egyedi kémiai védekezés legismertebb eszköze a Cervacol, került elemzésre.

Vadkárelhárító kerítés:

A kerítés a legelterjedtebb védekezési módszer. A Lábodi Erdészeti területen háromféle kerítést építenek:

- elektromos (villanypásztoros),
- cseh dróthálós,
- dunaújrósi panel rendszerű.

A SEFAG területein az egy darabban bekerített erdősítési kötelezettség alá vont erdőterületek nagysága átlagosan 4,9 ha. Az utóbbi időben változott (nőtt) az egy hektárra eső kerítés folyóméter mértéke (költsége) a SEFAG átlagában:

1997-ig épült állománynál 149 fm/ha
1997-ben épült állománynál 174 fm/ha
1998-ban épült állománynál 190 fm/ha
1999-ben épült állománynál 194 fm/ha

A növekedés oka alapvetően az egymással összefüggő véghasználati területek maximált nagysága ETV által. A költségek minimalizálása érdekében a bontott anyag felhasználását igyekeznek a lehető legnagyobb mértékben megvalósítani, ennek a mértékke 35–40%-os. Sajnos a bontott anyagnak csak a 45–50%-a van olyan állapotban, hogy a következő termelési ciklust megfelelő állapotban kibírja. A kerítésépítés önköltségének tételes megoszlását az 1. táblázat tartalmazza.

1. táblázat. A kerítésépítés önköltsége hektáronként (Lábod, 1999)

Anyagköltség	449
Energiaköltség	64
Munkabér	12
TB	5
Egyéb költség	68
Ágazati költség	22
Önköltség	619

A kerítések amortizációja éves szinten átlagosan 10%-os. A bontás utáni újrafelhasználás jelentős költség-megtakarítást jelent az erdészet számára. A bontás költsége folyóméterenként 100 Ft volt 1998-ban.

Hatékonysági szempontból a kerítés kétségtől a legeredményesebb védekezési módszer.

Vadóc

Ezt a készítményt egyelőre csak kísérleti jelleggel alkalmazza az erdészet. Területi védekezésre alkalmas szer, akárcsak a kerítés. Jellemző rá, hogy nem alkalmas nagy összefüggő területek védelmére, maximálisan 10 ha nagyságú terület védhető vele, de a gyakorlatban nem alkalmazzák 6–8 ha-nál nagyobb terület védelmére (Nádasy, 1993). A készítmény kis nylonzacskókban kerül kiszerezésre, ezek egyenként 40 Ft-ba kerülnek, és évente hatszor kell őket cserélni, az egész éves védelem biztosításához. Kihelyezése egyszerű, nem igényel komoly munkaerőt, így a munkaköltség is alacsony. Egyéves alkalmazása drágább, mint a Cervacolé, de a védett terület nagyságával nem nő jelentős mértékben. Az erdészet 8,4 ha-on alkalmazott Vadócos védekezést (kísérleti jelleggel), melynek hektáronkénti költségvonzata egyszeri alkalommal 2705 Ft. Egyéves védettséget háromszori ismétléssel érték el, ennek költsége 8115 Ft hektáronként, az egész területen pedig 69 168

Ft volt. Ennek megoszlása: anyagköltség 32 000 Ft, bértétel 26 020 Ft, közteher 10 148 Ft. A Vadóccal 60–70%-os (70–80%-os) védettség érhető el.

Cervacol

Jóval nagyobb mennyiségben alkalmazott vadriasztó anyag. Egyedi védekezésre alkalmas, a védendő növények csúcsajtását kenik be vele, ezzel megvédeve a rágási kártól. Minden megvédeni kívánt egyedet be kell kenni a szerrel, csak abban az esetben nyújt megfelelő védelmet. A területtel, a csemeteszámmal arányosan növekszik a költség is. Általában fenyő- és tölgyállományokban alkalmazzák. 1997-ben 42,2 ha-on használtak Cervacolt, melynek hektáronkénti önköltsége átlagosan 17 971 Ft volt, összes önköltsége 758 371 Ft, ebből anyagköltség 544 680 Ft (bértétel 47 200 Ft, közteher 18 408 Ft, alvállalkozói költség 148 083 Ft volt). A szerrel 85%-os védettséget értek el.

Gazdaságossági elemzések

Az erdővédelem költségei

A számításoknál 4,9 hektáros átlagos területet vettünk figyelembe, mivel ez az az átlagos területnagyság, melyet egy darabban bekerítenek kerítéssel, de ennél nagyobb területeken is helytállóak, mivel ritkán kerítenek be 10 hektárnál nagyobb területet egyszerre. A kerítésnél átlagosan a SEFAG tapasztalati adatai szerint hektáronként 194 fm-rel számoltunk (2. táblázat).

A kerítéssel védett területeken vadkár elméletileg nincsen, tehát a kerítés hatékonysága 100%-osnak vehető, a vegyszeres védekezési módok ennél kisebb hatékonyságúak, a Cervacolnál 15%-os átlagos kárral lehet számolni, míg a Vadócnál ez az

érték elérheti a 40%-ot is. A vadkárelhárító kerítés alkalmazása esetén elmondható, hogy megfelelő időben történő alkalmazásával az erdősítés átadható a célállományra engedélyezett maximális időtartam előtt.

Az elemzéshez három célállományt választottunk, egy lassan, egy átlagosan és egy gyorsan növőt. Ezen célállományok értéke is ennek a sorrendnek megfelelően alakult. Minden célállománynál számoltunk a hátralékok költségeivel, mivel a területek szignifikáns hányadán keletkeznek hátralékok, valamint mert adott esetben a hátralékköltségekkel növelt védekezési költségek helyenként alacsonyabbak voltak, mint a kerítéssel történő védekezés esetén, ahol a vadkár miatt nem keletkezik hátralék.

A minőségi vadkár könnyen átszaphat mennyiségi kárba. 20%-os vadkár már könnyen okozhat egyéves növedékkiesést, ennél nagyobb esetén pedig olyan mértékű lehet a kártétel, mely könnyen hátralékosá teheti az erdőrészt. Különösen akkor okoz komoly gondot, amikor egy idősebb állományt teljes egészében vagy részlegesen újra kell erdősíteni. Kiemelten igaz ez a lassan növő célállományokra (tölgy). Ebben az esetben jó eséllyel hátralékosá válik az erdőrészt. Természetesen az átadásig minden évben költségként merül fel a hátralék, illetve az ápolás költsége.

A fent említett okok miatt nagyon fontos a vadjárás figyelése, mely az erdészek feladata kell legyen, és ennek függvényében a leghatékonyabb védekezési eljárás megválasztása.

Számítások állományok szerint

A számításoknál állományértéket számoltunk, melynek alapját főként az erdőfelújítás, az ápolás és a pótlás költségei képezték. A kerítés hatékonyságát a számításokban gyakorlati szempontok miatt 100%-nak vettük. (Lásd a 3., 4. és 5. táblázatot)

Jól látható a 3. táblázatban, hogy a Vadóc alkalmazása ilyen mértékű vadkárnál nem gazdaságos, de ennél kisebb veszélyeztetettség esetén jó megoldás lehet. A Cervacol költségelőnye nem szignifikáns.

2. táblázat. A különböző védekezési módszerek költségei és hatékonysága a 4,9 hektáros erdőrészleten

4,9 ha	Hatékonyság	Anyagköltség	Önköltség
Kerítés	100%	401 855	547 128
Cervacol	85%	64 535	89 855
Vadóc	70%	11 427	24 000

Számítások tölgyállományú erdőfelújításban

3. táblázat. Különböző vadkár-elhárítási módszerek összköltsége 4,9 hektárra vetítve tölgyben

Tölgy 4,9 ha	Költségek befejezésig Ft				Költségkülönbség befejezésig (5 év)	Hátralék a befejezés elmaradása miatt Ft/ha/év
	Hatékonyság	Vadkár által okozott többletköltség	Önköltség átadásig	Összesen		
Kerítés	100%	0	547 000	547 000	0	105 000
Cervacol	85%	97 600	449 000	546 000	1 000	105 000
Vadóc	70%	195 000	240 000	630 000	+83 000	105 000

4. táblázat. Különböző vadkár-elhárítási módszerek összköltsége 4,9 hektárra vetítve fenyőben

Fenyő 4,9 ha	Költségek befejezésig Ft				Költségkülönbség befejezésig (5 év)	Hátralék a befejezés elmaradása miatt Ft/ha/év
	Hatékonyság	Vadkár által okozott többletköltség	Önköltség átadásig	Összesen		
Kerítés	100%	0	547 000	547 000	0	80 000
Cervacol	85%	67 000	445 000	512 000	35 000	80 000
Vadóc	70%	135 000	143 000	278 000	269 000	80 000

Számítások nemes nyár állományú erdőfelújításban

5. táblázat. Különböző vadkár-elhárítási módszerek összköltsége 4,9 hektárra vetítve nemes nyárban

Nemes nyár 4,9 ha	Költségek befejezésig Ft				Költségkülönbség befejezésig (5 év)	Hátralék a befejezés elmaradása miatt Ft/ha/év
	Hatékonyság	Vadkár által okozott többletköltség	Önköltség átadásig	Összesen		
Kerítés	100%	0	547 000	547 000	–	45 000
Cervacol	85%	19 000	270 000	289 000	258 000	45 000
Vadóc	70%	38 000	72 000	110 000	437 000	45 000

A 4 táblázatban jól látható, hogy a Vadóc költségelőnye 269 000 Ft az átadásig a vadkár pluszköltségei ellenére is.

Az 5. táblázatban már a Cervacol költségelőnye (258 000 Ft) is igen jelentős, a Vadócéról (437 000 Ft) nem is beszélve.

Összefoglalás

Az erdészetek és erdőgazdálkodók által alkalmazott legelterjedtebb védekezési módszer a kerítés (Dunaújvárosi panel), melyet a védendő erdőfelújítások közel 80%-án alkalmaznak, annak ellenére, hogy építése rendkívül költséges. Ez köszönhető egyrészt annak, hogy nem túl régóta állnak rendelkezésre megfelelő hatású egyéb védekezési eljárások, másrészt pedig annak, hogy a gazdálkodók által széles körben elfogadott nézet szerint nem szívesen használnak vegyi anyagokat az erdőben. Meg kell azonban említeni, hogy a vadriasztó szerek – és ezen a ponton főként a Cervacolra gondolunk – technológiája alkalmanként meglehetősen körülményes, sikeres alkalmazásuk komoly technológiai fegyelmet igényel.

Elemzésekkel igyekeztünk igazolni a vadriasztó szerek létjogosultságát.

A fenti számításokból kitűnik, hogy a kerítés gazdaságossági szempontból, csak a nagy értékű és vadkárnak nagymértékben kitett (olyan mértékű vadkár, mely jelentős költségtöbbletet, illetve egy vagy több éves hátralékot okoz) területeken elfogadható megoldás. Az ökotípusok növekedési erélye-

től függően, illetve az állományérték tükrében elmondható, hogy a közepes növekedésű és értékű ökotípusok, valamint a gyors növekedésű ökotípusok esetében mindkét készítmény gazdaságosabbnak bizonyult a kerítésnél.

A kerítés nagy hátránya, hogy állományértéktől függetlenül ugyanakkora költséggel kell az építése során számolni. Meg kell azonban említeni, hogy a kerítés a legbiztonságosabb védekezési módszer.

Az egyedi védekezés szereiről elmondható hátrány, hogy a terület növekedésével együtt arányosan növekszik a védekezési költség is. Hatékonyságuk azonban jó, emiatt minden közepes és alacsony értékű állományban gazdaságosabb a használatuk, ami nincsen különösen nagymértékű vadveszélynek kitéve.

A vadócos védekezés nagy előnye, hogy minden kultúrában hatékonyan alkalmazható, mivel költsége a védendő terület méretével nem egyenes arányban növekszik. Igaz ugyan, hogy hatékonysága alacsonyabb, mint az egyedi védekezésnek, és magasabb vadkárosítás által okozott pluszráfordítással kell számolni, de az alacsony költsége használatát minden kultúrában gazdaságilag indokoltá teszi; közepes és alacsonyabb értékű fajoknál, még 1, illetve 2 éves hátralékkal számolva is gazdaságosabb a kerítésnél. Hátránya azonban, hogy nem védhető vele 10 hektárnál nagyobb erdőrész.

A fentiek alapján tehát javasoljuk a

védekezési módszer megválasztásakor az állományérték és a vadveszélyeztettség mértékének figyelembevételét, illetve az ennek megfelelő védekezési eljárás választását. Rendelkezésre állnak olyan eljárások, illetve szerek, melyek a védekezést – az erdőfelújítások egyik legjelentősebb károkoztója, a vad ellen – a napjainkban széles körben alkalmazott kerítéses védekezésnél gazdaságosabban megoldhatóvá teszik.

A fenti elemzések eredménye az 1999-ben beállított kísérletek elsőéves eredményeire támaszkodnak. A kísérletek tervezett időtartama 5 év. Ezen ciklus során a további részeredmények ismeretében teljesebb képet fogunk kapni a vizsgált problémáról.

Négy év a páneurópai diverzitásért

A páneurópai biológiai és tájképi sokféleség stratégiáját négy éve egy Szófiában tartott miniszteri konferencián fogadták el. Az azóta eltelt időszak értékelését a Strategy Bulletin 1999. 15/16. számban olvashatjuk.

Eszerint a tények nem éppen biztatóak a természetvédelem számára. Nem kap kiemelt hangsúlyt a politikai tevékenységben, az ökonomiai környezet agresszív vele szemben, a természet iránti érzékenység alacsony fokú, a gazdasági faktor és a természetvédelem közötti kapcsolatok nem kielégítőek, de még a természetvédők táborán belül sincs összhang.

A természet nyelve rendkívül gazdag – állapítják meg –, de sem nem beszélnek, sem nem hallgatják, jóllehet erre a társadalmon belül lenne lehetőség, mint amilyen a törvényhozás, gazdálkodás és tervezés. A természetvédőknek jobban rá kellene hangolódniuk erre a nyelvezetre és üzenetét hatékonyabban tolmácsolni a közvélemény és a döntéshozók felé.

Az 1992-es riói konferencia integrációt teremtett és új irányba fordította a természetvédelmi politikát. A Don Quijote-i reménytelen küszködés helyett a többi szereplőt rá kellene venniük a közös célok megvalósítására, mint amilyen a tartamos életlehetőség, a természet figyelembevétele és ezekkel a közös jövő szolgálata.

Ref. Dr. hc. dr. Szodfridt István

A tulajdonosi jogok és a vadászat

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítékeznie kellett 10 francia mezőgazda keresete ügyében. Utóbbiak azt sérelmezték, hogy a Loi Verdeille néven ismert jogszabály kényszerűen arra kötelezi a meghatározott küszöbérték alatti terület nagysággal rendelkező földtulajdonosokat, hogy a területileg illetékes vadásztársaság tagjaivá legyenek, és kötelesek legyenek tűrni a nekik nem

tetsző tevékenységet földjükön. A bíróság a földtulajdon szabad és kényszerű korlátozástól mentes használata mellett döntött, és fentartotta azt a lehetőséget, hogy a földtulajdonosok maguk döntenek vadásztársasági tagságuk ügyében.

(Strategy Bulletin, 1999. 15/16. sz.)

Ref. Dr. hc. Dr. Szodfridt István

Millenniumi vadásznapiok Tatán

A Komárom-Esztergom megyei vadászok régi vágya teljesül azzal, hogy házigazdái lehetnek a „Millenniumi Vadásznapiok 2000. szeptember 2–3.” rendezvénynek, amely egyben az ez évi vadásznapi rendezvénysorozat legkiemelkedőbb eseménye.

A Tatai vár és Öreg-tó természetes,

festői színpadja ad otthont a millenniumi gondolatok jegyében rendezett országos központi kétnapos programnak. A Tatai-medence, a Vértesszőlő és a Gerecse történelmi vadászati múltja teszi méltóvá a helyszínt e rangos eseményre.

Elmondhatjuk, hogy ma már teljes lendülettel folynak az előkészületek, amelyben a szervezőbizottság a korábbi vadásznapi programokon túlmenően sok új és látványos elemet épít be. A rendezvény, amely várhatóan nagy hazai érdeklődésre számíthat, vendégül látja Tata öt országban lévő testvérvárosaiából (Alkmaar, Arenzano, Danmari le Lis, Gerlingen, Szőgyén) idelátogató delegációkat. Ezen a két napon a város vendégeként részt vesznek a rendezvényen az Európai Unió országainak nagykövetei és hazánkból számos vendég. A vadásznapi rendezvény mindenkit szeretettel várja a Vadásznapiok Szervező Bizottsága.

Felvilágosítás: Dr. Jakabházy Miklós, Schweighardt Otto, tel.: (34) 384-063.

Fogorvosnál

Egy éve a DUNAKER-es különszámban vettem fel a gondolatot, hogy használjuk ki a fodrászoknál, fogorvosoknál várakozók idejét úgy, hogy az oda eljuttatott kiadványainkkal is tájékoztassuk a közvéleményt.

Sajnos néhány éve fogorvosfüggő lettem. A bősorkorszak sarkutazóinak sorára jutottam. Ép, egészséges fogaimat eresztette el az ény. Az a néhány, ami megmaradt a felsőből, pilléreként szolgál a készülő hídból. Még az a szerencsém, hogy a kész hídról lepillantva tökéletes és hiánytalan alsó rágóképződményeket lehet majd látni.

Bevallom őszintén, szándékosan húzom az időt a hídepítési munkálatok alatt. Nem a fájdalomtól való félelem miatt, hanem mert a világ legszebb szemű fogorvosbölgyének keze alatt a fájdalom is egész más. Ráadásul imádja az erdőjárást és mindent, amit az erdőben való barangolás nyújt.

Nos, elvittem a váróba néhány Erdészeti Lapot, olvassa csak a sok fogfájós. (Lehet, hogy akad közöttük egy-két mazochista.) A múltkor hosszabb időt vettem igénybe a fogcsiszolás, így tovább tartott a természetéről kialakult disputa. Ami értelemszerűen többnyire egyoldalú, hiszen míg fogam fehéret mutatog-

tom, csak egy-egy *Homo erectus* ban- got préselbetek ki gégefőmből.

Míg az én imádott orvosom dolgozik, sok érdekeset tudhatok meg az emberiség és a természet viszonyáról, az evolúció fogakát érintő majdanjáról. (Megnyugtathatom a fogorvostól rette- gőket, hogy már csak pár tízezer évet kell várni, és nem lesz fogfájás, mert fogazatunk elcsökevényesedik a sok pépes és előre főzött étel következményeként.)

No de térjünk vissza az Erdészeti Lapokhoz. Egy-egy öblítéskor szóhoz jutva egy-két mondatot feleltem az elhangzottakra, majd újabb témát felvetve hallgattam csodálatos doktornőm természetfilozófiáját. Elmenetelem előtt az erdészekre terelődött a szó.

A fogdoktornőben lelkes bívűnket tisztelgetjük, így megemlítettem, hogy a társadalom milyen báládatlan velünk. Már ami a megütlésünket illeti. Vigasztalt, nem biszi, hogy ilyen sötét a helyzet és biggyem el, hogy az emberek többsége nem erdészellenes.

Szavait ékesen igazolta, hogy kilépve a sajátosan kellemes kőzókamrából, a sorukra váró bárom beteg közül kettő az Erdészeti Lapokat forgatta.

Pápai Gábor

Szakosztályülések

Az Erdőfeltárási Szakosztály és az Erdészeti Vízgazdálkodási Szakosztály 2000. június 7-én Sopronban 32 fő részvételével együttes ülést tartott. Az ülés házigazdája a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának Erdőfeltárási és Vízgazdálkodási Tanszéke és a Tanulmányi Erdőgazdaság Rt. volt. A résztvevőket az Erdőmérnöki Kar nevében *dr. habil. Faragó Sándor* dékán köszöntötte és egyben beszámolt a Karon folyó átalakításokról, az új szervezeti forma kialakításáról. A TÁEG Rt. nevében *Varga Tamás* mondott köszöntő szavakat. Az Erdőfeltárási és Vízgazdálkodási Tanszék oktatási és kutatási feladatairól *dr. habil. Kosztka Miklós* tartott előadást.

Bemutatta, hogy a tanszéken a korábbiakhoz képest változatlan létszámmal mintegy meghatszorzódott az oktatási feladat. Beszámolt azokról a munkákról, amelyek a tanszék normális működéséhez és az elvárható fejlesztésekhez szükséges pénzügyi kereteket biztosítják. Köszönetet mondott egyben mindazoknak, akik támogatásukkal és megrendeléseikkel a tanszék működőképességéhez hozzájárultak. Az Erdőmérnöki Karon folyó szervezeti fejlesztések eredményeként ismertette, hogy megalakult a Geomatika és Mérnöki Létesítmények Intézete az Erdőfeltárási és Vízgazdálkodási Tanszék, a Földmérési és Távérzékelési Tanszék, valamint a GGKI-ba kihelyezett Elméleti Geodézia Tanszék együttműködésével. A beszámolót követően *Markó Gergely* erdőmérnökjelölt bemutatta az ERDUTERV 1.0 programcsomagot. A saját fejlesztésű program alkalmas a helyszínrajzi és a magassági vonalvezetés, a kereszt-szelvények megtervezésére, valamint a földtömeg kiszámítására. A program lehetővé teszi a terepmodell alapján történő előtervezést, amely több variáció kidolgozására és összehasonlítására és a kedvező variáció kiválasztására ad lehetőséget.

Péterfalvi József egyetemi docens felvillantotta azokat az első eredményeket, amelyeket az IPOLY ERDŐ Rt. és az FVM Erdészeti Hivatala támogatásával a Börzsöny feltáró hálózatának kialakításában elért. A térinformatikára alapozott tervezési módszer lehetőséget ad arra, hogy az erdőterületen érdekelték minden igényét a feltáróhálózat kialakításakor figyelembe lehessen venni, majd a szükséges kompromisszumokat tudatosan létre lehessen hozni. A beszámolókat a tanszékhez tartozó Úttechnikai és Vízügyi Laboratórium felavatása követte. A délutáni program a Hidegvíz-völgyben folytatódott. *Gribovszki Zoltán* egyetemi adjunktus ismertette a Vadkan-árok oldalában kialakuló suvadás elfajulásának okait és a további károsodások megakadályozására tett intézkedéseket, amelyekre a tanszék tette meg javaslatát. A résztvevők tisztelegtek a brennberghányai István-aknánál felállított emlékmű előtt, amelynek tömedékeléséről *Tarjányi Antal* erdőmérnök számolt be. Az intercepciós kertek egyikében *dr. Kucsara Mihály* egyetemi docens foglalta össze az erdészeti vízgazdálkodás oktatásának és kutatásának alakulását és ezek szerves egységét. Hangsúlyozta az együttműködés szükségességét és bemutatta azokat a vizsgálatokat, amelyek az ERTI és a tanszék mérési módszereinek összehasonlítását teszik lehetővé. A vízmérleg egyes elemeinek mennyiségi megismerése hozzásegíthet ahhoz, hogy az erdőtelepítéseket, az erdőfelújításokat, valamint az erdőművelési eljárásokat a vízháztartás figyelembevételével lehessen megvalósítani. *Gribovszki Zoltán* egyetemi adjunktus a hidegvíz-völgyi kutatóház mellett kiala-

kított mérőbukónál elemezte az erdőterületek hordalékszállításával és a vízminőség-változással összefüggő eredményeket. Ezek a kutatások is rámutatnak arra, hogy a víz és erózió elleni védelemben az erdőterületeknek jelentős szerepe van. Az összevont szakosztályülést baráti beszélgetés zárta.

Dr. Kosztka Miklós
a szakosztály elnöke

Az OEE Gépesítési Szakosztálya 2000. április 27-én az Ipoly Erdő Rt. területén, Királyréten tartott ülést.

Az ülés résztvevőit köszöntötte *Haraszti Gyula* termelési vezérigazgató-helyettes, aki ezt követően tájékoztatást adott az Ipoly Erdő Rt.-ről, különös tekintettel az rt. gépesítési helyzetére, az alábbiak szerint:

Az Ipoly Erdő Rt. 64 000 ha állami erdőt kezel a Börzsöny és a Cserhát, valamint a Gödöllői-dombság területén. A Társaság gazdálkodása a hagyományos erdészeti alaptevékenységre épül. Ennek viszonyait alapvetően meghatározza a természetes erdőtársulások és az őshonos fafajok kiterjedt térfoglalása, valamint a terület több, mint 50%-án kiemelten érvényesülő természetvédelmi és honvédelmi érdek. Valóságos termőhelyi tényező a tragikus szintű feltáratlanság.

Az alaptevékenység súlyozott szerepéből adódóan az rt. elsődleges jövedelemtermelő forrása a fahasználat. Az évente kitermelésre és értékesítésre kerülő, mintegy 150 ezer m³ vastagfa lehetséges választék-összetétele rendkívül kedvezőtlen. A sarangolt választékok aránya megközelíti a 80%-ot, az értékes fűrészipari alapanyagok éves mennyisége nem éri el a 20 ezer m³-t. A mindebből következően viszonylag alacsony fedezet meghatározza a Társaság lehetséges szervezeti méreteit, valamint a beruházások racionális nagyságrendjét is. A tizenegy hagyományos erdészetet és az önálló Gépjavító és Szolgáltató Üzemet kis létszámú, képzett alkalmazotti állománnyal, az információs hálózatot korszerűsítve, igyekszik az rt. hatékonyan működtetni. Új utak keresése folyik a kiegészítő jövedelmet biztosító tevékenységek felfuttatása érdekében. Az évtized első felének rendkívül nehéz helyzetéből stabilizálódó társaságot az elmúlt évek tulajdonosi reorganizációja állította határozott növekedési pályára. A lehetővé vált, eddig példátlan nagyságrendű beruházások célrendszerének meghatározása óriási, a jövőt alapjaiban befolyásoló felelősség.

Ezt követően *Ruff János* erdészetvezető szolt, aki a rendezvénynek helyt adó Királyréti Erdészetet mutatta be.

A következőkben *Bodor László* területi főmérnök és *Szima György* műszaki erdészetvezető adott alapos, számadatokkal alátámasztott tájékoztatást az rt. forwarderes technológiáiról, melyek a VALMET-860 és a TIMBERJACK-230 típusú kihordókon alapulnak. Részletes tájékoztatást kaptunk a fenti géptípusok műszaki és ökonómiai jellemzőiről is. Az ülésen jelen volt *Pentti Kaloinen*, a Valmet cég képviselője és *Veress László*, a TECHNITRADE Kft. ügyvezetője is, akik a Valmet cégről és a további Valmet gépekről szolgáltak információkkal.

Az ülés a továbbiakban az ERDŐGÉP Kft. tájékoztatójával folytatódott, melynek során *Sásdy Ottó* ügyvezető igazgató adott tájékoztatást az SR-6 kihordóról és a tervezett SR kihordócsaládról, melynek tagjai univerzális traktor alapú gépek.

Ezt követően az osztrák Konrad Forstechnik (magyarországi képviselete: Geolex Kft.) mutatkozott be, *Richard Konrad* és *Englert Sándor* által tájékoztatást adva erdészeti gépeikről.

Az egyéb szakosztályi ügyek között tagfelvételt, a 2000. évi WOOD TECH kiállításról, a 2000. évi agrártámogatásokról és a 2000. évi külföldi tanulmányútról esett szó. A Gépesítési Szakosztály új tagja lett: *Krivánszki Dénes* (Ipoly Erdő Rt.).

A napirendi pontok vitájában *dr. Horváth Béla*, *Markó Gyula*, *dr. Mátrabérczi Sándor* és *Szabó József* vett részt.

Ebéd után a VALMET-860 és a TIMBERJACK-230 típusú kihordók működés közbeni megismerésére és olyan vágásterületek bemutatására került sor, melyeken a közelítés kihordókkal történt. Itt a kihordóknak az újlátásra és a talajra gyakorolt hatását lehetett tanulmányozni. A kihordók mindkettőre vonatkozóan kiemelt gépeknek tekinthetők.

A jól sikerült rendezvényen – melyért köszönet illeti az Ipoly Erdő Rt.-t – összesen 41-en vettek részt.

Dr. Horváth Béla
szakosztályelnök

A *Gépesítési Szakosztály* ez évi programjában fakultatívként szerepelt a SZOLNOKI FARMSHOW-2000 Mezőgazdasági Szakkiallítás és Vásár megtekintése, melyet 2000. június 1-3-án rendeztek.

A kiállításon a Szolnoki Mezőgép Rt. mellett további csaknem félszáz gyártó, illetve kereskedő mutatta be mezőgazdasági gépeit, berendezéseit, termékeit.

A kiállított géptípusok között számos olyan is akadt – traktorok, talajművelő

gépek, gödörfúrók, permetezőgépek, mérőműszerek, gépalkatrészek stb. –, amelyek az erdőgazdálkodás területén is érdeklődésre tarthatnak számot. A kiállított gépek közt szinte minden kategória előfordult, de jellemző volt a nagy telje-

sítményű, kisebb fajlagos költséggel üzemeltethető gépek túlsúlya.

A rendezvényen a szakosztály tagjának kb. egyharmada vett részt.

Dr. Horváth Béla
szakosztályelnök

Kincstári erdőgazdálkodás és állami erdőkezelés a XIX–XX. század fordulóján, erdélyi példák alapján

Június 14-én, a Magyar Tudományos Akadémián rendezték *Oroszi Sándor* fenti című doktori értekezésének nyilvános vitáját.

A kutató Erdély 3,8 millió hektárnyi erdőterületéből 1380 ezer hektár századforduló-környéki gazdálkodását vonta górcső alá. A vizsgálódás tárgya a 620 ezer hektáros erdélyi kincstári, a 160 ezer hektárt borító Naszód-vidéki és a 600 ezer hektáros székelyföldi erdőkben végzett gazdálkodás elemző bemutatása, az eltérő gazdálkodási formák összehasonlítása volt. A hagyományos erdélyi kincstári erdőgazdálkodásnak a helyi és az országos ügyei egyaránt bekerültek a dolgozatba. A Naszód-vidéken az állam mintegy bérbe vette a volt határőröktől az erdőket és ott kincstári gazdálkodást folytatott. A tulajdonosoknak ennek eredményéből juttatta vissza a bérleti díjat és az osztalékot. A Székelyföldön az állam csak szakmai (üzemtervek készítése, vágásterület kijelölése és erdőfelújítások stb.) munkákat végzett.

Az opponensek közül az erdészszakmát képviselő *Solymos Rezső* kiemelte, első alkalommal történt meg, hogy a 100 évvel korábbi erdőgazdálkodás országos és helyi szintű eseményeit valaki egy dolgozatban bemutatja. *Fekete György* közgazdász a disszertációt modellértékű munkának minősítette. Jó lenne, ha más kutatók, egyéb vidékekre is és más korokra is végeznének hasonló kutatásokat. Elmondta azt is, hogy bár a három opponens három tudományterület képviselője, de a dolgozat sokrétűsége alapján még több szakma képviselője is találna a saját szakterületét érintő érdekességeket. *Romány Pál* agrártörténész hasonlóképpen nyilatkozott. Örömmel fogadna hasonló vizsgálódásokat a mezőgazda-

ság területéről, például a ménesbirtokok történetének a feldolgozását.

A Bíráló Bizottság tagjai, *Járó Zoltán*, *Lőkös László*, *Magyar János*, *Madas András*, *Bondor Antal* és *Tóth Béla* 100%-os, maximális pontszámmal hozták meg döntésüket: javasolják az Akadémia Doktori Tanácsának a fiatal kutató számára a mezőgazdasági tudományok doktora cím odaítélését.

Magunk részéről gratulálunk a fiatal kutatónak szép eredményéhez, és reméljük, hogy a dolgozat a széles szakmai közönség számára is hozzáférhető lesz.

Detrich Miklós

Könyvismertetés Békés megye famatuzsálemei

Békés megyében a természetvédelmi törekvéseknek évtizedek óta ékes példái lehet tapasztalni. Most a Kőrös-Maros Nemzeti Parkért Egyesület kiadásában, *Szelekovszky László* szerkesztésében a megye faóriásainak és famatuzsálemeinek regisztere jelent meg impozáns kiadvány formájában. 13 nevezetes, 14 különleges faegyed adatai, a hozzájuk fűződő legendák ismertetése után fafaj szerinti csoportosításban mutatják be a méretesebb, korosabb példányokat. A kiadvány értékét fokozza az a tény, hogy 122(!) színes fotón is csodálhatjuk a megye történelmének élő tanúit. A szerkesztő és adatgyűjtő munkáját csak dicsérni lehet, s a könyvecskét példaként állíthatjuk a többi megye elé. Ugyan egyre jobban fogynak természeti értékeink, azért van még mit lajstromba vennünk, óvnunk, s az utókorunk megőriznünk.

Dr. Bartha Dénes

Erdôgazda-napok, Monor, 2000

Valami történt Monoron. A rendezvényen résztvevő kiállítókat és a műsorok résztvevőit a tavalyihoz képest egészen új látvány fogadta. Az elmúlt évben kiadós eső után szépszájú érdeklődő vett részt a kiállításon. Az idei napok tetszetős új sátrai között jórészt csak a rendezők, kiállítók mozogtak a verőfényes tisztáson. Dr. Skultéty Sándor államtitkár (KM) irigylésre méltó rutinnal – mit sem törődve a kisszámú jelenlétével – hívta fel a magánerdő-tulajdonosok figyelmét a tulajdonukban lévő oly sérülékeny életközösségre, a tulajdonlás felelősségére.

Az első nap igazi szenzációja a „Tornadó” nevű, héttagú tornászcsop-

port volt. A „Zsomboly” Kft. – mely mondhatni alpinista ügyességgel dolgozó favágókból áll – adta az ötletet a lányoknak, hogy a STIHL Kft.-től kapott mini játékfűrészsel a kezükben, jó húsz percen át a legvadabb rigmusokra igen ötletes koreográfiával szórakoztassák a kisérdeműt. Mert valóban kevesen voltunk.

Szombaton Barátossy Gábor elnök (Erdészeti Hivatal) tartott megnyitó előadást, majd Telegdy Pál (MEGOSZ)-elnökkel válaszolt a megjelent erdőtulajdonosok kérdéseire.

Ezt követően gépbemutatóra és a hagyományos favágó showra került sor.

Az Országos Erdészeti Egyesület is

részt vett a napokon, és a szerény számú érdeklődő ellenére kiadványokkal, szórólapokkal elég jó forgalmat bonyolított.

Azután ismét láthattuk a táncoslábú lányokat, akiknek nevét azért írom le, mert műsoruk hallatlan munkát sejtett. A csoportvezető Müllbauer Martina mellett Keszthelyi Erika, Vargovics Zsuzsa, Kovács Mónika, Berkecz Liliána, Molnár Erika és a már kismama Henrietta műsorával valószínűleg még találkozunk. Mindenesetre a STIHL Kft. jó üzletet csinált, amikor a lányokat szponzorálta.

A szervezőknek alapos elemzést és jövőre sikeresebb napokat kívánunk.

Pápai Gábor

Jeli Napok 2000

A Szombathelyi Erdészeti Rt. az idén a megszokottnál korábban, május 12-én tartotta a Jeli Napokat. Az előrehozott időpont oka a száraz időjárás és annak következményeként jelentkező korai virágzás.

Az ünnepségen a köszöntő beszédet Ambrózy-Migazzi István sírjánál *dr. Pethő József* vezérigazgató tartotta, méltatva Ambrózy munkásságát és jellemét, majd *Rauch József* erdészeti igazgató a felújított Ambrózy-szobornál mondott beszédet, a kertben folyó idej munkákról. A beszédek után mindkét helyszínen a vasvári Kardos László Általános Iskola énekkara adott műsort.

A nap során a meghívottak betekintést kaptak az arborétum jelenéről, az rt. jövőbeni elképzeléséről, a kertben folyó éves munkákról, a jelentkező problémákról. Az idei rendezvénynek különleges hangsúlyt adott az a tény, hogy a millennium évében vagyunk, s ennek méltó megünneplése alkalmával az rt. saját forrásból és az FVM Erdészeti Hivatala által e célra biztosított keretből már jelentősebb fenntartási és fejlesztési munkákat tudott betervezni.

A Hivatal által az idén biztosított 4 millió forint a fejlesztési munkák költségeit fedezi, a fenntartáshoz szükséges 6 millió forintot pedig az rt. maga gazdálkodik ki. A rendezvény napjait a kertre fordított összeg 4,6 millió forint, ez a szobor felújítására, a buszparkoló és játszótér létesítésére, tájékoztató és útbaigazító táblák készítésére, sétautak kavicsozására volt elegendő.

A kert teljes felújítása és fejlesztése, mely a régi tőrendszer helyreállítását, épületbővítést, Ambrózy-émlékszoba létesítést is tartalmazza, az állapot fenntartási munkákkal együtt 45–50 millió forintba kerül, amit részben pályázati, részben saját forrásból kíván az Erdészeti Rt. több éves ütemezéssel megvalósítani.

Célunk, hogy Ambrózy értékes örökségét fenntartsuk és továbbépítsük, biztosítva ezzel látogatóink kapcsolódását és felüdülését.

Kép és szöveg:

Rauch József, Varga Péter

OEE Helyi Csoportja

Könyvismertetés

Molnár Zsolt és Kun András (szerk.): Alföldi erdős-sztyepp- maradványok Magyarországon

A WWF füzetek 15. tagjaként az erdészszakmát is érdeklő összeállítás jelent meg. Az alföldi erdős-sztyepp, mint eltűnő örökségünk került a középpontba, s e korántsem egyszerű kérdéskört 23 szerző több oldalról közelíti meg. Az eddigi erdős-sztyepp problémahalmazt új megvilágításban tárják elénk a botanikus, zoológus, talajtanos, ökológus és erdész kutatók, s nemcsak kárpát-medencei, hanem eurázsiai léptékben is tájékoztatást kapunk erről a sajátos fiziognómiájú és működésű életközösségről. Megtudhatjuk, hogy a kárpát-medencei erdős-sztyeppeknek két fő típusa (kontinentális és szubmediterrán) van, s hogy ezeket mely főbb ismérvek alapján lehet elkülöníteni, illetve továbbtagolni. A legizgalmasabb, az erdősítés szempontjából sem elhanyagolandó kérdés az, hogy kialakulhatott-e a szárazság miatt alsó erdőhatár a magyar Alföldön. Ugyancsak érdekes a múlttal foglalkozó fejezet, ahol a termőhelyi sajátságokon túl a tűz, legelő állatok és az ember tájhasználatát, mint formáló tényezőt, elemzik részletesen a szerzők. Külön fejezetben javaslatot találunk az erdős-sztyepp erdők erdészeti kezelésére és regenerációjára, valamint a fenntartás és a hasznosítás lehetőségeire. 10 botanikus, illetve erdész kolléga elkészítette a hazánkban fennmaradt alföldi erdős-sztyepp adatbázisát, melynek kivonatát is megtaláljuk a kötetben. Részletes idézett és ajánlott irodalommal, valamint szakkifejezések magyarázatával zárul ez az igen értékes munka. Ma, amikor a profitorientált állami és a kibontakozófélben lévő magánerdő-gazdálkodás, illetve a természetvédelem párharcának lehetünk a tanúi, nem lehet közömbös számunkra egy ilyen sokrétű tanulmány. Tudjuk, hogy mi volt, mi van, mit kellene tennünk azért, hogy az alföldi erdős-sztyepp-foszlányok megmaradjanak, bizonyosan rehabilitálódjanak. De vajon mindkét fél érdeke-e, hogy fennmaradjon e páratlan természeti érték, az Alföld eredeti képének utolsó hírnemője?

Dr. Bartha Dénes

V. Nemzetközi Erdőpedagógiai Konferencia

A millennium évében a vasi megyeszékhelyt, Szombathelyt érte az a megtiszteltetés, hogy idén április 25–28. között otthon adhatott az immáron V. Nemzetközi Erdőpedagógiai Konferenciának.

A hallgatói kör az Országos Erdészeti Egyesület Erdészeti Erdei Iskolák Szakosztályának tagjaiból verbuválódott, míg oktatónk immár ötödször *Roland Mígende* erdőtanácsos úr volt a Deutsche Waldjugend részéről.

A téma, mely köré az előadások és gyakorlatok felsorakoztak, az AGENDA 21 környezet- és természetvédelmi, valamint erdészeti vonatkozásai voltak. Mint tudjuk, az AGENDA 21 célkitűzéseit 170 ország, köztük hazánk is elfogadta és aláírta.

Egy mondatban megfogalmazva a lényeg a következőképpen hangzana: „Az AGENDA 21 a jövőt biztosító, hosszú távon fenntartható fejlődés, másképpen a jövőbeli tartós fejlődés koncepciója”. Már az agenda szó jelentése is sokat mond: „az, amit tenni kell!”

Annak ellenére, hogy állami szinten 1992 júniusában Rio de Janeiróban hazánk is elfogadta az AGENDA 21 céljait, nagyon sok tennivaló van, melyre sem állami, sem alsóbb szinteken nem fordítanak kellő fi-

gyelmet és energiát. Ugyanakkor a fejlett ipari országok jelenlegi ipara, fogyasztási szokásai, a polgárok életfilozófiája is mind-mind komoly tényező, mely az AGENDA 21 célkitűzései ellen hat.

Egy ismeretlen, de bölcs szerző szerint akkor beszélhetünk magas életszínvonalról, ha „az ember több pénzt ad ki, mint amennyije van azért, hogy olyan dolgokat vásároljon, amikre nincs szüksége, hogy imponáljon azoknak az embereknek, akiket ki nem állhat”.

No de térjünk vissza egy kínai közmondással saját környezetünkhöz: „mielőtt megváltoztatnád a világot, járd be háromszor a saját portádat”.

A környezetkímélő, hosszú távon fenntartható fejlődés gondolata az erdészekről indult el – melyre méltán büszkék lehetünk –, s innen vette át az ENSZ AGENDA 21 programja.

Mindannyian sokat tehetünk saját és gyermekeink jövőjéért, talán a legsürgősebb a megfelelő módon átadott információk eljuttatása társadalmunk minden rétegéhez.

Végezetül egy afrikai közmondásra szeretném a nyájas olvasó figyelmét felhívni: „ha sok kicsi ember sok kicsi helyen sok kicsi dolgot tesz, akkor a világ is változhat” – és ez ránk, magyarokra, erdészekre itt, Európa szívében is vonatkozik!

Kép és szöveg:
Bejczy Péter

Fakitermelő verseny a Bakonyban

Ismét versenyen zúgtak a motorfűrészek a Bakonyban, ismét izgatott fakitermelők készültek a versenyszámokra és lesték el egymástól a szakmai fogásokat, hogy minél eredményesebben végezzenek a Balatonfelvidéki Erdő- és Fafeldolgozó Rt. által Huszárokélopusztán rendezett fakitermelő versenyen.

Öröndöses ez manapság, amikor a fakitermelés – enyhén szólva – nincs divatban, amikor a fakitermelőket favágóknak, sőt erdőirtóknak bélyegzi a média, amikor az utolsó Országos Fakitermelő Verseny óta 12 év telt el, és amikor ennek a szakmának a becsületét oly nehéz fenntartani.

1988-ban, a Ropolyban rendezett XVII. Országos Fakitermelő Versenyt követően 1990-ben még tétova kezdeményezéssel próbálkozott az ERTI és a SEFAG egy újabb országos verseny megrendezésére, amit azonban szinte elsodort a privatizáció. A fakitermelőket vállalkozásba kényszerítették, a velük való törődésről könnyű szívvel mondtak le az erdőgazdaságok, szinte senkinek nem volt fontos, hogyan történik a fa kitermelése.

A mai közfelfogás szerint a fa nevelését végző erdész – feltéve, ha őshonos fafajt hagy természetesen vegetálni – még rendes ember, de a vágásérett fa kitermelője szinte már közellenség, az általa kivágott fából azonban – az ács, az asztalos és mások keze munkájával – ismét környezetbarát, természetes anyag válik.

Ebben a közhangulatban tehát igazán értékelendő a Balatonfelvidéki Erdő- és Fafeldolgozó Rt. vezetőinek, elsősorban *Matyasovszky Albertnek* és *Diósi Gyulának* a „bátorsága”, amellyel felelevenítették a régi fakitermelő versenyek hagyományát. Nem elhanyagolható partneri tá-

mogatást kaptak ehhez a szándékukhoz az *Andreas Stihl Kft.*-től.

A 90-es években csupán néhány hasonló kezdeményezésről tudunk. Megemlítendő a Nyírerdő Rt. Guthi Erdészeti-nek több évben is megrendezett házi versenye, amely – részben a nemzetközi versenyszabályzat figyelembevételével – a náluk dolgozó vagy munkát vállalni kívánó fakitermelő vállalkozók összemérése révén kihatással van a következő évi vállalkozói díjakra.

1997-ben Fahasználati dolgozók tanpályás oktatása címmel – az ERTI közreműködésével – versenyt rendezett a Tanulmányi Erdőgazdaság Rt. is, a TAEG kitűnő Fáber-réti tanpályáján.

Természetesen nem szabad megelégedni az erdészeti szakmunkásképző iskolák által évente váltakozó helyszínen megrendezett Szakma Kiváló Tanulója országos versenyekről sem, amelyekben ugyancsak a nemzetközi versenyszabályokhoz közelítő szabályokat alkalmaznak. Ezek a versenyek „merítési” lehetőséget biztosítanak a Magyar Fakitermelő Válogatott vezetőjének a csapatkeresés gondjainak megoldásához.

Mert nemzetközi versenyek továbbra is vannak, sőt azokon egyre nagyobb számban és egyre nagyobb felkészültséggel vesznek részt – elsősorban – az európai országok. Hogy ezeknek a versenyeknek Magyarország rendszeres szereplője – sőt az egyedüli ország, amely eddig minden versenyen részt vett –, az a Fakitermelési Munkakultúra Alapítvány és az őt támogató motorfűrészgyártó cégek (korábban a Stihl és a Husqvarna, 1998 óta a Stihl) érdeme. Ez szinte kötelességünk is, hiszen az első Nemzetközi Fakitermelő Versenyt – *dr. Szász Tibor* kezdeményezésére –

Magyarország rendezte 1970-ben, az akkori Jugoszláviával közösen.

Ezért is tiszteletre méltó a Balatonfelvidéki Erdő- és Fafeldolgozó Rt. kezdeményezése, a hazai versenyzés újjáélesztésére. 1999 szeptemberében – ugyancsak az Ugodi Erdészet területén – már rendezett egy hasonló versenyt a BEFAG Rt. a saját dolgozói és a nála dolgozó vállalkozók számára. A 2000. május 25-én rendezett huszárokélopusztai verseny szinte teljesen a nemzetközi szabályzat alapján bonyolódott, mindössze a pontozás történt egyszerűsített formában. A versenyen – vendégként – részt vett a Magyar Fakitermelő Válogatott keret két tagja, *Simon Tibor* és *Tóth József* is. Az igazi küzdelem azonban a BEFAG Rt. erdészeitnek kétfős csapatai között folyt a BEFAG Rt. által biztosított pénzjutalmakért és a Stihl Kft. értékes tárgyjutalmaiért.

A csapatversenyt – szoros eredménnyel – az Ugodi Erdészet (*Hasprai István* és *Váliczkó Tamás*) nyerte, a Farkasgyepői Erdészet (*Kaufmann István* és *Hasprai Győző*) és a Devecseri Erdészet (*Surányi Sándor* és *Vízi Zsolt*) előtt.

Döntésben *Surányi Sándor* (Devecser), gallyazásban *Gróf István* (Pápa), szerelésben *Balai Károly* (Balatonfüred), kombinált darabolásban *Hasprai Győző* (Ugod), lánckímélő darabolásban *Csiza János* (Sümeg), egyéni összetettben pedig *Kaufmann István* (Farkasgyepü) végzett az első helyen.

A versenyzgalmak levezetését jól szolgálta a huszárokélopusztai vadászházban, a BEFAG Rt. által a versenyzők, a bírók és a vendégek számára biztosított jó hangulatú estebéd.

A versenyen egymástól és főleg a vendégtől jelenlévő fakitermelő válogatott kerettagoktól sok értékes, apró és fontos szakmai fogást megtanultak a résztvevők, ami bizonyára növeli a fakitermelési munkakultúrájukat. Talán még ennél is fontosabb, hogy a Balatonfelvidéki Erdő- és Fafeldolgozó Rt.-nél dolgozó vállalkozók és az Rt. saját dolgozói is érezték, hogy „kenyéradójuk” odafigyel rájuk és megbecsüli őket. Ez pedig a mai világban nagyon fontos érték.

A verseny résztvevői sajnos már nem kerülhettek be a 2000. szeptember 20–24. közötti norvégiai XXIV. Fakitermelő Világ-bajnokságra utazó Magyar Fakitermelő Válogatottba, mivel oda már korábban el kellett küldeni a nevezéseket, de – további fejlődéssel – esélyük lehet, hogy 2002-ben Nagy-Britanniában képviselhessék a magyar fakitermelőket.

Gólya János

Fotó: **Simon Tibor**

Szeniorok Tanácsa a Szikkísérleti Állomáson

A Szeniorok Tanácsa (SzT) 2000. május 3-án dr. Führer Ernő ERTI főigazgató meghívására felkereste a Püspökladányi Szikkísérleti Állomást. A szakmai út 15 résztvevője az ERTI mikrobuszaival utazott a Kísérleti Állomásra és vissza. Érkezést követően az SzT tagjai tisztelegtek az állomás kifejlesztésén munkálkodó nagy elődök, többek között Kaán Károly mellszobra előtt, majd az állomás bemutató épületében megtekintették az állomás kutatási eredményeit bemutató tablókat. A tanácskozás dr. Führer Ernő üdvözlő és bevezető szavaival kezdődött. Rámutatott arra, hogy az utóbbi néhány évben a kutatás anyagi feltételei nem romlottak ugyan, de nem is javultak. A kutatásra az éves költségvetésben évek óta a GDP 0,8%-át szánják. Ilyenformán az ERTI, így a Püspökladányi Kísérleti Állomás is elsősorban olyan feladatok megoldásával kényszerült foglalkozni, amelyeket a gyakorlat a napi tevékenységében azonnal hasznosítani tud, és amelyeket hajlandó meg is fizetni. A kutatásnak azonban a jelenleginél nagyobb kapacitással kellene foglalkoznia a szikes területeken, általában az alföldi viszonyok között, a fatermesztés elsődlegességével, az erdőgazdálkodásban a hosszú távúsággal, a tartamossággal és az erdő életét meghatározó biológiai tényezők kapcsolatrendszerével. A Kísérleti Állomás összesen 407 ha erdőt kezel, és folyamatosan gyarapítja és gondozza az állomás körül létesített

arborétumot. Az alföldfásítás terén közvetlenül a gyakorlatot segítő szaktanácsadást folytatnak. Ezt a tevékenységet és az általában itt felhalmozódott szellemi potenciált az állomás környezete elismeri és értékeli.

Csiba Imre állomásigazgató részletesen ismertette az állomás történetét és a folyó munkákat. Az állomást kötött, illetve szikes talajú és erdős-sztyepp klímájú termőhelyek erdészeti hasznosítása és az erdők fajfaj-összetételének bővítése céllal Kaán Károly kezdeményezésére 1924-ben alapították. E munka fontos része volt olyan fa- és cserjefajok kiválasztása, amelyek az ilyen termőhelyi és klimatikus viszonyok között növelik az erdők ökológiai stabilitását és vadeltartó képességét. E cél megvalósítása érdekében dr. Tóth Béla irányításával 1954-ben vette kezdetét az arborétum telepítése. Az arborétumban eddig több, mint 1300 fa- és cserjefajt próbáltak ki. Ebből 480 faj bizonyult az adott viszonyok között megfelelőnek. Dr. Magyar Pálnak az a megállapítása, miszerint az alföldfásításnak a vízgazdálkodás az alapja, különösen érvényes a szikesek fásítására. Ezt bizonyították a gyökérfeltárások is. A belvíz jelenlétéhez igyekeztek megválasztani az erdőtelepítési módszereket. Így pl. sikerrel alkalmazták a szalmával kombinált bakhatás telepítést. A talajvízszint csökkentésére pl. kézzel ásott kutakat készítettek. Áttörve a szikréteget, hozzásegítették a felszíni víz bejutását az altalajba. Ezt a módszert tolólemez traktorral készített kis „tavak”

létesítésével ma is sikeresen lehet alkalmazni.

Érdemes külön is kiemelni az állomás által létesített akácgénbankot, a pusztaszil szelekciós gyűjteményt, a koscsányos tölgy származási kísérletet, a ligetesező erdők alételepítési kísérleteit, a talaj-előkészítés nélküli nyárerdő-felújítást és a nyár fajtabemutató területet. Végül megemlítjük még, hogy az állomás részt vesz az EU által szervezett, nemzetközi nitrogén-visszapótlási mérési munkában.

Az ismertető és a hozzászólások után a vendéglátók nevében dr. Führer Ernő főigazgató, az SzT nevében dr. Szász Tibor elnök az állomáson kinevezett pusztaszil szomorú változatát ültette el emlékfaként. Záróprogramként bejárták az arborétumot, majd az SzT elnökének elismerő és köszönő szavai után visszautaztak Budapestre.

Kép és szöveg: Dr. Szász Tibor

Joglesen:

Magyar Közlöny

- 11/2000. (VI. 15.) OM r.

A mezőgazdasági szaktanácsadó szakmérnöki szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről 3341

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumnak a Belügyminisztériummal egyeztetett felhívása az erdőkre vonatkozó országos tűzgyújtási tilalom azonnali hatályú elrendeléséről 3663

Miniszteri rendeletek

- 17/2000. (VI. 10.) FVM-PM e.r.

A mezei őrszolgálat megalakításához, fenntartásához nyújtandó 2000. évi állami hozzájárulás igénybevételeinek rendjéről és feltételeiről 660

A növényvédő szerek forgalomba hozatalának és felhasználásának engedélyezése, valamint a forgalomba hozatali és a felhasználási engedélyek visszavonása 681

Közlemények

Az 1999. évben kiadott és meghosszabbított szakértői engedélyek közétele 663

A Nemzeti Agrár Kutatási és Fejlesztési Bizottság mellett működő szakértői munkacsoportok tevékenységéről és névjegyzékéről 676

Ismét Erdők Hete

Az OEE Erdészeti Erdei Iskola Szakosztály hagyományteremtő szándékú kezdeményezésére 2000-ben negyedik alkalommal kerül megrendezésre az ERDŐK HETE országos rendezvénysorozat.

A természet csodáinak, szépségeinek megismertetésén, megszerettetésén túl nem titkolt célunk az erdőgazdálkodás társadalmi jelentőségének, az erdő hozamainak tudatosítása, továbbá az erdészeti kultúra terjesztése, szakmánk valós értékek szerinti kedvező társadalmi megítélésének elérése.

Az erdő az erdész munkahelye, tevékenysége hivatás, életforma. Az erdőgazdálkodás az egészséges, „elvárt” hozamait teljesíteni tudó erdő, így az ökológiai egyensúly – s egyben jövőnk egyik záloga. Nem csupán az erdőgazdálkodásban dolgozóké, velünk együtt a társadalomé is, amivel a jövő generációinak számolunk el. Az erdészeti kultúra terjesztését tehát nem lehet csupán szakmai, önös PR-érdekként tekinteni akkor, amikor hozamai a társadalom egészének jövőjére, ránk – emberekre, utódainkra,

azok életére, életünk minőségére van hatással.

Emlékeztetőül:

Ezen indítástól vezérelve az erdőgazdaságok támogatásával, a szakosztálytagok szervezésével a helyi adottságokra, lehetőségekre építve, az Erdők Hete rendezvény az alábbi főbb programokat kínálja 1999-ben az érdeklődőknek:

- Erdők Hete megnyitó Országos Konferencia az „Erdő és az ember” címmel Budapesten, a Magyar Tudományos Akadémia nagytermében
- „Nyílt napok”, rendezvények (az erdőgazdálkodók, erdőgazdálkodás bemutatása)
- Erdészeti-szakmai kiállítások, ideiglenes és állandó jelleggel. Az Erdők Hete alkalmából ingyenes látogatási lehetőség, szakvezetéssel
- Új oktatási létesítmények átadása
- Az Erdészeti Rt.-k kezelésében lévő arborétumok, parkerdők stb. ingyenes látogatási lehetősége szakvezetéssel
- Pályázati felhívások területi, illetve régiós kiterjedésben: általános és középisko-

lások részére – rajz, fotó, tanulmány stb. formában, erdővel kapcsolatos témában

- Pályamunkákból rendezett kiállítások, ünnepélyes díjátadások
 - Erdei akadályversenyek, erdei totók, vetélkedők – terepi megrendezésben
 - Erdei kirándulások, tanösvénytúrák szervezése szakvezetéssel – gyalogtúrák, erdei kisvasutas kirándulás, kerékpártúrák, lovas kocsis erdőjárás stb.
 - Rendhagyó Erdészeti Erdei Iskola foglalkozások ingyenes formában
 - Rendhagyó iskolai órák – előadások tartása, dia-, videofilm-vetítéssel
 - Pedagógusok részére szervezett szakmai továbbképzés – erdőgazdálkodás és társadalom témában. Az erdőgazdaságok nyújtotta lehetőségek bemutatása
 - Erdészeti szakiskolák rendezvényei
- Az 1999-es Erdők Hete országos rendezvénysorozat programjai a felmérések alapján több tízezer tanulót, felnőttet mozgató meg. A résztvevők visszajelzéseiből a rendezvények sikeresek, szakmánk propagálásának tekintetében eredményesek voltak. Remélhetően az idén is azok lesznek.

Dósa Gyula szakosztálytitkár

MEGHÍVÓ

A Szombathelyi Erdészeti Rt. 2000. augusztus 17–19. között az országos millenniumi rendezvényekhez kapcsolódóan

Erdőgazdálkodási és Erdőgazda Szakkiállítást

szervez, melyre minden érdeklődőt tisztelettel meghívunk.

A rendezvény helyszíne a Szombathelyi Erdészeti Rt. Sárvári Erdészeti Igazgatóságának hangulatos erdei környezetben lévő Káld-Hidegkúti vadászháza. (A kiállítás helyszíne a 84-es főútról, az 56-os km-nél leágazó, mintegy 5 km-es aszfaltozott erdei úton érhető el, a lehajtás helyét tábla jelzi.)

A kiállítás ideje alatt a látogatók felvilágosítást kaphatnak az erdőtulajdonnal való gazdálkodás lehetőségeiről és ezzel kapcsolatos jogszabályi kötelezettségekről.

A gépbemutatók során az erdőgazdák megismerkedhetnek gyakorlatban alkalmazott gépekkel, a gépkiallító erdei környezetben mutathatják be az általuk forgalmazott termékeket, termékújdonságokat.

A rendezvény lehetőséget biztosít szakmai találkozókra, tapasztalatcserékre. Kiemelt témaként kívánja a kiállítás bemutatni az állami erdészet integrátori funkciójának lehetőségeit.

Tekintettel a rendezvény céljára, a kiállítás megtekintése minden érdeklődő számára ingyenes.

A kiállítás augusztus 17-én 10–17 óráig, augusztus 18-án és 19-én 9–17 óráig tart nyitva.

E napokon a kiállítás területén az erdőgazdálkodási és egyéb gépbemutatók folyamatosan bárki számára megtekinthetők.

Bízunk benne, hogy sikerült felkelteni érdeklődését, és Önt is a látogatók körében üdvözölhetjük:

**Szombathelyi Erdészeti Rt.
9700 Szombathely, Zanati u. 26.
Tel.: (94) 329-977 Fax: (94) 329-973**